

Invloeden op de veiligheidsbeleving

Een kwantitatief onderzoek naar de invloed van kwetsbare wijken op de veiligheidsbeleving van inwoners en het effect van participatie hierop

Werktitel	Invloeden op de veiligheidsbeleving Influences on the perception of safety
Persoonlijke gegevens	Marijke Vriezema S4583876 m.c.vriezema@student.rug.nl
Master	Sociologie van Criminaliteit en Veiligheid Rijksuniversiteit Groningen
Scriptiebegeleider Referent	dr. J. Nieuwenhuis dr. G. Stulp
Aantal woorden	17.735 woorden
Datum	10 augustus 2022

Abstract

Nederland is veiliger dan ooit tevoren, maar toch ervaren inwoners dit niet op deze manier; het feitelijke criminaliteitsniveau is aan het dalen, terwijl de gevoelens van onveiligheid stijgen. Dit staat ook wel bekend als de veiligheidsparadox. De veiligheidsbeleving is echter afhankelijk van veel meer factoren dan enkel het feitelijke criminaliteitsniveau: sociaaleconomische status en de daaraan verbonden facetten kunnen een grote rol spelen in de beleving van (on)veiligheid.

In dit onderzoek wordt ingegaan op één aspect van de sociaaleconomische status wat invloed kan hebben op de veiligheidsbeleving, namelijk de wijk waar iemand woont. Hierbij wordt op basis van een aantal aspecten onderscheid gemaakt tussen kwetsbare en niet-kwetsbare wijken. Daarnaast wordt gekeken welke invloed culturele-, maatschappelijke- en wijkparticipatie hebben op de veiligheidsbeleving van inwoners van verschillende wijken. Het is van belang dat er onderzoek wordt gedaan naar de veiligheidsbeleving van mensen. Veiligheid en vertrouwen staan namelijk aan de basis voor het functioneren van een samenleving; als mensen zich veilig voelen durven zij zich in vrijheid te bewegen, zaken met elkaar te doen, samen te werken en is er meer vertrouwen in de overheid en instanties. Het onderzoek wordt uitgevoerd ten behoeve van de Gemeente Smalingerland voor de formatie van het kernbeleid 2023-2027.

Om een antwoord te formuleren op bovenstaande aspecten is gebruik gemaakt van de Wijkatlas 2020, dat onderzoek heeft gedaan naar de beleving en ervaringen van het woonklimaat van bewoners in de Gemeente Smalingerland. In de secundaire dataset bedroeg de gerealiseerde steekproef 3.943 respondenten. In de uiteindelijke steekproef zijn 1.805 respondenten terechtgekomen.

Uit de resultaten van de multiële hiërarchische regressieanalyse is gebleken dat inwoners van kwetsbare wijken zich significant onveiliger voelen dan inwoners van niet-kwetsbare wijken. Daarnaast is gebleken dat inwoners van kwetsbare wijken zich niet significant veiliger voelen naarmate de culturele-, maatschappelijke of wijkparticipatie stijgt.

Beleidsaanbevelingen op basis van bovenstaande resultaten richten zich op twee aspecten: enerzijds wordt aanbevolen om te investeren in kwetsbare wijken om op die manier de veiligheidsbeleving te verhogen. Daarbij wordt geadviseerd om vooral te focussen op kinderen in kwetsbare wijken, aangezien op deze manier de intergenerationele overdacht van armoede doorbroken kan worden. Anderzijds wordt geadviseerd om voornamelijk culturele participatie toegankelijk te maken voor alle inkomensgroepen, bijvoorbeeld door bepaalde activiteiten gratis te maken of korting aan te bieden voor bepaalde inkomensgroepen.

Voorwoord

Hierbij leest u de Masterscriptie ‘Invloeden op de veiligheidsbeleving’. Dit is een kwantitatief onderzoek naar de invloed van kwetsbare wijken op de veiligheidsbeleving van inwoners en het effect van participatie hierop.

Deze Masterscriptie is het eindproduct van mijn Master Sociologie in de richting van Criminaliteit & Veiligheid aan de Rijksuniversiteit Groningen. Tijdens deze studie is mijn interesse gewekt in de manier hoe verschillende mensen veiligheid ervaren en waar dit van afhankelijk is. Daarnaast ben ik geïntrigeerd door segregatie op buurtniveau: hoe belangrijk is de wijk waarin iemand geboren wordt op de latere levensloop. Door het schrijven van deze scriptie heb ik deze twee interesses samengevoegd en gekeken hoe belangrijk de wijk is waarin iemand woont op de veiligheidsbeleving.

Het onderwerp en de structuur van deze scriptie is tot stand gekomen door een nauwe samenwerking met mijn scriptiebegeleider dr. J. Nieuwenhuis. Via deze weg wil ik dr. J. Nieuwenhuis graag bedanken voor de prettige samenwerking, de tijd en energie en de interessante inzichten op meerdere vlakken. Daarnaast wil ik referent dr. G. Stulp graag bedanken voor zijn feedback en (statistische) tips. Tenslotte wil ik W. Alberts vanuit de Gemeente Smalingerland bedanken voor het meekijken in deze interessante organisatie en het investeren van zijn tijd en energie.

Hopelijk leest u deze Masterscriptie met net zoveel plezier als waarmee deze tot stand gekomen is.

Groningen, augustus 2022

Index

Abstract	3
Voorwoord	4
1. Inleiding	7
1.1 Maatschappelijke relevantie	7
1.2 Wetenschappelijke relevantie	9
1.3 Probleemstelling	10
2. Theoretisch kader	11
2.1 Veiligheidsbeleving	11
2.2 Kwetsbaarheid en veiligheidsbeleving	12
2.3 Het effect van participatie	14
2.3.1 Culturele participatie	17
2.3.2 Maatschappelijke participatie	18
2.3.3 Wijkparticipatie	19
2.3.4 Causaliteit	20
2.4 Geslacht, leeftijd en opleidingsniveau	21
2.5 Hypothesen en conceptueel model	21
3. Methoden	23
3.1 Dataverzameling	23
3.2 Dataverwerking	24
3.2.1 Kwetsbaarheid	24
3.2.2 Overige variabelen	27
3.3 Analyse-opzet	28
4. Resultaten	31
4.1 Beschrijvende statistieken	31
4.2 Bivariate statistieken	32
4.3 Resultaten modelschattingen	34
4.3.1 Het effect van kwetsbaarheid	34
4.3.2 Modelfit van participatievormen	36
4.3.3 Het effect van culturele participatie	36
4.3.4 Het effect van maatschappelijke participatie	37
4.3.5 Het effect van wijkparticipatie	38

4.4 Ruimtelijke clustering, modelinspectie en assumpties	39
5. Conclusie en discussie.....	42
5.1 Hypothese 1: kwetsbaarheid	42
5.2 Hypothese 2: culturele participatie	42
5.3 Hypothese 3: maatschappelijke participatie	43
5.4 Hypothese 4: wijkparticipatie	44
5.5 Beperkingen van het onderzoek.....	45
5.6 Beleidsaanbevelingen en vervolgonderzoek.....	47
6. Referenties.....	50
7. Bijlagen	56
Appendix I: bewerkte variabelen	56
Appendix II: analyseresultaten (SPSS).....	71
Appendix III: assumptiecontrole en uitbijters	88

1. Inleiding

Op 18 december 2021 kopte ‘de Correspondent’, in samenwerking met een criminoloog en forensisch psycholoog: “Nederland is veiliger dan ooit, en toch voelt dat niet zo” (Bohlmeijer, 2021). Bovenstaande kan worden verklaard door de veiligheidsparadox: hoe meer veiligheidsmaatregelen er zijn, des te veiliger een samenleving wordt, maar des te banger de burger wordt (Liem, & Pridemore, 2014). Dit laat zien dat de objectieve en de subjectieve veiligheid niet altijd gepaard gaan: het feitelijke criminaliteitsniveau is niet verbonden aan de veiligheidsbeleving van mensen. Deze beleving van veiligheid is echter afhankelijk van veel factoren, zoals de sociaaleconomische status en de daaraan verbonden facetten zoals inkomen, woonplaats, opleidingsniveau en sociaal kapitaal (CCV, 2022a). Er is dus sprake van een relatie tussen bepaalde facetten van sociaaleconomische status en veiligheidsbeleving: wanneer iemand een lage sociaaleconomische status heeft, heeft dit een verlaagde veiligheidsbeleving tot gevolg.

In dit onderzoek wordt ingegaan op één aspect van sociaaleconomische status wat invloed kan uitoefenen op de veiligheidsbeleving, namelijk de wijk waar iemand woont. Hierbij zal worden bekeken of inwoners van kwetsbare wijken zich onveiliger voelen dan inwoners van niet-kwetsbare wijken. Een uitgebreide definitie van kwetsbaarheid zal worden gegeven in hoofdstuk 2.

Uit diverse onderzoeken is echter gebleken dat niet de wijk waarin iemand woont, maar de participatie in de samenleving een effect heeft op de veiligheidsbeleving omdat het zorgt voor onderling begrip, veerkracht en sociale cohesie (Hampshire, & Matthijsse, 2010; Wildavsky, 1988; Dekker, 2007). Uit deze onderzoeken is gebleken dat mensen zich daadwerkelijk veiliger voelen wanneer zij participeren in de samenleving, ongeacht hun sociaaleconomische status. Om deze reden wordt onderzocht of het participeren in de samenleving op meerdere vlakken het verband tussen de wijk en de veiligheidsbeleving positief kan beïnvloeden.

Het onderzoek wordt tot slot uitgevoerd ten behoeve van de Gemeente Smallingerland. Voor de formatie van het kernbeleid 2023-2027 zijn zij geïnteresseerd in de veiligheidsbeleving van inwoners en welke aspecten de veiligheidsbeleving kunnen beïnvloeden. Mede hierom is het onderzoek gebaseerd op data afkomstig uit Drachten, hoofdplaats van de Gemeente Smallingerland in Friesland.

1.1 Maatschappelijke relevantie

Er zijn verschillende sociologische/maatschappelijke redenen om het onderzoek uit te voeren. Ten eerste is het voor een samenleving van belang dat mensen zich veilig voelen. Veiligheid en vertrouwen staan aan de basis voor het functioneren van een samenleving; als mensen zich veilig voelen durven zij zich in vrijheid te bewegen, zaken met elkaar te doen, samen te werken en is er meer vertrouwen in de overheid en instanties (CCV, 2022a). Wanneer mensen zich echter niet veilig wanen, kan dit grote gevolgen hebben voor individuen en de maatschappij: mensen zijn minder bereid om iets voor of met elkaar te doen, de levensvatbaarheid van wijken kan achteruitgaan, mensen kunnen minder vertrouwen hebben in de overheid en het stemgedrag van mensen kan verminderen (CCV, 2022a). Daarnaast is een gevoel van veiligheid een basale behoefte volgens de behoeftepiramide van Maslow.

Mensen streven hun behoeftes na en vervullen een nieuwe behoefte pas als de vorige is vervuld. Wanneer mensen zich echter niet fysiek veilig voelen en geen bestaanszekerheid ervaren, zullen zij niet of in mindere mate kunnen voorzien in hun behoefte aan sociaal contact, waardering en zelfontplooiing. Wanneer mensen hier niet in kunnen voorzien, kan dit grote (psychische) gevolgen hebben voor het individu en daarmee ook voor de maatschappij (Wei, Xie, & Hong, 2016). Door een beter begrip te krijgen van de veiligheidsbeleving van individuen, kan er beleid worden gevoerd op het verhogen van de veiligheidsbeleving om op die manier de maatschappij goed te laten functioneren.

Ten tweede is het voor een samenleving van belang dat (kwetsbare) mensen in kwetsbare wijken de aandacht en hulp krijgen die zij nodig hebben om zich veilig te voelen. Tot 2015 werden landelijke projecten opgezet om kwetsbare wijken te verbeteren; woningen werden verbeterd en er was aandacht voor scholing, werk en welzijn. De problemen in kwetsbare wijken in Nederland werden dus integraal aangepakt. Deze integrale aanpak veranderde na de herziening van de Woningwet in 2015; de rol van woningcoöperaties werd beperkter dan voorheen, aangezien zij minder toegestane- en financieel mogelijke inspanningen mochten leveren. Daarnaast wordt het aanpakken van kwetsbare wijken sinds 2015 vooral op gemeentelijk niveau geregeld, terwijl niet elke gemeente beschikt over de juiste kennis en kunde om dergelijke problemen op te lossen (SCP, 2021). Deze verschuiving in rolverdeling blijkt ook uit de leefbaarheid in kwetsbare wijken: in deze wijken is sprake van veel overlast, wanorde, onveiligheid en gezinsproblematiek (Laumans, & Schrijver, 2014). Daarnaast bezitten kwetsbare wijken vaak een relatief hoog percentage laagopgeleiden, werklozen of uitkeringsgerechtigden en inwoners met een niet-westerse achtergrond. Het wonen en vooral opgroeien in dergelijke wijken kan veel invloed hebben op de latere levensloop, waardoor (tijdig) ingrijpen door middel van beleid gewenst is (SCP, 2021).

Tot slot kan een samenleving groeien op het gebied van veiligheid wanneer inwoners participeren op verschillende vlakken. Culturele-, maatschappelijke- en wijkparticipatie nemen een centrale positie in bij het bevorderen van de saamhorigheid in een samenleving. Participatie in de samenleving heeft het vermogen om verschillende groepen mensen in de samenleving te verbinden, waardoor zij eerder met elkaar in contact komen, meer begrip voor elkaar kunnen opbrengen en elkaar sneller vertrouwen (Vermeij, & Den Ridder, 2016). Wanneer teveel inwoners in een samenleving echter achterblijven op het gebied van participatie kunnen onderlinge tegenstellingen uitmonden in spanningen en vervreemding. Dit is als vanzelfsprekend niet gunstig voor de veiligheidsbeleving van inwoners (Jennissen, Engbersen, Bokhorst, & Bovens, 2018). Ondanks de positieve effecten van participatie op de veiligheidsbeleving zijn er discrepanties in de mate waarin verschillende groepen inwoners participeren in de samenleving. Uit een onderzoek van het CBS (2018) is gebleken dat voornamelijk mannen, hoogopgeleiden, ouderen en inwoners met een Nederlandse achtergrond participeren op de verschillende vlakken. Hierdoor participeert een grote groep inwoners (vrouwen, laagopgeleiden, jongeren, inwoners met een niet-westerse achtergrond) minder in de samenleving, wat spanningen, vervreemding en een verminderd veiligheidsgevoel tot gevolg kan hebben. Aangezien kwetsbare wijken over een relatief hoog percentage laagopgeleiden en inwoners met een niet-westerse achtergrond beschikken, kan worden gesteld dat in deze wijken minder wordt geparticipeerd in de samenleving. Het gevolg hiervan kan zijn dat er meer sprake is van vervreemding, spanningen en een verminderd

veiligheidsgevoel bij inwoners van kwetsbare wijken. Voor het goed functioneren van de maatschappij is het om deze reden van belang dat er actief beleid wordt gevormd en gevoerd om de participatie op meerdere vlakken in de samenleving te verbeteren, vooral waar het de kwetsbare wijken betreft.

Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is om te achterhalen waarom een verminderd veiligheidsgevoel kan worden verklaard door de mate van kwetsbaarheid van een wijk waarin mensen wonen. Wanneer dit duidelijk is, kan effectief beleid worden gevoerd om het gevoel van veiligheid in deze wijken te vergroten om op die manier de samenleving goed te laten functioneren.

1.2 Wetenschappelijke relevantie

Naast een maatschappelijk belang dient het onderzoek tevens een wetenschappelijk belang. De verschillende concepten die bovenstaand worden genoemd zijn afzonderlijk reeds onderzocht. Een korte uiteenzetting van deze onderzoeken en de bijbehorende verwachtingen wordt in onderstaande alinea's weergegeven. In dit onderzoek worden de verschillende concepten voor het eerst samengebracht en wordt gezocht naar een verband tussen de concepten.

Vanuit de literatuur wordt verwacht dat mensen zich de afgelopen jaren steeds minder veilig zijn gaan voelen, terwijl de objectieve veiligheid verbeterd is (Eysink Smeets, & Foekens, 2018). Onderzoek van Callanan (2005) heeft aangetoond dat er een relatie bestaat tussen het verminderde gevoel van veiligheid en het toegenomen gebruik van (sociale) media. Ervaringen worden eerder en sneller gedeeld op (sociale) media en hierdoor achten mensen de kans op slachtofferschap groter (Ferraro, 1995).

Daarnaast is gebleken dat het opgroeien en wonen in kwetsbare wijken vaak gepaard gaat met hardnekkige problemen als armoede, schulden, werkloosheid, criminaliteit en schoolachterstanden (Aguilar-Palacio, Gil-Lacruz, & Gil-Lacruz, 2012). Dergelijke problemen kunnen volgens onderzoekers een voedingsbodem zijn voor (georganiseerde) criminaliteit, waardoor kwetsbare wijken daadwerkelijk onveiliger zijn. Ook kunnen dergelijke problemen zorgen voor minder vertrouwen in instanties en individuen (Oppelaar, & Wittebrood, 2006) en dit kan vervolgens zorgen voor een gevoel van onbehagen of onveiligheid (Elchardus, De Groof, & Smits, 2003).

Ditzelfde gevoel van onbehagen of onveiligheid kan optreden wanneer mensen niet participeren in de samenleving (Van Stokkom, & Toenders, 2010). Uit onderzoek is gebleken dat participatie in de samenleving zorgt voor meer veerkracht (Murray, 1984), onderling begrip (Hampshire, & Matthijsse, 2010) en uiteindelijk tot meer sociale cohesie in een samenleving (Oppelaar, & Wittebrood, 2006). Dit zijn allen belangrijke pijlers voor mensen om zich veilig te voelen; er kan dus worden gesteld dat uit de literatuur blijkt dat participatie een gunstig effect heeft op de veiligheidsbeleving.

Het is duidelijk dat het opgroeien in kwetsbare wijken zorgt voor een onveilig gevoel (Van der Aa, 2016), maar uit de bestaande literatuur is niet gebleken wat hier aan ten grondslag ligt. Een mogelijke oorzaak zou kunnen zijn dat inwoners van kwetsbare wijken vaker worden geconfronteerd met onveiligheid, waardoor zij zich minder veilig voelen. De mate van participatie kan daarnaast een effect hebben op de veiligheidsbeleving, maar het is

niet duidelijk hoe dit verband tot stand komt. Een mogelijk verband zou kunnen zijn dat inwoners van kwetsbare wijken die participeren op één of meerdere vlakken, een groot netwerk hebben buiten de wijk waarin zij wonen. Daarnaast is het mogelijk dat zij zich veiliger voelen door een goede integratie in de maatschappij, wat wellicht wordt bewerkstelligd door de mate van participatie. In dit onderzoek wordt daarom de mate van participatie getoetst om te achterhalen of en waarom het wonen in een kwetsbare wijk leidt tot een verminderd veiligheidsgevoel.

Tot slot zal het onderzoek bijdragen aan de wetenschappelijke kennis op het gebied van schaal. Veel sociologisch onderzoek wordt gedaan in grote steden, waarbij kleine steden of dorpen vaak over het hoofd worden gezien. Het onderzoeksgebied van dit onderzoek bevindt zich echter in Drachten, hoofdplaats van de Gemeente Smallingerland. Met 44.605 inwoners is Drachten de op één na grootste plaats zonder stadsrechten in de provincie Friesland (Stadsindex, 2022). De mentaliteit en denkwijze van inwoners van grote (rand)steden kan soms erg verschillen van de mentaliteit van inwoners van kleine steden of dorpen, bijvoorbeeld omdat inwoners in grote (rand)steden dichter op elkaar wonen of omdat er meer bedrijvigheid is in grote (rand)steden. Er kan dus worden gesteld dat dit onderzoek een toevoeging is aan de aanwezige wetenschappelijke kennis op het gebied van schaal, aangezien het onderzoek zich richt op een relatief kleine plaats. Hierdoor kan worden gecontroleerd voor de verwachting dat inwoners van (rand)steden er andere denkwijzen, normen en waarden op nahouden dan inwoners van kleine steden of dorpen. Door middel van dit onderzoek kan worden getoetst of grootstedelijke theorieën over veiligheidsbeleving, kwetsbaarheid en participatie wel op gaan in kleine steden of dorpen. Hierdoor kunnen de bestaande theorieën verder worden ontwikkeld.

1.3 Probleemstelling

In dit onderzoek zullen de verbanden tussen de verschillende bovenstaande concepten worden onderzocht. Het hoofdverband onderzoekt het verband tussen de kwetsbaarheid van een wijk en de veiligheidsbeleving van inwoners van deze wijk. Dit verband onderzoekt dus in hoeverre het wonen in een bepaalde wijk met bijbehorende tekortkomingen of privileges een effect heeft op de gevoelens van (on)veiligheid. Het tweede, derde en vierde verband onderzoekt het effect van culturele-, maatschappelijke- en wijkparticipatie op het verband tussen de kwetsbaarheid van een wijk en de veiligheidsbeleving van inwoners van deze wijk. Voor een schematisch overzicht van de verschillende verbanden wordt verwezen naar hoofdstuk 2.

Deze concepten en verbanden vormen samen de volgende probleemstelling (onderzoeksvraag):

*Waarom zorgt het wonen in een kwetsbare wijk voor een verminderde veiligheidsbeleving?
Welke rol spelen culturele-, maatschappelijke- en wijkparticipatie hierbij?*

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden de verschillende concepten vanuit de literatuur besproken, onderbouwd en aan elkaar verbonden. Daarnaast zal kort worden ingegaan op de concepten geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Iedere paragraaf eindigt met een hypothese die gebruikt zal worden in het onderzoek. De laatste pagina van hoofdstuk 2 laat tevens het conceptuele model zien, dat naar aanleiding van de bevindingen in de literatuur gebruikt zal worden.

2.1 Veiligheidsbeleving

Allereerst wordt gekeken naar veiligheidsbeleving in het algemeen. Veiligheidsbeleving wordt gedefinieerd als de manier hoe mensen veiligheid ervaren (Ferraro, 1995). Het begrip ‘veiligheid’ wordt vaak onderverdeeld in objectieve en subjectieve veiligheid. Objectieve veiligheid betreft het feitelijke en meestal cijfermatige niveau van criminaliteit en veiligheid. Subjectieve veiligheid richt zich meer op het waarnemen en beleven van criminaliteit en veiligheid (CCV, 2022a). Een daling van objectieve veiligheid gaat echter niet altijd gepaard met een daling van subjectieve veiligheid; er is geen rechtstreeks verband tussen het (on)veiligheidsgevoel van mensen en het criminaliteitsniveau. Om dit te verklaren zal verder worden ingegaan op de subjectieve veiligheid die mensen ervaren.

Er zijn drie niveaus van subjectieve veiligheid die een effect kunnen hebben op de veiligheidsbeleving van mensen, namelijk (1) persoonlijk, (2) algemeen maatschappelijk en, (3) situationeel (Eysink Smeets, & Foekens, 2018; Oppelaar, & Wittebrood, 2006). Allereerst bevat het persoonlijke niveau bepaalde persoonskenmerken van mensen die ervoor zorgen dat zij zich (on)veilig voelen, dus dit niveau kan een groot effect hebben op de veiligheidsbeleving van mensen (Van der Aa, 2016). Aspecten van het persoonlijke niveau zijn bijvoorbeeld persoonlijkheid, leefstijl en kwetsbaarheid. Onderzoek van Boers, van Steden, & Boutellier (2008) heeft aangetoond dat de veiligheidsbeleving van mensen op het persoonlijke niveau vooral wordt beïnvloed door leeftijd, geslacht, etniciteit, seksuele geaardheid, opleidingsniveau en mediaconsumptie. Ondanks dat het persoonlijke niveau een groot effect kan hebben op de veiligheidsbeleving van mensen, is het slechts beperkt beïnvloedbaar (Van der Veen, Pleysier, & Rodenhuis, 2011).

Het algemeen maatschappelijke niveau bevat vervolgens aspecten op maatschappelijk niveau waar mensen zich zorgen over maken, bijvoorbeeld de invloed van de media, individualisering van de maatschappij of internationalisering (Van der Aa, 2016). Vooral mediaconsumptie heeft een grote invloed op de veiligheidsbeleving van mensen (Callanan, 2005). Net als het persoonlijke niveau kan het algemeen maatschappelijke niveau een groot effect hebben op de veiligheidsbeleving van mensen, maar ook dit niveau bevat aspecten die slechts beperkt beïnvloedbaar zijn.

Het situationele niveau van veiligheidsbeleving bevat tenslotte kenmerken van de wijk waarin mensen wonen die (on)veilige gevoelens kunnen oproepen (Van der Aa, 2016). Het situationele niveau kan worden onderverdeeld in vier verschillende disciplines: institutionele, sociale, fysieke en criminele omgeving. Met de institutionele omgeving wordt het handelen (of de afwezigheid hiervan) van instituties (politie, gemeente, welzijnsinstellingen) bedoeld die er voor moeten zorgen dat mensen zich veilig wanen. Met de sociale omgeving wordt de sociale kwaliteit en het sociale klimaat in een wijk bedoeld. Aspecten uit de sociale omgeving

die de veiligheidsbeleving kunnen beïnvloeden zijn bijvoorbeeld sociale cohesie of de sociale samenstelling van een wijk (Oppelaar, & Wittebrood, 2006). De fysieke omgeving richt zich met name op het ontwerp, de inrichting en het beheer van een wijk waardoor mensen zich in een prettig verblijfsklimaat wanen of juist niet (CCV, 2022b). Hierbij kan worden gedacht aan de inrichting van publieke ruimtes en de mate van verloedering. Tenslotte richt de criminele omgeving zich op criminaliteit en overlast in een bepaalde wijk en in hoeverre inwoners daar mee worden geconfronteerd. Het aanschouwen van bepaalde vormen van criminaliteit kan een groot effect hebben op de veiligheidsbeleving (Eysink Smeets, & Foekens, 2018). Wanneer beleid wordt gevormd om de veiligheidsbeleving van mensen te verbeteren zijn de beïnvloedbare factoren voornamelijk te vinden op het situationele niveau, omdat dit niveau aspecten bevat die veranderd kunnen worden.

2.2 Kwetsbaarheid en veiligheidsbeleving

De veiligheidsbeleving van mensen kan worden beïnvloed door de wijk waarin zij wonen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen kwetsbare en niet-kwetsbare wijken. Kwetsbare wijken worden vaak in verband gebracht met infrastructurele, economische en maatschappelijke tekortkomingen. Een aantal kwetsbare wijken in Nederland is in 2007 uitgeroepen tot zogenaamde ‘Vogelaarwijken’. Wat de politiek graag hoog wil zien, is laag in deze wijken: schoolresultaten, het welvaartsniveau. Wat de overheid graag laag wil zien, is er hoog: schooluitval, bijstandsuitkeringen, werkloosheid, schulden en verloedering (Laumans, & Schrijver, 2014). Door middel van beleid heeft de overheid geprobeerd in te grijpen om de problemen in de Vogelaarwijken rondom wonen, onderwijs, integratie en veiligheid in kwetsbare gebieden met alle betrokkenen op wijkniveau aan te pakken, met een looptijd van 10 jaar (Uitermark, Duyvendak, & Kleinhans, 2007). De overheid heeft geprobeerd om in te grijpen door te investeren in nieuwbouw, samenwerking door professionals en het opzetten van inspirerende initiatieven in deze kwetsbare wijken (Van der Lans, 2019). Door het beleid zijn in bepaalde wijken grote stappen gemaakt, bijvoorbeeld doordat de overlast van prostitutie en drugsgebruik of –handel zijn teruggedrongen. Hieruit blijkt dat het situationele niveau (goed) beïnvloed kan worden middels beleid.

Vaak doen meerdere tekortkomingen zich gelijktijdig voor in kwetsbare wijken, zoals werkloosheid, een gemiddeld laag opleidingsniveau, (huiselijk) geweld, criminaliteit, verslavingsproblematiek en medische problemen (Forsyth, 2012). Het woningaanbod in kwetsbare wijken bestaat voornamelijk uit goedkope sociale woningbouw van magere kwaliteit. Vooral voor mensen met een lage sociaaleconomische status is er geen andere keuze dan in deze wijken te wonen: er wonen veel mensen met een laag opleidingsniveau of inkomen, het percentage werklozen en uitkeringsgerechtigden is relatief hoog en er wonen veel eenoudergezinnen of juist kinderrijke gezinnen van buitenlandse herkomst (Van Stokkom, & Toenders, 2010). Kenmerkend voor kwetsbare wijken met veel sociale woningbouw is het tekort aan voorzieningen (zoals winkels, onderwijs en zorg) en de magere kwaliteit van de openbare ruimte (zoals slecht onderhouden straten en vervuilde parken of plantsoenen) (De Boer, 2010).

Om na te gaan hoe kwetsbare wijken sociaal gezien in elkaar steken, wordt gekeken naar sociale cohesie. Met sociale cohesie wordt onder andere bedoeld: de binding die mensen

met elkaar en de wijk hebben, onderling vertrouwen tussen wijkbewoners en gedeelde normen en waarden in de wijk (Huygen, & de Meere, 2008; van Beuningen, Schmeets, Arts, & te Riele, 2013). Uit onderzoek van Wilthagen, & Korver (2001) is gebleken dat hoe hoger de arbeidsparticipatie in een wijk is, hoe hoger de sociale cohesie.

Daarnaast is uit onderzoek van Green, Preston, & Janmaat (2007) gebleken dat de deelname aan kwalitatief onderwijs een positief effect heeft op de sociale cohesie. Kwalitatief onderwijs veronderstelt goede leerkrachten, een goede leeromgeving en een juiste maatschappelijke en politieke benadering om bepaalde maatschappelijke kernfuncties te vervullen (Wesselingh, 1996). Het effect en belang van kwalitatief onderwijs op sociale cohesie heeft de Onderwijsraad in 2019 onderstreept door een wetswijziging aan te nemen die de rol en taak van het onderwijs omtrent (actief) burgerschap moet verduidelijken. Volgens de Onderwijsraad hoort de focus te liggen op de rol van het primair en voortgezet onderwijs bij het bijbrengen van respect en kennis over basiswaarden die leven in de maatschappij, alsook het bijbrengen van maatschappelijke en sociale competenties die mensen en vooral jongeren nodig hebben om deel te nemen aan de samenleving (Onderwijsraad, 2019). Er bestaan echter grote verschillen tussen onderwijs, wat deels kan worden verklaard door schoolsegregatie; kinderen van bepaalde groepen ouders zijn ongelijk verdeeld over scholen, bijvoorbeeld van blanke hoogopgeleide ouders of ouders met een bepaalde culturele of religieuze achtergrond. Wanneer ouders een school uitkiezen voor hun kinderen hebben zij de keuze tussen homogene of zeer diverse scholen, waarbij de keuze vaak valt op homogene scholen. Dit leidt tot een lokale concentratie van een groep met dezelfde kenmerken, bijvoorbeeld scholen met kinderen van laagopgeleide en hoogopgeleide ouders (Schelling, 1969). Vooral hoogopgeleide en/of kapitaalkrachtige ouders uit niet-kwetsbare wijken kiezen voor de beste scholen buiten het woongebied, met kleine klassen en veel persoonlijke aandacht voor het bijbrengen van maatschappelijke competenties die nodig zijn om sociale cohesie tot stand te brengen (Boterman, Musterd, & Manting, 2021). Laagopgeleide ouders die woonachtig zijn in kwetsbare wijken met veel problematiek hebben echter weinig andere keuze dan scholen te zoeken in hun eigen woongebied, mede door een gebrek aan vervoer, een mindere gezondheid of het niet beheersen van de Nederlandse taal (Spies, Tan, & Davelaar, 2016). Door de kinderrijke gezinnen van verschillende afkomst in kwetsbare wijken zijn deze scholen vaak erg vol, waardoor er minder persoonlijke aandacht is voor ieder kind. Hierdoor krijgen kinderen niet de aandacht die zij nodig hebben, waardoor zij in mindere mate maatschappelijke competenties kunnen aanleren om deel te nemen aan de samenleving. Hierdoor leren zij in mindere mate het belang van sociale cohesie, waardoor er ook minder sociale cohesie tot stand komt in deze wijken en dus ook minder sociale controle tegen ongewenst gedrag. Het wonen en naar school gaan in kwetsbare wijken stimuleert echter de intergenerationele overdacht van armoede en de in mindere mate aanwezigheid van sociale cohesie en sociale controle, ook wel de *culture of poverty* genoemd (Goode, & Eames, 1996; Small, Harding, & Lamont, 2010). Armoede en bepaald gedrag gaat vaak over van generatie op generatie, waardoor er een kans bestaat dat kinderen in kwetsbare wijken ook op latere leeftijd in deze wijken zullen wonen (Boterman et al., 2021). Uit dit volhardende karakter van kwetsbare wijken blijkt dat het lastig is om verandering aan te brengen in kwetsbare wijken, waardoor sociale cohesie en ook sociale controle uitblijven.

Er kan dus worden gesteld dat er door de vorm van onderwijs in kwetsbare wijken in mindere mate sprake is van sociale cohesie. Wijken met een lage sociale cohesie hebben echter minder vaak een effectieve sociale controle tegen ongewenst gedrag in een wijk (Sampson, & Groves, 1989) en daarom vinden er in deze wijken vaak meer incidenten plaats. Wanneer inwoners van de wijk deze incidenten of wanorde zien, kan dit een zichzelf versterkend karakter hebben. Volgens de ‘Broken Windows’ theorie leiden zichtbare signalen van criminaliteit en wanorde tot meer wanorde en criminaliteit (Wilson, & Kelling, 1982). De reden dat criminaliteit toeneemt bij wanorde is volgens Keizer, Lindenberg, & Steg (2008) te verklaren aan de hand van de ‘Spreading of Disorder’ theorie of *cross-norm-inhibition*: het feit dat mensen zien dat anderen zich niet aan de regels houden of hebben gehouden werkt zo besmettelijk, dat men eerder de neiging heeft om ook andere regels te overtreden. Het daadwerkelijk zien van het overtreden van de regels kan dus leiden tot meer overtredingen, maar het kan ook bijdragen aan het idee dat er meer overtredingen zullen plaatsvinden. Op die manier kan het zien van overtredingen een angst creëren voor nog meer overtredingen of bijvoorbeeld vormen van criminaliteit waardoor de kans op slachtofferschap groter wordt. Hierdoor kan het zien van overtredingen bijdragen aan (on)veiligheidsgevoelens in een wijk.

Door de lage sociale cohesie in kwetsbare wijken in combinatie met veel armoede, werkloosheid en eenoudergezinnen, is er een hogere kans op (zichzelf versterkende) incidenten en daarmee ook op slachtofferschap. Omdat inwoners van kwetsbare wijken vaker worden geconfronteerd met incidenten in hun wijk, zullen zij zich onveiliger voelen dan inwoners van wijken waar minder incidenten plaatsvinden. Op basis van bovenstaande informatie wordt de volgende hypothese opgesteld (1): *inwoners van kwetsbare wijken voelen zich onveiliger in hun wijk dan inwoners van niet-kwetsbare wijken.*

2.3 Het effect van participatie

De mate van kwetsbaarheid in een wijk is dus van belang bij de veiligheidsbeleving van de inwoners van de wijk. Dit verband kan echter worden beïnvloed door participatie in de samenleving. Tijdens de Troonrede van 2013 werd de term ‘participatiesamenleving’ voor het eerst geïntroduceerd, waarbij inwoners van Nederland werden geacht om deel te nemen aan de samenleving en verantwoordelijkheden te nemen die hierbij komen kijken. Het doel hiervan was om het onderlinge vertrouwen en de sociale cohesie in Nederland te versterken en een samenleving te creëren waarin iedereen mee kan doen ongeacht talenten of beperkingen (Rijksoverheid, 2017). Daarnaast werden inwoners van Nederland hierdoor geforceerd om zelf problemen op te vangen die werden veroorzaakt door een terugtrekkende overheid die minder tijd, energie en geld in sociale voorzieningen stak. Het doel van het versterken van de sociale cohesie was om een groter verantwoordelijkheidsgevoel bij burgers te creëren, waardoor er een effectieve sociale controle en minder ongewenst gedrag voorkomt in een wijk waardoor mensen zich veiliger voelen. Om dit te bewerkstelligen werden mensen gestimuleerd om zich aan te melden bij een sportclub of een vereniging (culturele participatie), werd het uitvoeren van vrijwilligerswerk gestimuleerd en vergemakkelijkt (maatschappelijke participatie) en werden onderzoeken uitgevoerd waaruit bleek dat de sociale cohesie in een wijk afneemt wanneer mensen met verschillende migratieachtergronden niet participeren in een wijk (wijkparticipatie) (Jennissen et al., 2018).

Het belang van onderling vertrouwen, sociale cohesie en een participatiesamenleving wordt door Putnam (2000) ook onderschreven in het begrip ‘sociaal kapitaal’. Sociaal kapitaal kan worden gezien als een belangrijk aspect van de kwaliteit van een samenleving, waarbij het onder andere gaat om sociale netwerken, betrokkenheid bij elkaar en bij de samenleving, normen en vertrouwen. Het vergroten van het sociale kapitaal en daarmee de sociale cohesie en het verbeteren van de leefbaarheid in een wijk kan zorgen voor een betere sociale controle in een wijk, bijvoorbeeld meer controle tegen ongewenst gedrag (Sampson, & Groves, 1989). Sociaal kapitaal is daarom belangrijk omdat het bijdraagt aan een veiligere samenleving, een algemeen betere gezondheid en meer zorgzaamheid en verdraagzaamheid (Osterling, 2007).

Het zijn tevens juist deze karakteristieken van sociaal kapitaal die participatie tot stand brengen, aangezien wordt verondersteld dat het hebben van sociaal kapitaal mensen tot actie aanzet binnen bepaalde sociale structuren (Coleman, 1988). Participatie en daarmee ook sociaal kapitaal is van belang voor de veiligheidsbeleving van mensen, aangezien participatie ten eerste als middel kan worden ingezet om de sociale samenhang en leefbaarheid in wijken te verbeteren. Het onderliggende mechanisme hierbij is dat participatie de onderlinge betrokkenheid van mensen vergroot en zorgt voor nieuwe verbindingen tussen bevolkingsgroepen en mensen met verschillende achtergronden, wat leidt tot meer onderling begrip (Hampshire, & Matthijsse, 2010). Hierdoor wordt een bijdrage geleverd aan de persoonlijke, sociale en creatieve ontwikkeling van individuen en de maatschappij (Merli, 2002). Onderling vertrouwen, meer begrip voor elkaar en een sociaal netwerk zorgen voor het vergroten van het sociale kapitaal. Wanneer mensen vervolgens beschikken over een groot sociaal kapitaal, heeft sociale cohesie de ruimte om te groeien door de netwerken tussen mensen. Meer sociale cohesie biedt vervolgens weerstand tegen gevoelens van onveiligheid, aangezien sociale cohesie zorgt voor totstandkoming van sociale controle tegen ongewenst gedrag (Sampson, & Groves, 1989).

Ten tweede kan participatie en voornamelijk vrijwilligerswerk zorgen voor maatschappelijke integratie, namelijk middels opleiding, begeleiding en eventueel gesubsidieerde werkervaring (Corra, & Bosselaar, 2013). Nicaise (2001) heeft aangetoond dat vrijwilligerswerk aanzet tot een bepaald activeringsbeleid, namelijk via de integratiebenadering en de *workfare*-benadering. Vanuit de integratiebenadering is aangetoond dat participatie, maar voornamelijk vrijwilligerswerk, zorgt voor een betere integratie in de samenleving. Deze betere integratie in de samenleving kan leiden tot meer onderling vertrouwen, waardoor ook het sociale kapitaal van mensen stijgt (Putnam, 2000). De *workfare*-benadering besteedt vervolgens aandacht aan de potentie van vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie voor uitkeringsgerechtigden (welke relatief vaak oververtegenwoordigd zijn in kwetsbare wijken). Volgens deze benadering werkt het louter verstrekken van financiële vangnetten zonder tegenprestatie (zoals bijvoorbeeld vrijwilligerswerk) een afhankelijkheidscultuur in de hand, waardoor mensen uiteindelijk minder veerkrachtig worden en teveel leunen op sociale vangnetten en hulp van instanties (Murray, 1984). Veerkracht is echter belangrijk bij het aanpassen aan bedreigende omstandigheden en het herstellen na ingrijpende gebeurtenissen zoals geweld, criminaliteit en verslavingsproblematiek (Wildavsky, 1988). Volgens deze benadering is veerkracht het onderliggende mechanisme waarom participatie leidt tot een betere veiligheidsbeleving; wanneer mensen vrijwilligerswerk uitoefenen, leunen zij minder op sociale vangnetten en

instanties en beschikken zij over een groter sociaal netwerk, hetgeen van belang is voor het sociale kapitaal. Hierdoor kunnen zij zelfstandig omgaan met bedreigende omstandigheden die het gevoel van veiligheid kunnen aantasten. Er is echter kritiek gekomen op de *workfare*-benadering van Nicaise: uit Fins onderzoek is gebleken dat het hebben van een financieel vangnet voor uitkeringsgerechtigden juist leidt tot een betere geestelijke gezondheid, meer vertrouwen onderling en in de overheid, meer autonomie en veerkracht en minder stress (Bregman, 2019; Henley, 2020). Volgens het onderzoek kunnen dergelijke vangnetten, door het wegnemen van bepaalde angsten en stress, zorgen voor een groter veiligheidsgevoel en meer sociale cohesie in een samenleving. Op basis van dergelijke onderzoeken hebben onder andere Spanje en Schotland besloten om financiële vangnetten zonder tegenprestaties aan te bieden aan uitkeringsgerechtigden.

Tenslotte heeft participatie het vermogen om verschillende mensen uit een wijk samen te brengen zodat er meer sociale cohesie tot stand komt en inwoners zich veiliger voelen. Het mechanisme wat hieraan ten grondslag ligt, richt zich op residentiële instabiliteit en contact met professionals uit de wijk. Wanneer inwoners besluiten om te participeren in hun eigen wijk om bijvoorbeeld de verminderde publieke ruimte of slechte voorzieningen aan te pakken, kan dit leiden tot een vermindering van residentiële instabiliteit in hun eigen wijk (De Boer, 2010). Wanneer er sprake is van een hoge mate van residentiële instabiliteit in een wijk betekent dit dat inwoners van een wijk snel geneigd zijn om te verhuizen naar een andere wijk, bijvoorbeeld door een slechte publieke ruimte, verminderde voorzieningen of een verminderd veiligheidsgevoel in de wijk. Hierdoor zijn inwoners van een wijk met een hoge mate van residentiële instabiliteit minder geneigd om te investeren in relaties met wijkgenoten, aangezien de opvatting heerst dat zij snel weer zullen verhuizen uit de wijk. Hierdoor wordt de investering in een relatie gezien als weggegooid moeite en komen inwoners uit een wijk nauwelijks met elkaar in contact (Shaw, & McKay, 1943). Wanneer wijken dankzij participatie echter beschikken over een lage mate van residentiële instabiliteit, betekent dit dat inwoners van de wijken eerder geneigd zijn om te investeren in relaties in de eigen wijk. Deze relaties kunnen leiden tot meer onderling begrip tussen wijkgenoten, bijvoorbeeld omdat bepaalde normen, waarden en tradities van mensen van verschillende etniciteiten duidelijk wordt (Hampshire, & Matthijsse, 2010). Dit leidt op haar beurt tot meer vertrouwen in elkaar en een sociaal netwerk in de eigen wijk. Een groter sociaal netwerk in de eigen wijk heeft vervolgens als kenmerk dat wijkgenoten door de contacten met elkaar in nauwer contact staan met professionals uit de wijk (zoals politie, gemeente of maatschappelijk werk) waardoor de kwaliteit van het beleid omtrent de wijk naar een hoger niveau kan worden getild. Daarnaast kan het idee van professionals in de buurt een veiliger gevoel geven. Wanneer er door participatie in mindere mate sprake is van residentiële instabiliteit en nauwer contact met professionals, kan dit leiden tot meer vertrouwen in elkaar en meer samenhang met wijkgenoten. Hierdoor heeft sociale cohesie meer ruimte om te groeien in een wijk, waardoor ook de totstandkoming van sociale controle tegen ongewenst gedrag eerder plaatsvindt (Te Brake et al., 2008). Hierdoor zullen inwoners van een wijk zich veiliger voelen door middel van participatie.

Concluderend kan worden gesteld dat participatie in het algemeen van invloed is op de sociale cohesie, aangezien het leidt tot meer onderling vertrouwen en begrip, integratie in de

maatschappij, veerkracht, minder residentiële instabiliteit en nauwer contact met professionals. Meer sociale cohesie in een wijk leidt tot meer sociale controle tegen ongewenst gedrag, waardoor een wijk uiteindelijk veiliger wordt. Dit heeft vervolgens een effect op de veiligheidsbeleving.

De aankomende paragrafen zullen dieper ingaan op het verband tussen de mate van kwetsbaarheid in een wijk en de veiligheidsbeleving bij de aan- of afwezigheid van culturele-, maatschappelijke- en wijkparticipatie.

2.3.1 Culturele participatie

Culturele participatie kan worden gezien als het deelnemen aan een vereniging of bijvoorbeeld een sportclub, maar ook het bezoeken van concerten en optredens of de bioscoop kan worden gezien als culturele participatie. In de vorige paragraaf is reeds naar voren gekomen hoe participatie kan leiden tot een betere veiligheidsbeleving. Voor culturele participatie geldt voornamelijk dat het als middel kan worden ingezet om de sociale samenhang en leefbaarheid in wijken te verbeteren, aangezien het de onderlinge betrokkenheid van mensen vergroot en zorgt voor nieuwe verbindingen tussen bevolkingsgroepen en mensen met verschillende achtergronden, wat leidt tot meer onderling begrip (Hampshire, & Matthijsse, 2010). Middels kunst en cultuur komen mensen uit verschillende sociale lagen met elkaar in contact, wat de aantrekkelijkheid van een wijk bevordert (Merli, 2002).

Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op cultureel vlak, zal dit ten goede komen aan de veiligheidsbeleving van mensen in kwetsbare wijken. De reden hiervoor is dat culturele participatie de leefbaarheid in een wijk kan verbeteren en omdat het kan bijdragen aan het vergroten van individueel sociaal kapitaal (Otte, 2015). Hierdoor zal de sociale cohesie in een wijk sterker aanwezig zijn. Het versterken van de sociale cohesie kan leiden tot een betere sociale controle in een wijk, bijvoorbeeld omdat er meer controle tegen ongewenst gedrag plaatsvindt (Sampson, & Groves, 1989). Wanneer er minder ongewenst gedrag plaatsvindt in een wijk, is de kans op slachtofferschap minder groot en voelen mensen zich veiliger.

Wanneer inwoners van kwetsbare wijken echter niet participeren op cultureel vlak, zullen zij in mindere mate in aanraking komen met mensen uit verschillende sociale lagen en zal dit uiteindelijk leiden tot minder onderlinge betrokkenheid en minder begrip. Hierdoor heeft de sociale cohesie in een wijk minder kans om te groeien, waardoor er minder sociale controle tot stand wordt gebracht en er dus meer kans is op slachtofferschap. Hierdoor zal de veiligheidsbeleving slechter zijn dan bij inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op cultureel vlak.

Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken is het verschil in wel of niet participeren op cultureel vlak minder van belang voor de veiligheidsbeleving. In niet-kwetsbare wijken is de sociale cohesie vaak sterker aanwezig door het relatief hoge percentage inwoners die participeren op de arbeidsmarkt en deelnemen aan kwalitatief onderwijs. Daarnaast beschikken niet-kwetsbare wijken over het algemeen over goede voorzieningen en een goed onderhouden publieke ruimte, waardoor er minder kans is op slachtofferschap en waardoor de

veiligheidsbeleving beter is (Wilson, & Kelling, 1982). Wanneer mensen uit niet-kwetsbare wijken participeren op cultureel vlak, zal de sociale samenhang in de wijk en het sociaal kapitaal van deze mensen groter worden. Dit versterkt uiteindelijk de sociale cohesie in de wijk.

Wanneer inwoners van niet-kwetsbare wijken echter niet participeren op cultureel vlak, zal de sociale cohesie alsnog in sterkere mate aanwezig zijn dan in kwetsbare wijken. Het verschil tussen wel of niet participeren op cultureel vlak voor mensen in niet-kwetsbare wijken is dus minder groot dan het verschil voor mensen in kwetsbare wijken.

Op basis van bovenstaande informatie wordt de volgende hypothese opgesteld (2): *wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op cultureel vlak zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op cultureel vlak.*

2.3.2 Maatschappelijke participatie

Maatschappelijke participatie kan worden gezien als activiteiten waarmee men groepen of personen in de samenleving van dienst is. Hierbij kan worden gedacht aan de inzet voor politieke- of vrijwilligersorganisaties of het bieden van informele hulp (Broese van Groenou, 2022). In paragraaf 2.3 is het effect van maatschappelijke participatie en voornamelijk vrijwilligerswerk op de veiligheidsbeleving van mensen geschetst. Wat betreft maatschappelijke participatie draagt het voornamelijk bij aan de integratie in de samenleving en de totstandkoming van veerkracht zodat men zich zelfstandig aan kan passen aan bedreigende omstandigheden die de veiligheidsbeleving kunnen beïnvloeden.

Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op maatschappelijk vlak zal dit uiteindelijk ten goede komen aan hun veiligheidsbeleving. Zoals gezegd doen verschillende tekortkomingen zich vaak gelijktijdig voor in kwetsbare wijken, zoals verslavingsproblematiek, (huiselijk) geweld en/of criminaliteit. Daarnaast wonen er relatief veel uitkeringsgerechtigden in kwetsbare wijken. In paragraaf 2.3 is reeds vermeld dat uitkeringsgerechtigden na verloop van tijd minder veerkrachtig worden (Murray, 1984), terwijl veerkracht juist belangrijk is bij het aanpassen aan en omgaan met vervelende en ingrijpende gebeurtenissen (Wildavsky, 1988). Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op maatschappelijk vlak zullen zij meer integreren in de maatschappij middels opleiding en begeleiding. Deze integratie zal uiteindelijk leiden tot meer veerkracht, waardoor inwoners van deze wijken beter om kunnen gaan met ingrijpende gebeurtenissen, met als gevolg dat zij zich veiliger voelen.

Wanneer inwoners van kwetsbare wijken niet participeren op maatschappelijk vlak, zullen zij minder geïntegreerd raken in de maatschappij en hierdoor teveel leunen op een sociaal vangnet. Hierdoor worden zij uiteindelijk minder veerkrachtig, wat een effect heeft op de manier hoe zij met tegenslagen en ingrijpende gebeurtenissen omgaan. Wanneer inwoners niet zelfstandig kunnen omgaan met ingrijpende of bedreigende omstandigheden, zullen zij in angst blijven leven en zich dus onveiliger voelen.

Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken is het verschil in veiligheidsbeleving door maatschappelijke participatie minder groot. Over het algemeen zijn mensen in niet-kwetsbare wijken goed opgeleid, geïntegreerd in de samenleving door opleiding en arbeidsparticipatie en

wonen er relatief weinig uitkeringsgerechtigden in niet-kwetsbare wijken. Daarnaast is er minder problematiek in niet-kwetsbare wijken aanwezig door betere openbare voorzieningen en een groter aandeel in deelname aan arbeidsparticipatie en onderwijs. Wanneer inwoners uit niet-kwetsbare wijken er voor kiezen om te participeren op maatschappelijk vlak (bijvoorbeeld middels vrijwilligerswerk), zullen zij nog beter geïntegreerd raken in de maatschappij. Daarnaast zullen zij veerkrachtiger worden door maatschappelijke participatie, terwijl zij dit over het algemeen al zijn door bijvoorbeeld opleiding, financiële middelen en een sociaal netwerk (Te Brake, van der Post, & de Ruijter, 2008).

Wanneer inwoners van niet-kwetsbare wijken er echter voor kiezen om niet te participeren op maatschappelijk vlak, zullen zij alsnog goed geïntegreerd zijn in de maatschappij en zullen zij alsnog veerkrachtig genoeg zijn om met tegenslagen en vervelende gebeurtenissen om te kunnen gaan (Kampen, 2014). Het verschil tussen wel of niet participeren op maatschappelijk vlak is voor inwoners van kwetsbare wijken dus groter dan voor inwoners van niet-kwetsbare wijken.

Op basis van bovenstaande informatie wordt de volgende hypothese opgesteld (3): *wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op maatschappelijk vlak zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak.*

2.3.3 Wijkparticipatie

Wijkparticipatie kan worden gezien als het betrekken van burgers bij processen die in de wijk spelen (Van Marissingen, 2007). Hierbij gaat het om vier categorieën, namelijk fysieke- en sociale invloed en formele- en informele activiteiten (Dekker, 2007). Het effect van wijkparticipatie op de veiligheidsbeleving is reeds geschetst in paragraaf 2.3, namelijk middels minder residentiële instabiliteit en nauwer contact met professionals.

Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren in de wijk zullen zij het gevoel hebben dat bepaalde vervelende zaken in de wijk worden aangepakt, zoals slechte voorzieningen en een verminderde publieke ruimte. Door het aanpakken van bepaalde zaken zijn inwoners van kwetsbare wijken minder geneigd om snel te verhuizen uit de wijk, waardoor er minder sprake is van residentiële instabiliteit. Hierdoor zijn inwoners van kwetsbare wijken sneller geneigd om contacten met elkaar te leggen, mede doordat zij gezamenlijk participeren in de wijk. Enerzijds is dit goed voor het opbouwen van een sociaal netwerk en sociaal kapitaal in de wijk, anderzijds kan het zorgen voor nauwer contact met professionals. Deze aspecten hebben een positief effect op de sociale cohesie in een wijk en daarmee ook op de veiligheidsbeleving (CCV, 2022c).

Wanneer inwoners van kwetsbare wijken niet participeren in de wijk, zullen zij minder het idee hebben dat er daadwerkelijk zaken worden aangepakt in de wijk en zullen zij eerder geneigd zijn om te verhuizen uit de wijk, waardoor zij hun wijkgenoten en professionals in de buurt minder goed leren kennen. Hierdoor kunnen bepaalde irritaties onderling blijven bestaan, wat niet gunstig is voor de sociale cohesie en uiteindelijk voor de sociale controle en dus de veiligheidsbeleving.

Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken is het verschil in veiligheidsbeleving door wijkparticipatie minder groot. Over het algemeen bestaan niet-kwetsbare wijken veelal uit (vrijstaande) koopwoningen, waardoor inwoners eerder geneigd zijn om hun eigendom goed te onderhouden. Daarnaast heerst er minder problematiek of vervelende zaken in niet-kwetsbare wijken, waardoor er minder noodzaak is om snel te verhuizen uit een wijk. Hierdoor is er in mindere mate sprake van residentiële instabiliteit, aangezien inwoners vaak voor langere tijd in een bepaalde wijk blijven wonen (Meusen, 2014). Daarnaast bestaan niet-kwetsbare wijken vaak uit inwoners van dezelfde sociale laag, waardoor er ‘automatisch’ meer onderling begrip is. Ook is er minder problematiek in niet-kwetsbare wijken, waardoor er minder noodzaak is om nauwe contacten te onderhouden met instanties en hulpverlening. Wanneer inwoners van niet-kwetsbare wijken participeren in de wijk, zal dit onderling zorgen voor nog meer begrip en nog meer sociale cohesie. Uiteindelijk zullen de niet-kwetsbare wijken hierdoor nog minder kwetsbaar worden, wat uiteindelijk goed is voor de veiligheidsbeleving.

Wanneer inwoners van niet-kwetsbare wijken er echter voor kiezen om niet te participeren in de wijk, zal dit weinig invloed hebben op de veiligheidsbeleving. De wijken zijn immers al goed onderhouden en er heerst veel sociale cohesie en weinig problematiek (Van Dijk, & Verheij, 2008). Het verschil tussen wel of niet participeren in de wijk is voor inwoners van kwetsbare wijken dus groter dan voor inwoners van niet-kwetsbare wijken.

Op basis van bovenstaande informatie wordt de volgende hypothese opgesteld (4): *wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren in de wijk zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren in de wijk.*

2.3.4 Causaliteit

Participerende inwoners zijn dus van belang voor het versterken van de sociale cohesie in een wijk en daarmee de veiligheid, maar uit de praktijk is gebleken dat er grote discrepanties zijn in de mate van participatie. Hoogopgeleiden zijn bijvoorbeeld eerder geneigd om te participeren in de samenleving, omdat zij vaak al op jonge leeftijd worden geconfronteerd met participatie op verschillende vlakken (Di Maggio, & Seem, 1980; CBS, 2018) en omdat zij vaak een beter inzicht hebben hoe zij bepaalde activiteiten kunnen opzetten (Tonkens, & de Wilde, 2013). Daarnaast zijn onder andere vrouwen, jongeren en niet-westerse migranten minder geneigd om te participeren dan anderen (Van Noije, 2017).

Een belangrijke conditie waardoor mensen eerder geneigd zijn om te participeren, is veiligheid in de wijk; naarmate er meer criminaliteit in de wijk voorkomt, zijn mensen minder geneigd om te participeren omdat zij zich minder verantwoordelijk voelen voor een wijk die onveilig is (Van Noije, 2017). Inwoners die zich veilig voelen zullen dus meer participeren; wanneer iemand zich niet veilig voelt in een wijk, kan dat zorgen voor een barrière voor de deelname aan bepaalde activiteiten.

Bovenstaande informatie laat zien dat er sprake zou kunnen zijn van een causaliteitsprobleem: inwoners die zich niet veilig voelen, participeren ‘automatisch’ minder in de samenleving, waardoor een modererend effect uitblijft. Voor het mogelijke causaliteitsprobleem wordt niet statistisch gecontroleerd. Vanuit de theoretische bevindingen wordt echter wel een modererend effect verwacht, ongeacht of men zich reeds veilig voelt of

niet. Het mogelijke causaliteitsprobleem zal in acht worden genomen bij het bespreken van de statistische resultaten en de conclusie.

2.4 Geslacht, leeftijd en opleidingsniveau

In dit onderzoek zal gecontroleerd worden voor het geslacht, de leeftijd en het opleidingsniveau van respondenten. Wat betreft het geslacht voelen vrouwen zich structureel minder veilig dan mannen. Vrouwen voelen zich vaker onveilig in de wijk, zijn vaker bang om slachtoffer te worden en geven structureel een lager veiligheidscijfer (CBS, 2020). Dit geldt voor alle leeftijdsgroepen. Vooral 's avonds voelen vrouwen zich vaker onveilig dan mannen. De reden hiervoor is dat vrouwen vaker te maken krijgen met seksuele (straat)intimidatie, seksueel geweld in de openbare ruimte, ongewenst gedrag op de werkvloer en *stalking* (SCP, 2020; Reehoorn, 2019).

Wat betreft de leeftijd voelen jongeren tussen de 15-25 jaar zich vaker onveilig dan ouderen van 65 jaar of ouder (CBS, 2020). Naast het feit dat jongeren vaker op straat te vinden zijn en daardoor meer in aanraking komen met criminaliteit (als slachtoffer of toeschouwer), worden de inschattingen van jongeren wat betreft hun veiligheid gevoed door berichtgeving uit (sociale) media. Enerzijds heeft (sociale) media het beeld wat mensen vormen van veiligheid veranderd, anderzijds maakt (sociale) media het mogelijk voor mensen om hun ervaringen en angsten te verspreiden en zodanig te vergroten (Schram, Eysink Smeets, & Hendrikse, 2021).

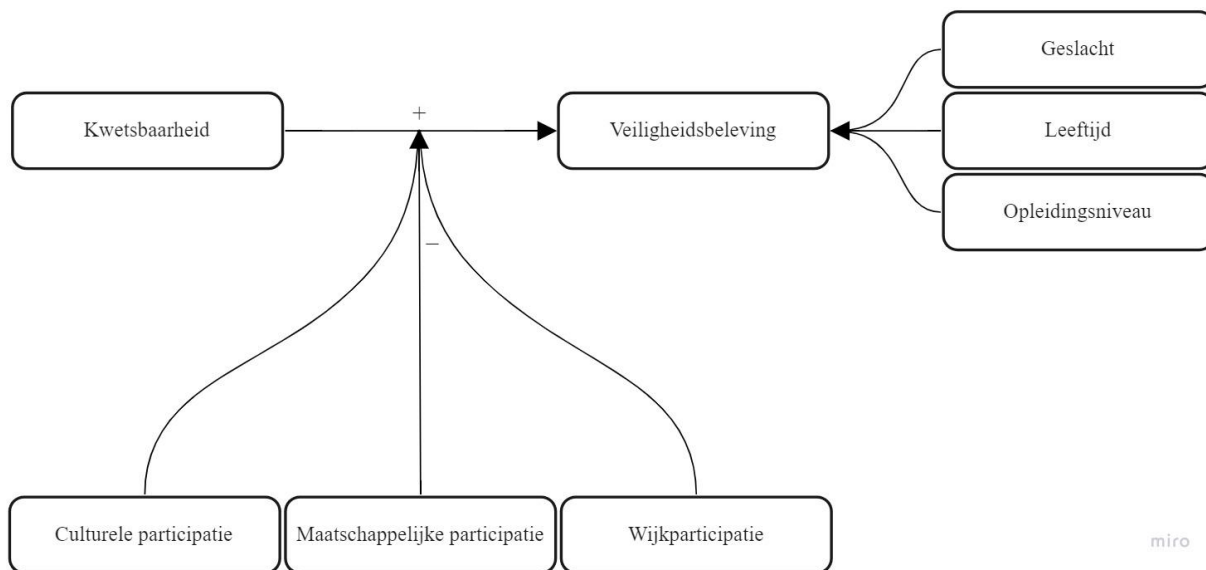
Tenslotte voelen hoogopgeleiden zich veiliger dan laagopgeleiden (De Beer, 2007). Over het algemeen wonen laagopgeleiden in wijken met een lagere sociaaleconomische status dan hoogopgeleiden. Een wijk met een lage sociaaleconomische status kan volgens Elchardus, De Groof, & Smits (2003) een negatieve invloed hebben op de veiligheidsbeleving. De reden hiervoor is dat laagopgeleiden zich in deze wijk kwetsbaarder voelen, minder controle hebben over hun leven en zich daardoor machtelozer voelen dan hoogopgeleiden (Covington, & Taylor, 1991).

2.5 Hypothesen en conceptueel model

Onderstaand volgt ter verduidelijking nog eenmaal een overzicht van de verschillende hypothesen die aan bod zijn gekomen in bovenstaande paragrafen en die zullen worden getoetst in dit onderzoek. Figuur 1 laat vervolgens het conceptuele model van het onderzoek zien. In het figuur betekent een + dat de kwetsbaarheid van een wijk invloed heeft op de veiligheidsbeleving, maar een – betekent dat dit effect verzwakt kan worden door de mate van participatie (gecontroleerd voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau).

Tabel 1: overzicht hypothesen (N = 1.805)

1	Inwoners van kwetsbare wijken voelen zich onveiliger in hun wijk dan inwoners van niet-kwetsbare wijken
2	Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op cultureel vlak zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op cultureel vlak
3	Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op maatschappelijk vlak zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak
4	Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren in de wijk zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren in de wijk

Figuur 1: conceptueel model van het verband tussen kwetsbaarheid, participatie en veiligheidsbeleving

3. Methoden

Dit hoofdstuk zal dieper ingaan op de methoden die zijn gebruikt om het onderzoek uit te kunnen voeren. Eerst zal worden besproken hoe de verzameling van de secundaire dataset heeft plaatsgevonden. Vervolgens zal worden besproken hoe deze data verwerkt is tot werkbare variabelen. Tenslotte zal worden stilgestaan bij de analyse-opzet van het uit te voeren onderzoek.

De data die wordt gebruikt in het onderzoek is afkomstig uit de Gemeente Smallingerland. Er is echter een selectie uit de data gemaakt om uitspraken te doen over Drachten, hoofdplaats van de Gemeente Smallingerland. Na het verwerken van de benodigde data bedraagt de uiteindelijk steekproef 1.805 respondenten.

3.1 Dataverzameling

Allereerst wordt in deze paragraaf gesproken over de verzameling van de data. De hypothesen, zoals besproken in hoofdstuk 2, worden getoetst aan de hand van een secundaire dataset van de Wijkatlas Smallingerland, dat onderzoek heeft gedaan naar de beleving en ervaringen van het woonklimaat van bewoners in de Gemeente Smallingerland. Het doel van de Wijkatlas is om trends en ontwikkelingen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid, bevolkingssamenstelling, woningvoorraad en de beleving en wensen van bewoners in de wijken en dorpen zichtbaar te maken. Op deze manier maakt de Wijkatlas het mogelijk om verschillende gebieden onderling te vergelijken en te gebruiken bij het maken of evalueren van beleid.

Het vergaren van de data is tot stand gekomen middels cross-sectioneel kwantitatief onderzoek. De populatie waar de studie betrekking op heeft zijn alle inwoners van de Gemeente Smallingerland van 16 jaar en ouder met een Nederlandse verblijfstatus. Om ervoor te zorgen dat iedereen uit de Gemeente Smallingerland goed vertegenwoordigd was in de steekproef, is gebruik gemaakt van de *random sampling* methode: per buurt werden 50 respondenten aangeschreven en per wijk 200 respondenten. Er werd voor gezorgd dat er per adres maximaal één persoon werd aangeschreven. Op basis van deze enkelvoudige steekproef had iedere inwoner van de Gemeente Smallingerland evenveel kans om deel te nemen aan de steekproef.

De gewenste steekproef bedroeg 7.541 inwoners van de Gemeente Smallingerland. De gerealiseerde steekproef bedroeg 3.943 respondenten. Het totale responspercentage kwam daarmee uit op 52%. Op buurtniveau was de respons het laagste in De Trisken Centrum (31%) en Noord-Oost (36%) en het hoogste in De Drait West (71%) en De Drait Noordwest (70%). In andere buurten lag het responspercentage tussen 40% en 68%. Op wijkniveau liep de respons uiteen van 41% in De Trisken tot 61% in De Singels.

Respondenten die terecht waren gekomen in de steekproef kregen in september 2020 een eerste uitnodiging toegestuurd om de vragenlijst online in te vullen, waarbij tevens werd vermeld dat er een tweede brief met een papieren vragenlijst zou volgen. Enkele weken later ontving iedereen die de online vragenlijst nog niet had ingevuld een papieren vragenlijst en nogmaals een verwijzing naar de online vragenlijst. Half november 2020 werd een derde en laatste uitnodiging verzonden aan respondenten die de vragenlijst nog niet hadden ingevuld. Uiteindelijk koos 46% van de respondenten voor de online vragenlijst en 54% van de

respondenten voor de papieren vragenlijst. De online vragenlijst kostte de respondenten gemiddeld 17 minuten.

Tenslotte bevatte de vragenlijst onderstaande onderwerpen:

- Woonbuurt;
- Veiligheid;
- Inzet voor de woonomgeving;
- Milieu;
- Opvoeden / Centrum voor Jeugd en Gezin;
- Kinderopvang;
- Kunst en cultuur;
- Sport en bewegen;
- Vrijwilligerswerk;
- Algemene vragen.

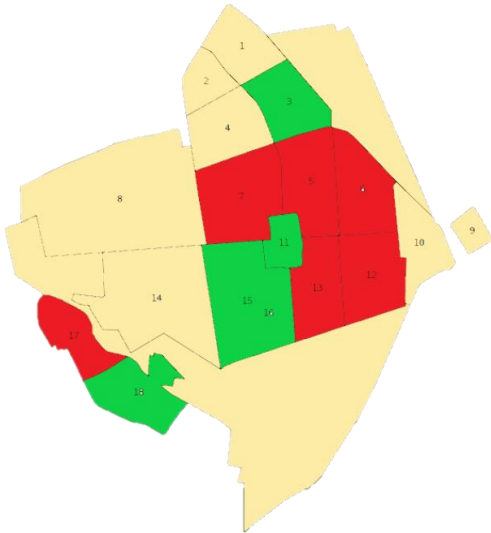
3.2 Dataverwerking

Om de data te verwerken heeft allereerst een schifting plaats gevonden om enkel Drachten te selecteren uit de gehele Gemeente Smallingerland. Het verwerken van de data heeft vervolgens niet voor elke variabele op dezelfde wijze plaats gevonden. In de komende paragrafen wordt getoond hoe de dataverwerking voor de kwetsbaarheid van een wijk heeft plaatsgevonden, en vervolgens wordt ingegaan op de dataverwerking van de overige concepten.

3.2.1 Kwetsbaarheid

In het theoretisch kader zijn verschillende aspecten genoemd waar kwetsbare wijken aan voldoen, zoals werkloosheid, een gemiddeld laag opleidingsniveau, (huiselijk) geweld, criminaliteit, verslavingsproblematiek, medische problemen en doorgaans bestaan de huizen vooral uit (sociale) huurwoningen. Op basis van bovenstaande definitie van kwetsbaarheid is vervolgens een rapport uit de Wijkatlas 2020 samengesteld wat inzicht geeft in het aantal incidenten, de arbeidsparticipatie, het aantal huurwoningen en het opleidingsniveau per wijk in Drachten. De gegevens uit dit rapport zijn te vinden in onderstaande tabel. In tabel 2 is aangegeven welke wijken op de verschillende indicaties boven of onder het gemiddelde scoren, om op die manier aan te geven of er sprake is van kwetsbaarheid of juist niet. Uit deze tabel komt duidelijk naar voren welke wijken kwetsbaar zijn, namelijk De Wiken, De Venen, De Swetten, De Bouwen, Noord-Oost en De Trisken. Daarnaast zijn de niet-kwetsbare wijken Drachtstervaart, Fennepark, Himsterhout en Buitengebied Noord.

Bovenstaande informatie is voorgelegd aan twee wijkmanagers en twee opbouwwerkers van de Gemeente Smallingerland. Zij spreken van een correlatie tussen de theoretische bevindingen en hun ervaringen in de dagelijkse praktijk per wijk. Door deze confirmatie zal daarom met bovenstaande kwetsbare en niet-kwetsbare wijken worden gewerkt in dit onderzoek. In figuur 2 is te zien waar de kwetsbare (rood) en niet-kwetsbare (groen) wijken zich bevinden in Drachten.

Figuur 2: overzicht kwetsbare (rood) en niet-kwetsbare (groen) wijken Drachten (N = 2.178)

Bij het afnemen van de vragenlijsten (online en fysiek) is rekening gehouden met de wijk waar mensen wonen, waardoor alle respondenten zijn ingedeeld in een wijk in Drachten. Deze variabele is vervolgens gecodeerd tot een binaire variabele met de waarden 0 = kwetsbaar en 1 = niet-kwetsbaar. Wijken die niet naar kwetsbaarheid zijn verdeeld zijn als missende waarde gecodeerd. Wanneer enkel bovengenoemde wijken deelnemen, bevat deze variabele 1.765 missende waarden.

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Tabel 2: score per indicatie van kwetsbaarheid (rood) en niet-kwetsbaarheid (groen) per wijk in Drachten in 2020 (N = 3.943)

	Incidenten (per 100 inwoners)				Arbeidsparticipatie		Huurwoningen	Opleidingsniveau	
	Geweld	Woninginbraak	Diefstal auto	Fietsendiefstal	Niet-werkende werkzoekenden	Bijstands uitkeringen	Corporatie woningen	Laag (max. VMBO)	Hoog (min. HBO)
Centrum	26,00	2,00	1,00	12,00	5,00%	3,00%	17,00%	15,00%	38,00%
De Wiken	14,00	1,00	1,00	2,00	11,00%	11,00%	48,00%	31,00%	21,00%
De Singels	6,00	1,00	0,00	2,00	4,00%	2,00%	12,00%	11,00%	42,00%
De Drait	7,00	1,00	0,00	1,00	4,00%	4,00%	20,00%	13,00%	46,00%
Drachtstervaart	9,00	0,00	1,00	0,00	0,00%	2,00%	10,00%	9,00%	60,00%
De Venen	18,00	2,00	0,00	4,00	9,00%	8,00%	30,00%	20,00%	35,00%
De Folgeren	7,00	1,00	0,00	1,00	5,00%	5,00%	16,00%	17,00%	37,00%
Fennepark	2,00	1,00	0,00	1,00	2,00%	0,00%	4,00%	7,00%	59,00%
Burmaniapark	9,00	0,00	1,00	1,00	3,00%	6,00%	28,00%	14,00%	51,00%
De Swetten	12,00	1,00	0,00	1,00	10,00%	9,00%	46,00%	28,00%	28,00%
De Bouwen	12,00	1,00	1,00	2,00	11,00%	8,00%	54,00%	36,00%	24,00%
Noord-Oost	20,00	1,00	1,00	2,00	15,00%	14,00%	60,00%	41,00%	18,00%
De Trisken	14,00	0,00	0,00	1,00	11,00%	9,00%	32,00%	24,00%	35,00%
Himsterhout	3,00	0,00	0,00	0,00	3,00%	1,00%	7,00%	8,00%	57,00%
Buitengebied Noord	2,00	0,00	0,00	1,00	3,00%	3,00%	17,00%	20,00%	44,00%
Buitengebied West	8,00	1,00	0,00	0,00	3,00%	3,00%	16,00%	14,00%	39,00%
Buitengebied Oost	17,00	1,00	0,00	0,00	5,00%	4,00%	22,00%	19,00%	42,00%
Gemiddelde Drachten	11,00	1,00	0,00	2,00	5,94%	5,41%	25,82%	19,00%	37,00%

3.2.2 Overige variabelen

De veiligheidsbeleving van respondenten was gemeten door de vraag: “Kunt u om te beginnen een rapportcijfer geven voor de volgende onderdelen van de veiligheidssituatie in uw buurt?”. De vraag is gemeten via vier items waarvan er twee van belang zijn, namelijk (I) veiligheidsgevoel overdag en, (II) veiligheidsgevoel 's avonds. Respondenten konden antwoorden op basis van een 10-puntsschaal, waarbij 1 = zeer onveilig en 10 = zeer veilig. Een hoge score duidt dus op een hoge mate van veiligheidsbeleving. Omdat zowel het veiligheidsgevoel overdag als het veiligheidsgevoel 's avonds van belang is voor de totale veiligheidsbeleving, zijn deze twee vragen samengevoegd. De itemscores van respondenten die op beide items hebben geantwoord, zijn bij elkaar opgeteld en vervolgens gemiddeld tot een schaal (Cronbach's Alpha = 0,78). In totaal kent deze variabele 178 missende waarden.

De culturele participatie was gemeten door de vraag: “Hoe vaak heeft u de afgelopen 12 maanden een bezoek gebracht aan de volgende voorstellingen of activiteiten?”. De vraag is gemeten via vijf items waarvan er vier van belang zijn, namelijk (I) toneel- of dansvoorstelling, (II) muziekoptreden, concert of festival, (III) bioscoop of filmhuis en, (IV) andere culturele activiteiten. Respondenten konden antwoorden op basis van een 4-puntsschaal, waarbij 1 = vaker dan 12 keer, 2 = 5 tot 12 keer, 3 = 1 tot 4 keer en 4 = niet. Deze scores zijn eerst omgedraaid, zodat een hoge score duidt op een hoge mate van culturele participatie. De itemscores van respondenten die op tenminste twee van de vier items hebben geantwoord, zijn bij elkaar opgeteld en vervolgens gemiddeld tot een schaal (Cronbach's Alpha = 0,66). In totaal kent deze variabele 258 missende waarden.

De maatschappelijke participatie van de respondenten was gemeten door te vragen: “Bent u actief als vrijwilliger, bijvoorbeeld bij een vereniging, op school of bij een kerk?”. Respondenten konden hierop antwoorden met 1 = ja en 2 = nee. Deze variabele is gecodeerd tot een binaire variabele met antwoordcategorieën 0 = nee en 1 = ja. In totaal kent deze variabele 248 missende waarden.

De wijkparticipatie van de respondenten was gemeten door te vragen: “Bent u in het afgelopen jaar actief geweest om uw buurt te verbeteren?”. Respondenten konden hierop antwoorden met 1 = ja, 2 = nee, maar misschien in de toekomst wel en 3 = nee, en dat zal ik waarschijnlijk ook niet gaan doen. Deze variabele is gecodeerd tot een binaire variabele met antwoordcategorieën 0 = nee en 1 = ja. In totaal kent deze variabele 142 missende waarden.

Het geslacht van de respondenten was gemeten door te vragen: “Wat is uw geslacht?”. Respondenten konden hierop antwoorden met 1 = vrouw en 2 = man. Deze variabele is gecodeerd tot een binaire variabele met antwoordcategorieën 0 = vrouw en 1 = man. In totaal kent deze variabele 311 missende waarden.

De leeftijd van de respondenten was gemeten door de respondenten te vragen wat hun leeftijd was ten tijde van het interview. Respondenten konden deze vraag beantwoorden door zelf een leeftijd in te vullen. Het onderzoeksbureau wat verantwoordelijk is voor het uitzetten van de Wijkatlas 2020 heeft deze data vervolgens veranderd in een discrete ordinale variabele met antwoordcategorieën 0 = 16–29 jaar, 1 = 30–39 jaar, 2 = 40–49 jaar, 3 = 50–64 jaar en 4 = 65 jaar en ouder. Deze variabele is niet bewerkt en kent in totaal 225 missende waarden.

Het opleidingsniveau van de respondenten was gemeten door te vragen: “Wat is uw hoogst genoten opleiding?”. Respondenten konden hierop antwoorden met 0 = lager

onderwijs (basisonderwijs), 1 = LBO, VBO, VMBO kader-/beroepsgerichte leerweg (incl. LTS, LHNO, ambachts-/huishoudschool), 2 = MAVO, VMBO theoretische/gemengde leerweg (incl. IVO, MULO, 3 jaar HBS/HAVO/VWO), 3 = MBO (incl. MTS, UTS, MEAO, INAS, KVJV, VHBO), 4 = HAVO/VWO (incl. HAVO/VWO bovenbouw, MMS, HBS, lyceum, WO-propedeuse), 5 = HBO/WO (HBO, HTS, MTS voor 1957, HEAO, bachelor/kandidaats/doctoraal/master) en 6 = Anders, namelijk. Deze variabele is amper bewerkt; enkel de zesde antwoordmogelijkheid is als missende waarde ingevoerd. In totaal kent deze variabele 298 missende waarden.

3.3 Analyse-opzet

In deze laatste paragraaf wordt gerapporteerd welke stappen worden doorlopen om de hypothesen zoals vermeld in hoofdstuk 2 te toetsen. Allereerst zullen de beschrijvende statistieken van de afzonderlijke variabelen worden vermeld om de verdeling van de variabelen te bepalen. Vervolgens wordt de samenhang tussen alle variabelen onderling bekeken in de bivariate analyses. Om daarna de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, worden de hypothesen die zijn opgesteld getoetst door middel van een multiële hiërarchische regressieanalyse. Bij het uitvoeren van de analyse zullen de variabelen in acht stappen (modellen) worden toegevoegd om inzichtelijk te maken wat het toevoegen van een variabele betekent voor de modelfit (R^2 en R^2_a) en de significantie (bestaat het gevonden effect werkelijk in de populatie, of is het berust op toeval). Hierdoor is het mogelijk om te bepalen dat er door het toevoegen van een variabele, meer of minder variantie in de veiligheidsbeleving kan worden verklaard.

Om de hypothesen te toetsen wordt voornamelijk gekeken naar het tweede, derde en zevende model. Het eerste model bevat slechts de veiligheidsbeleving en de controlevariabelen, waardoor dit een leeg model is. Model vier, vijf en zes worden voornamelijk gebruikt voor de transparantie en om te kunnen zien of effecten sterk beïnvloed worden wanneer interacties los of samen worden toegevoegd. Deze modellen en effecten zullen niet worden besproken in het resultatenhoofdstuk, tenzij de verschillen tussen deze modellen en het zevende model groot zijn. De rol van model acht wordt in onderstaande alinea besproken.

In de analyse wordt door middel van dummies voor wijken als controlevariabelen geprobeerd om om te gaan met de ruimtelijke clustering van respondenten, waarbij één buurt (Buitengebied Noord) fungeert als referentiecategorie. Respondenten zijn immers afkomstig uit dezelfde wijken en hierdoor is het aannemelijk dat zij dezelfde score hebben op variabelen die op wijkniveau zijn gemeten, aangezien respondenten elkaar beïnvloeden. Hierdoor zijn de respondenten statistisch gezien niet onafhankelijk van elkaar, wat kan leiden tot onderschatting van standaardfouten en hierdoor kunnen eerder (foutieve) significante resultaten gevonden worden. De controle vindt plaats door in het laatste model, negen verschillende clusters van buurten toe te voegen om op deze manier te controleren wat er gebeurt met de resultaten uit model zeven. Wanneer de resultaten in model acht in vergelijking met model zeven weinig veranderen, kan worden geconcludeerd dat de respondenten statistisch gezien onafhankelijk van elkaar zijn. Aangezien het hier enkel een

controlemiddel betreft, zullen de dummies niet worden meegenomen in de beschrijvende en bivariate statistieken.

In tabel 3 wordt getoond in welke volgorde de modellen tijdens de analyse worden geschat:

Tabel 3: voorlopige modelschattingen van de verschillende variabelen (N = 1.805)

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7	Model 8
Constante	X	X	X	X	X	X	X	X
Geslacht	X	X	X	X	X	X	X	X
Leeftijd	X	X	X	X	X	X	X	X
Opleidingsniveau	X	X	X	X	X	X	X	X
Kwetsbaarheid		X	X	X	X	X	X	X
Culturele participatie ^a			X	X	X	X	X	X
Maatschappelijke participatie			X	X	X	X	X	X
Wijkparticipatie			X	X	X	X	X	X
Kwetsbaarheid x Culturele participatie				X			X	X
Kwetsbaarheid x Maatschappelijke participatie					X		X	X
Kwetsbaarheid x Wijkparticipatie						X	X	X
Dummy 1: De Wiken								X
Dummy 2: De Venen								X
Dummy 3: De Swetten								X
Dummy 4: De Bouwen								X
Dummy 5: Noord-Oost								X
Dummy 6: De Trisken								X
Dummy 7: Drachtstervaart								X
Dummy 8: Fennepark								X
Dummy 9: Himsterhout								X
R ²								
R ² Aangepast								
F Change								

^a De variabele ‘culturele participatie’ is gecentreerd

Naast het schatten van de modellen, zullen de diagnostieken bestudeerd worden om te kijken naar de modelassumpties van een aselechte steekproef, lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit. Ook wordt er een controle uitgevoerd op invloedrijke punten, uitbijters en

multicollineariteit. Het bekijken van deze diagnostieken en assumpties is belangrijk voor de generaliseerbaarheid naar de populatie maar ook om te zien welke concepten de variantie in de veiligheidsbeleving verklaren.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het uitgevoerde onderzoek worden gepresenteerd. Allereerst wordt gestart met het beschrijven van de statistieken, zoals het gemiddelde en de standaarddeviatie. Vervolgens wordt ingegaan op de samenhang tussen de verschillende variabelen. In paragraaf 4.3 worden vervolgens de resultaten besproken; eerst aan de hand van de variantie per model, vervolgens aan de hand van het toetsen van de hypothese. In de laatste paragraaf worden de verschillende modellen geïnspecteerd op assumpties en uitbijters.

4.1 Beschrijvende statistieken

Deze paragraaf gaat in op de beschrijvende statistieken per variabele. De benodigde informatie voor deze paragraaf is afkomstig uit tabel 4.

Uit tabel 4 blijkt de gemiddelde score op de veiligheidsbeleving 7,68 te zijn. Dit is een vrij hoge score, aangezien respondenten deze vraag met maximaal een 10 konden beantwoorden. Dit betekent dat respondenten zich gemiddeld erg veilig voelen, zowel 's avonds als overdag. Uit de standaarddeviatie van 1,43 blijkt daarnaast dat er weinig spreiding is in antwoorden, dus respondenten zijn vrij eensgezind waar het de veiligheidsbeleving betreft. Dit blijkt daarnaast ook uit de kwartielen, die erg dicht bij elkaar liggen.

Daarnaast blijkt uit tabel 4 dat 55,00% van de respondenten woonachtig zijn in een kwetsbare wijk en 45,00% van de respondenten in een niet-kwetsbare wijk. Er zijn dus meer respondenten die in een kwetsbare wijk wonen, maar het verschil is minimaal en er is geen sprake van oververtegenwoordiging.

Wat betreft de culturele participatie is het gemiddelde 0,00, wat betekent dat respondenten gemiddeld niet deelnemen aan culturele participatie. Uit de standaarddeviatie van 0,41 blijkt daarnaast dat er weinig spreiding in de antwoorden is, wat ook blijkt uit de verdeling van de kwartielen. Veel respondenten hebben dus hetzelfde antwoord gegeven, waardoor er weinig sprake is van spreiding tussen de antwoorden. Daarnaast blijkt uit de tabel dat de maximaal gegeven waarde 2 is, wat betekent dat respondenten die wel deelnemen maximaal 5 tot 12 keer per jaar participeren op cultureel vlak.

Verder blijkt dat 73,30% van de respondenten niet participeert op maatschappelijk vlak, tegenover 26,70% van de respondenten die wel participeren op maatschappelijk vlak; respondenten die niet participeren op maatschappelijk vlak zijn dus oververtegenwoordigd in de steekproef.

Wat betreft de wijkparticipatie wordt eenzelfde beeld geschetst als bij de andere vormen van participatie: 78,40% van de respondenten participeert niet in de wijk, tegenover 21,60% van de respondenten die het wel doet. Respondenten die niet participeren in de wijk zijn dus oververtegenwoordigd in de steekproef.

Het geslacht van respondenten, wat wordt meegenomen als eerste controlevariabele, is redelijk normaal verdeeld: 52,10% van de respondenten is een vrouw en 47,90% van de respondenten is een man. Er is dus geen sprake van oververtegenwoordiging in de steekproef wat het geslacht betreft. De leeftijd van respondenten wordt meegenomen als tweede controlevariabele. De gemiddelde leeftijd van respondenten is 2,63, wat betekent dat respondenten gemiddeld tussen 40 en 49 jaar oud zijn. Gezien de waarden die gegeven

konden worden, is de spreiding tussen antwoorden vrij groot met een standaarddeviatie van 1,32. De kwartielen laten zien dat er weinig respondenten in de steekproef zitten met een leeftijd tussen 16 en 39 jaar. Relatief oudere mensen (tussen 40 en 65+) zijn dus oververtegenwoordigd in de steekproef. Tenslotte wordt het opleidingsniveau van respondenten meegenomen als derde controlevariabele. Het gemiddelde opleidingsniveau van de respondenten is 3,29, wat betekent dat respondenten gemiddeld een middelbare beroepsopleiding hebben gevolgd. De kwartielen laten zien dat er weinig respondenten in de steekproef aanwezig zijn met enkel een basis- of voortgezette opleiding. Hierdoor zou gesteld kunnen worden dat laagopgeleiden ondervertegenwoordigd zijn in de steekproef. Dit lijkt overeen te komen met de gegevens uit tabel 2; ook daar is het gemiddelde percentage hoogopgeleiden per wijk hoger dan het gemiddelde percentage laagopgeleiden per wijk.

Tabel 4: beschrijvende statistieken (N = 1.805)

Variabele	Gemiddelde / percentage	Standaard deviatie	Min.	Max.	1 ^e kwartiel	Mediaan	3 ^e kwartiel
Veiligheidsbeleving	7,68	1,43	1,00	10,00	7,00	8,00	8,50
Kwetsbaarheid							
0 = kwetsbaar	55,00						
1 = niet kwetsbaar	45,00						
Culturele participatie	0,00	0,41	-0,39	2,61	-0,39	-0,14	0,36
Maatschappelijke participatie							
0 = nee	73,30						
1 = ja	26,70						
Wijkparticipatie							
0 = nee	78,40						
1 = ja	21,60						
Geslacht							
0 = vrouw	52,10						
1 = man	47,90						
Leeftijd	2,63	1,32	0,00	4,00	2,00	3,00	4,00
Opleidingsniveau	3,29	1,16	0,00	5,00	2,00	3,00	5,00

4.2 Bivariate statistieken

In deze paragraaf wordt ingegaan op de beschrijving van de bivariate verdeling van alle paren van variabelen. In tabel 5 wordt de samenhang tussen de verschillende variabelen weergegeven. In verband met verschillende meetniveaus wordt de mate van samenhang getoetst middels correlaties, Phi-coëfficiënten en T-toetsen.

Tabel 5: samenhang tussen paren van variabelen (N = 1.805)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Veiligheidsbeleving	-	0,29**	0,08**	0,09**	-0,01	0,06**	0,02	0,21**
2. Kwetsbaarheid		-	0,16**	0,14**	0,10**	0,05*	0,02	0,31**
3. Culturele participatie			-	0,16**	0,11**	0,03	-0,15**	0,29**
4. Maatschappelijke participatie				-	0,13**	0,07**	0,11**	0,19**
5. Wijkparticipatie					-	0,12**	-0,02	0,12**
6. Geslacht						-	0,06*	0,04
7. Leeftijd							-	-0,25**
8. Opleidingsniveau								-

*Tweezijdige $p < 0,05$ ** Tweezijdige $p < 0,01$

Bovenstaande tabel laat allereerst een interessante samenhang zien tussen de veiligheidsbeleving en de verschillende variabelen. Ten eerste lijkt er volgens tabel 5 een relatief sterk positief verband en een significante relatie te zijn tussen de veiligheidsbeleving en de kwetsbaarheid van een wijk ($r = 0,29$; $p < 0,01$). Mensen in niet-kwetsbare wijken hebben een significant hogere veiligheidsbeleving dan mensen in kwetsbare wijken ($t(1803) = -13,01$; $p < 0,01$). Mensen in niet-kwetsbare wijken voelen zich dus veiliger dan mensen in kwetsbare wijken.

Ten tweede lijkt er een licht positief verband en een significante relatie te zijn tussen de veiligheidsbeleving en culturele ($r = 0,08$; $p < 0,01$) en maatschappelijke participatie ($r = 0,09$; $p < 0,01$). Mensen die participeren op cultureel en/of maatschappelijk vlak hebben een significant hogere veiligheidsbeleving dan mensen die niet participeren op cultureel en/of maatschappelijk vlak ($t(1803) = -3,92$; $p < 0,01$). Mensen die participeren op deze vlakken voelen zich dus veiliger dan mensen die dit niet doen. Dit verband geldt echter niet voor wijkparticipatie; wanneer mensen participeren in de wijk, daalt de veiligheidsbeleving licht maar niet significant ($r = -0,01$; $p = 0,83$). Mensen voelen zich dus niet veiliger door te participeren in de wijk.

Vervolgens lijkt er een licht positief verband en een significante relatie te zijn tussen de veiligheidsbeleving en het geslacht ($r = 0,06$; $p < 0,01$). Mannen beschikken over een significant hogere veiligheidsbeleving dan vrouwen ($t(1803) = -2,73$; $p < 0,01$). Mannen voelen zich dus veiliger dan vrouwen. Er is hierbij echter sprake van een zeer zwak verband. Daarnaast lijkt er een vrij sterk positief verband en een significante relatie te zijn tussen de veiligheidsbeleving en het opleidingsniveau ($r = 0,21$; $p < 0,01$). Naarmate het opleidingsniveau stijgt, stijgt ook de veiligheidsbeleving. Hoogopgeleiden voelen zich dus veiliger dan laagopgeleiden.

Verder lijken ook de overige variabelen deels met elkaar samen te hangen. Allereerst de samenhangen tussen de kwetsbaarheid van een wijk en de verschillende vormen van participatie. Er lijkt een (licht) positief verband en een significante relatie te zijn tussen de kwetsbaarheid van een wijk en de culturele participatie ($r = 0,16$; $p < 0,01$), de maatschappelijke participatie ($r = 0,14$; $p < 0,01$) en de participatie in de wijk ($r = 0,10$; $p < 0,01$). Mensen in niet-kwetsbare wijken participeren significant meer op cultureel vlak ($t(1803) = -6,92$; $p < 0,01$), op maatschappelijk vlak ($X^2 = 0,14$; $p < 0,01$) en in de wijk ($X^2 = 0,10$; $p < 0,01$) dan mensen in kwetsbare wijken.

Daarnaast lijkt er een vrij sterk positief verband en een significante relatie te bestaan tussen de kwetsbaarheid van een wijk en het opleidingsniveau ($r = 0,31$; $p < 0,01$). Mensen in niet-kwetsbare wijken beschikken over het algemeen over een hoger opleidingsniveau dan mensen in kwetsbare wijken.

Tenslotte lijkt er een licht positief verband en een significante relatie te zijn tussen de culturele participatie en de maatschappelijke- ($r = 0,16$; $p < 0,01$) en wijkparticipatie ($r = 0,11$; $p < 0,01$). Wanneer mensen participeren op cultureel vlak zullen zij gemiddeld ook meer participeren op maatschappelijk vlak ($t(1803) = -6,91$; $p < 0,01$) en in de wijk ($t(1803) = -4,83$; $p < 0,01$). Dit positieve verband lijkt ook te bestaan tussen maatschappelijke- en wijkparticipatie; wanneer mensen participeren op maatschappelijk vlak, zullen zij ook meer participeren in de wijk ($X^2 = 0,13$; $p < 0,01$). Het lijkt er dus op dat de verschillende vormen van participatie elkaar versterken, maar het is ook goed mogelijk dat mensen die meer participeren bereid zijn om te participeren in verschillende domeinen.

Daarnaast valt op dat mannen significant meer participeren op maatschappelijk vlak ($X^2 = 0,07$; $p < 0,01$) en in de wijk ($X^2 = 0,12$; $p < 0,01$) dan vrouwen. Daarnaast blijkt dat wanneer de leeftijd van mensen stijgt, de culturele participatie daalt ($r = -0,15$; $p < 0,01$) maar de maatschappelijke participatie stijgt ($r = 0,11$; $p < 0,01$). Relatief oudere mensen participeren dus meer op maatschappelijk vlak dan relatief jongere mensen ($t(1803) = -4,69$; $p < 0,01$). Tenslotte stijgt de culturele- ($r = 0,29$; $p < 0,01$), maatschappelijke ($r = 0,19$; $p < 0,01$) en wijkparticipatie ($r = 0,12$; $p < 0,01$) significant naarmate mensen over een hoger opleidingsniveau beschikken. Hoogopgeleiden participeren dus meer dan laagopgeleiden.

4.3 Resultaten modelschattingen

In paragraaf 3.4 is reeds besproken welke modellen in welke volgorde worden geschat. In deze paragraaf worden de verschillende geschatte modellen nader besproken en wordt ingegaan op de veranderingen in het model na het toevoegen van verschillende variabelen. Vervolgens worden de verschillende hypothesen getoetst. De benodigde informatie voor deze paragraaf is afkomstig uit tabel 6.

4.3.1 Het effect van kwetsbaarheid

De eerste hypothese in dit onderzoek luidt: “inwoners van kwetsbare wijken voelen zich onveilig in hun wijk dan inwoners van niet-kwetsbare wijken”. Om deze eerste hypothese te toetsen wordt gekeken naar het tweede model in tabel 6. Dit model toetst of er een verschil is tussen inwoners van kwetsbare en niet-kwetsbare wijken en de mate waarin zij zich veilig voelen.

Het tweede model kan 11% van de variantie in de veiligheidsbeleving verklaren. Uit dit model blijkt dat het wonen in een kwetsbare of niet-kwetsbare wijk een effect heeft op de veiligheidsbeleving in de populatie ($F(1,1800) = 107,06$; $p < 0,01$). Het tweede model is significant en dit betekent dat het model inclusief de kwetsbaarheid van een wijk meer variantie in de veiligheidsbeleving kan verklaren dan het (eerste) model zonder de kwetsbaarheid.

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Tabel 6: modelschattingen van de verschillende variabelen (N = 1.805)

	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4		VIF
	b(SE)	P	b(SE)	p	b(SE)	p	b(SE)	p	
Constante	6,72 (0,12)	<0,01	6,72 (0,11)	<0,01	6,75 (0,11)	<0,01	6,75 (0,11)	<0,01	
Geslacht	0,14 (0,07)	<0,05	0,13 (0,06)	0,05	0,14 (0,06)	<0,05	0,14 (0,06)	<0,05	1,02
Leeftijd	0,08 (0,03)	<0,01	0,06 (0,03)	<0,05	0,05 (0,03)	<0,05	0,05 (0,03)	<0,05	1,13
Opleidingsniveau	0,21 (0,02)	<0,01	0,14 (0,02)	<0,01	0,13 (0,02)	<0,01	0,13 (0,02)	<0,01	1,31
Kwetsbaarheid			0,70 (0,07)	<0,01	0,70 (0,07)	<0,01	0,71 (0,07)	<0,01	1,76
Culturele participatie ^a					0,02 (0,08)	0,83	0,10 (0,11)	0,38	2,17
Maatschappelijke participatie					0,09 (0,08)	0,25	0,08 (0,08)	0,27	2,33
Wijkparticipatie					-0,19 (0,08)	<0,05	-0,19 (0,08)	<0,05	2,14
Kwetsbaarheid x Culturele participatie							-0,16 (0,16)	0,30	2,02
R ²	0,05		0,11		0,11		0,11		
R ² Aangepast	0,05		0,11		0,11		0,11		
F Change	34,38	<0,01	107,06	<0,01	2,21	0,09	1,08	0,30	

^a De variabele ‘culturele participatie’ is gecentreerd

	Model 5		Model 6		Model 7		Model 8		VIF
	b(SE)	p	b(SE)	p	b(SE)	p	b(SE)	p	
Constante	6,74 (0,11)	<0,01	6,77 (0,12)	<0,01	6,77 (0,12)	<0,01	6,64 (0,14)	<0,01	
Geslacht	0,14 (0,06)	<0,05	0,14 (0,06)	<0,05	0,14 (0,06)	<0,05	0,14 (0,06)	<0,05	
Leeftijd	0,05 (0,03)	0,06	0,05 (0,03)	0,05	0,05 (0,03)	0,05	0,05 (0,03)	0,06	
Opleidingsniveau	0,13 (0,02)	<0,01	0,13 (0,02)	<0,01	0,13 (0,02)	<0,01	0,12 (0,02)	<0,01	
Kwetsbaarheid	0,74 (0,08)	<0,01	0,67 (0,08)	<0,01	0,70 (0,09)	<0,01	0,80 (0,14)	<0,01	
Culturele participatie ^a	0,02 (0,08)	0,85	0,02 (0,08)	0,80	0,10 (0,12)	0,39	0,12 (0,12)	0,31	
Maatschappelijke participatie	0,16 (0,11)	0,14	0,08 (0,08)	0,27	0,16 (0,11)	0,15	0,16 (0,11)	0,15	
Wijkparticipatie	-0,19 (0,08)	<0,05	-0,28 (0,11)	<0,05	-0,30 (0,11)	<0,01	-0,27 (0,11)	<0,05	
Kwetsbaarheid x Culturele participatie					-0,17 (0,16)	0,31	-0,17 (0,16)	0,28	
Kwetsbaarheid x Maatschappelijke participatie	-0,14 (0,15)	0,34			-0,14 (0,15)	0,34	-0,15 (0,15)	0,33	2,81
Kwetsbaarheid x Wijkparticipatie			0,17 (0,16)	0,26	0,21 (0,16)	0,19	0,24 (0,16)	0,13	2,53
R ²	0,11		0,11		0,11		0,13		
R ² Aangepast	0,11		0,11		0,11		0,12		
F Change	0,91	0,34	1,25	0,26	1,17	0,32	3,56	<0,01	

^a De variabele ‘culturele participatie’ is gecentreerd

Uit het model blijkt dat inwoners van kwetsbare wijken zich minder veilig voelen dan inwoners van niet-kwetsbare wijken ($b = 0,70$; $p < 0,01$). Inwoners van kwetsbare wijken zijn significant vaker bang om slachtoffer te worden van ongewenst gedrag en voelen zich overdag en 's avonds significant onveilig dan inwoners van niet-kwetsbare wijken. Omdat het verschil in effect tussen kwetsbare en niet-kwetsbare wijken en de veiligheidsbeleving redelijk groot en significant is (0,70 op een 10-puntsschaal), wordt bewijs gevonden voor de hypothese dat inwoners van kwetsbare wijken zich significant onveilig voelen dan inwoners van niet-kwetsbare wijken ($F(1,1800) = 107,06$; $p < 0,01$).

4.3.2 Modelfit van participatievormen

Het effect van de verschillende vormen van participatie wordt telkens beschreven aan de hand van model drie en zeven. In deze paragraaf zal de modelfit van deze modellen eenmalig worden besproken, zodat er bij het bespreken van de effecten van participatie naar verwezen kan worden.

Om de tweede, derde en vierde hypothese te toetsen wordt eerst gekeken naar het derde model in tabel 6, aangezien het effect van de verschillende vormen van participatie voor het eerst zichtbaar is in dit model. In dit model wordt getoetst of er een verschil is tussen inwoners die wel en niet participeren op de verschillende vlakken en hun veiligheidsbeleving.

In het derde model vindt geen verbetering plaats van de verklaarde variantie (R^2); door toevoeging van culturele-, maatschappelijke- en wijkparticipatie kan ook 11% van de variantie in de veiligheidsbeleving worden verklaard. Door toevoeging van de verschillende vormen van participatie wordt het effect van de kwetsbaarheid van een wijk op de veiligheidsbeleving dus niet groter ($F(3,1797) = 2,21$; $p = 0,09$). Het derde model is tevens niet significant, wat betekent dat dit model inclusief de verschillende vormen van participatie en de kwetsbaarheid van een wijk niet beter in staat is om de variantie in de veiligheidsbeleving te verklaren dan het (tweede) model zonder de verschillende vormen van participatie.

Vervolgens wordt gekeken naar het zevende model uit tabel 6. Dit model toetst de verschillen in de veiligheidsbeleving tussen inwoners van kwetsbare wijken die wel en niet participeren op de verschillende vlakken en inwoners van niet-kwetsbare wijken die wel en niet participeren op de verschillende vlakken.

Wederom wordt 11% van de variantie (R^2) in de veiligheidsbeleving verklaard, dus de toevoeging van alle interacties tezamen laat geen verbetering zien in de verklaarde variantie. Uit dit model blijkt dat het wel of niet participeren op alle vlakken in combinatie met het wonen in een kwetsbare of niet-kwetsbare wijk, geen significant effect heeft op de veiligheidsbeleving in de populatie ($F(3,1794) = 1,17$; $p = 0,32$). Ook het laatste model is niet significant, wat betekent dat het model niet beter is in het verklaren van de variantie in de veiligheidsbeleving dan de overige modellen.

4.3.3 Het effect van culturele participatie

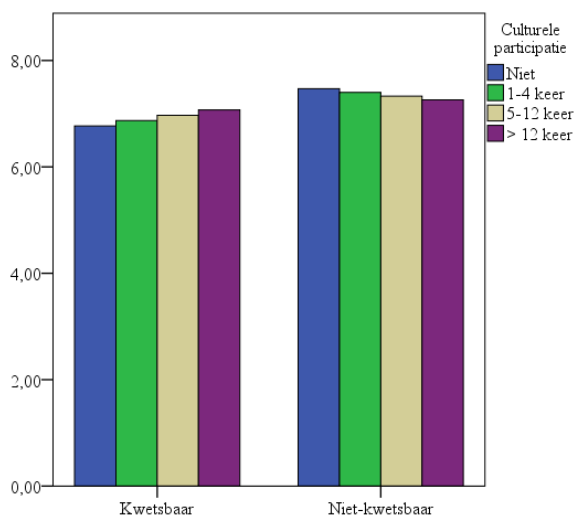
De tweede hypothese luidt vervolgens: “wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op cultureel vlak zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op cultureel vlak”. Eerst wordt gekeken naar de effecten van culturele participatie

in model drie en vervolgens in model 7. De verschillen tussen deze modellen worden toegelicht in paragraaf 4.3.2.

Uit het derde model blijkt dat de veiligheidsbeleving van inwoners niet verbetert naarmate zij meer participeren op cultureel vlak, aangezien het verschil in veiligheidsbeleving tussen inwoners die wel of niet participeren zeer klein en niet significant is ($b = 0,02$; $p = 0,83$).

Uit het zevende model blijkt vervolgens dat inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op cultureel vlak, zich niet significant veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op cultureel vlak ($b = -0,17$; $p = 0,31$). In figuur 3 wordt getoond dat de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken zeer licht maar niet significant stijgt naarmate de culturele participatie toeneemt. Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken geldt het tegenovergestelde; naarmate de culturele participatie toeneemt, neemt de veiligheidsbeleving af. Ook hier zijn de verschillen echter zeer klein en niet significant. Zowel inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken die participeren op cultureel vlak zijn dus niet significant minder bang om overdag of 's avonds slachtoffer te worden van bepaald gedrag. Mogelijk ligt het causaliteitsprobleem, zoals besproken in paragraaf 2.3.4, hieraan ten grondslag.

Op basis van deze uitkomsten wordt geen bewijs gevonden voor de hypothese dat inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op cultureel vlak zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op cultureel vlak ($F(3,1794) = 1,17$; $p = 0,32$).

Figuur 3: relatie tussen de veiligheidsbeleving (y-as) en de culturele participatie in verschillende wijken (x-as)

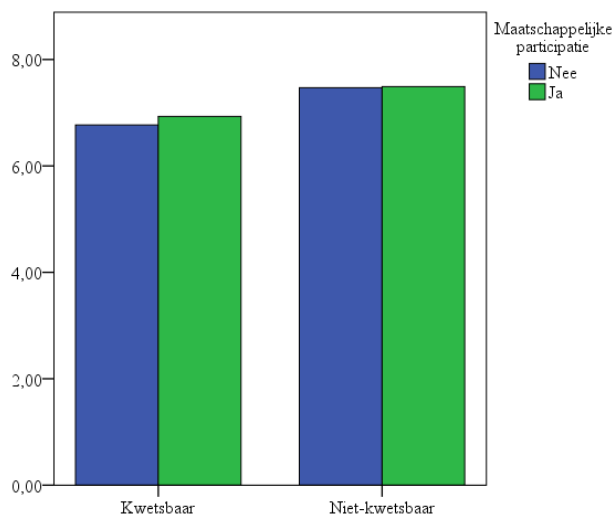
4.3.4 Het effect van maatschappelijke participatie

De derde hypothese in dit onderzoek luidt: “wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op maatschappelijk vlak zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak”. Wederom wordt eerst gekeken naar de effecten van maatschappelijke participatie in model drie en vervolgens wordt bekeken wat het effect van maatschappelijke participatie is voor inwoners van verschillende wijken in model 7. De verschillen tussen deze modellen worden toegelicht in paragraaf 4.3.2.

Uit het derde model blijkt dat de veiligheidsbeleving van inwoners niet verbetert naarmate zij meer participeren op maatschappelijk vlak, aangezien het verschil in veiligheidsbeleving tussen inwoners die wel of niet participeren zeer klein en niet significant is ($b = 0,09$; $p = 0,25$).

Het zevende model laat vervolgens eenzelfde beeld zien; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op maatschappelijk vlak voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak ($b = -0,14$; $p = 0,34$). In figuur 4 wordt getoond dat de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken weinig verschilt en niet significant stijgt naarmate de maatschappelijke participatie toeneemt. Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken geldt het tegenovergestelde; naarmate de maatschappelijke participatie toeneemt, neemt de veiligheidsbeleving af. Ook hier zijn de verschillen echter zeer klein en niet significant. Zowel inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken die participeren op maatschappelijk vlak voelen zich dus overdag en 's avonds niet veiliger dan inwoners van de verschillende wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak. Wederom zou het uitblijven van een modererend effect kunnen worden toegeschreven aan het causaliteitsprobleem, zoals besproken in paragraaf 2.3.4.

Op basis van deze uitkomsten wordt geen bewijs gevonden voor de hypothese dat inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op maatschappelijk vlak zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak ($F(3,1794) = 1,17$; $p = 0,32$).

Figuur 4: relatie tussen de veiligheidsbeleving (y-as) en de maatschappelijke participatie in verschillende wijken (x-as)

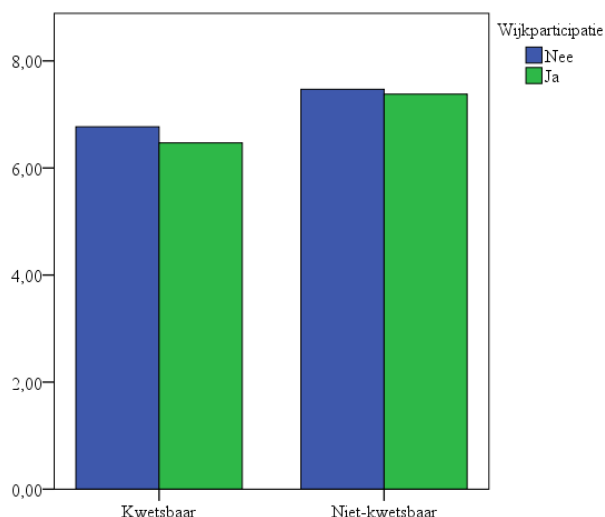
4.3.5 Het effect van wijkparticipatie

De vierde en laatste hypothese luidt als volgt: “wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren in de wijk zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren in de wijk”. Ook bij deze laatste hypothese wordt eerst gekeken naar de effecten van wijkparticipatie in model drie en vervolgens wordt bekeken wat het effect van wijkparticipatie is voor inwoners van verschillende wijken in model 7. De verschillen tussen deze modellen worden toegelicht in paragraaf 4.3.2.

Uit het derde model blijkt dat de veiligheidsbeleving van inwoners significant daalt naarmate zij meer participeren in de wijk ($b = -0,19$; $p < 0,05$). Naarmate mensen dus meer participeren in de wijk zijn zij significant bang(er) om slachtoffer te worden van bepaald (ongewenst) gedrag.

Het zevende model laat vervolgens een ander beeld zien; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren in de wijk voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren in de wijk ($b = 0,21$; $p = 0,19$). In figuur 5 wordt getoond dat de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken weinig verschilt en niet significant daalt naarmate de wijkparticipatie toeneemt. Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken geldt hetzelfde; naarmate de wijkparticipatie toeneemt, neemt de veiligheidsbeleving af. Ook hier zijn de verschillen echter zeer klein en niet significant. Zowel inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken die participeren in de wijk voelen zich dus overdag en 's avonds niet veiliger dan inwoners van de verschillende wijken die niet participeren in de wijk. Ook deze laatste uitkomst zou beïnvloed kunnen zijn door het causaliteitsprobleem (paragraaf 2.3.4).

Op basis van deze uitkomsten wordt geen bewijs gevonden voor de hypothese dat inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren in de wijk zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren in de wijk ($F(3,1794) = 1,17$; $p = 0,32$).

Figuur 5: relatie tussen de veiligheidsbeleving (y-as) en de wijkparticipatie in verschillende wijken (x-as)

4.4 Ruimtelijke clustering, modelinspectie en assumpties

In deze paragraaf worden allereerst model 7 en model 8 met elkaar vergeleken, om te controleren voor de ruimtelijke clustering van respondenten. Daarnaast wordt bekeken of het complete model (model 7) aan alle assumpties voldoet, of er sprake is van multicollineariteit en wat invloedrijke punten of uitbijters zijn. In appendix III: assumptie controle en uitbijters, worden de resultaten van de modelinspectie uitvoerig besproken. In deze paragraaf zullen de belangrijkste bevindingen van de uitgevoerde modelinspectie worden samengevat.

Allereerst wordt gekeken naar de verschillen tussen model 7 en model 8. Wanneer het controlemodel 8 met model 7 wordt vergeleken, valt op dat weinig zaken veranderd zijn. De gemiddelde veiligheidsbeleving is iets gedaald in model 8 maar verder zijn de waarden uit

model 7 nagenoeg gelijk gebleven in model 8. Het grootste verschil tussen de modellen is te vinden in de modelfit van model 8. Het achtste model kan meer variantie (R^2) in de veiligheidsbeleving verklaren dan model 7, namelijk 13%. Het achtste model is daarnaast significant, wat betekent dat het model inclusief de negen clusters van buurten meer variantie in de veiligheidsbeleving kan verklaren dan alle vorige modellen zonder deze clusters ($F(11,1786) = 2,91; p < 0,01$).

Aangezien de resultaten in model 8 in vergelijking met model 7 weinig veranderen, kan worden gesteld dat er rekening is gehouden met de clustering van respondenten op wijkniveau. Hierdoor kunnen de resultaten met meer zekerheid worden aangenomen dan wanneer de clustering niet zou hebben plaatsgevonden.

Vervolgens is een assumptiecontrole uitgevoerd op model 7 om te controleren voor (I) een aselechte steekproef, (II) een lineair verband, (III) homoscedasticiteit, en (IV) normaliteit. Op basis van de uitgevoerde analyses is voldaan aan de eerste drie assumpties. De vierde assumptie is geschonden, omdat het model niet normaal verdeeld is. De verschillende waarden liggen redelijk ver boven en onder de normale verdeling en volgen de regressielijn niet goed op; er is sprake van een S-curve. Dit heeft een effect op de betrouwbaarheid van de uitgevoerde toetsen, omdat de interpretatie wordt bemoeilijkt. De uitgevoerde toetsen zijn echter redelijk robuust tegen een schending van normaliteit (Agresti, 2018).

Na het controleren van de assumpties is voor elke variabele in het complete model de Variance Inflation Factor (VIF) score bekeken, om te controleren voor een te sterke samenhang tussen variabelen (multicollineariteit). De VIF scores per variabele zijn te vinden in tabel 6. Voor alle variabelen geldt dat de onderlinge samenhang niet te sterk is en er dus geen sprake is van te sterke multicollineariteit.

Vervolgens is door middel van een aantal karakteristieken gekeken of er sprake is van uitbijters of invloedrijke punten in de dataset. Allereerst is gekeken naar de residuen, welke uiteenlopen -4,52 tot +2,30. Op basis hiervan zijn 27 uitbijters gevonden. Vervolgens is gekeken welke leverage waarden te ver van de regressielijn liggen en de geschatte helling beïnvloeden. Op basis van de geschatte waarden zijn 17 uitbijters gevonden. Om vervolgens te bekijken wat de voorspelde waarde van de veiligheidsbeleving zou zijn zonder een aantal cases, is gekeken naar de DFFIT waarden. Op basis hiervan zijn acht uitbijters op de DFFIT waarden geïndexeerd. Tenslotte is gekeken naar de Cook's Distance, wat iets zegt over een grote invloed op alle voorspellingen in het geschatte model. Hierbij zijn elf uitbijters gevonden in de dataset.

Op basis van de analyses wordt verwacht dat er elf uitbijters in de dataset aanwezig zijn, aangezien deze cases opvallend hoog scoren op meerdere diagnostieken. Deze elf uitbijters zijn verwijderd uit de dataset en vervolgens is de analyse op het complete model nogmaals gedaan, met als nieuwe complete model $6,84 + 0,72\text{kwetsbaarheid} + 0,11\text{culturele participatie} + 0,15\text{maatschappelijke participatie} - 0,15\text{wijkparticipatie} - 0,15\text{kwetsbaarheid} * \text{culturele participatie} - 0,16\text{kwetsbaarheid} * \text{maatschappelijke participatie} + 0,12\text{kwetsbaarheid} * \text{wijkparticipatie} + 0,14\text{geslacht} + 0,03\text{leeftijd} + 0,12\text{opleidingsniveau}$. Het nieuwe model kan 12% variantie in de veiligheidsbeleving verklaren; dit is 1% winst in termen van verklaarde variantie in vergelijking met het complete model inclusief de negen uitbijters.

Na het verwijderen van deze elf uitbijters zijn de resultaten, zoals gepresenteerd in paragraaf 4.3, ongewijzigd gebleven. Voor een helder overzicht van de resultaten na het verwijderen van de negen uitbijters wordt doorverwezen naar appendix III: assumptiecontrole en uitbijters.

5. Conclusie en discussie

Gedurende dit onderzoek stond de volgende onderzoeksvraag centraal: “Waarom zorgt het wonen in een kwetsbare wijk voor een verminderde veiligheidsbeleving? Welke rol spelen culturele-, maatschappelijke- en wijkparticipatie hierbij? ”. Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden stonden onderstaande hypothesen centraal:

1. Inwoners van kwetsbare wijken voelen zich onveiliger in hun wijk dan inwoners van niet-kwetsbare wijken (H1);
2. Wanneer inwoners van kwetsbare wijken participeren op cultureel vlak (H2), maatschappelijk vlak (H3) of in de wijk (H4) zullen zij zich veiliger voelen dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op deze vlakken.

5.1 Hypothese 1: kwetsbaarheid

Uit de resultaten is gebleken dat er bewijs en ondersteuning is gevonden voor de eerste hypothese; inwoners van kwetsbare wijken voelen zich significant onveiliger in hun wijk dan inwoners van niet-kwetsbare wijken. Inwoners van kwetsbare wijken zijn significant banger om slachtoffer te worden en voelen zich zowel overdag en 's avonds minder veilig dan inwoners van niet-kwetsbare wijken. In het kader van de onderzoeksvraag zijn de achterliggende mechanismen hierbij dat meerdere tekortkomingen zich gelijktijdig voordoen in de wijken (geweld, criminaliteit, verslavingsproblematiek), het tekort aan sociale voorzieningen en de lage mate van sociale cohesie (Forsyth, 2012; De Boer, 2010; Sampson, & Groves, 1989). Dit zorgt voor een hogere kans op slachtofferschap en dus een verminderde veiligheidsbeleving.

5.2 Hypothese 2: culturele participatie

Verder is uit de resultaten gebleken dat er geen bewijs is gevonden voor de tweede hypothese; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op cultureel vlak voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op cultureel vlak. Dit blijkt tevens te gelden voor inwoners van niet-kwetsbare wijken. Hierdoor kan niet bewezen worden dat inwoners van kwetsbare wijken door culturele participatie in aanraking komen met mensen van verschillende herkomst, wat volgens de literatuur zou leiden tot meer onderlinge betrokkenheid, begrip en uiteindelijk sociale cohesie (Hampshire, & Matthijsse, 2010; Merli, 2002). In relatie tot de onderzoeksvraag lijkt er dus geen rol te zijn weggelegd voor culturele participatie bij het verbeteren van de veiligheidsbeleving.

In het theoretisch kader zijn verschillende theorieën besproken waarom het participeren op cultureel vlak wél een effect heeft op de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken. Onderzoek van Otte (2015) heeft aangetoond dat culturele participatie de sociale cohesie en leefbaarheid in een wijk kan verbeteren, waardoor het uiteindelijk kan bijdragen aan het vergroten van het sociale kapitaal. Volgens Sampson, & Groves (1989) kan dit op haar beurt leiden tot een betere sociale controle tegen ongewenst gedrag. Daarnaast heeft onderzoek van Putnam (2000) aangetoond dat het participeren op cultureel vlak kan zorgen voor een toename van sociale netwerken. Een groot sociaal netwerk kan vervolgens

leiden tot groter sociaal kapitaal, waardoor de veiligheidsbeleving toeneemt. Dit positieve effect op de veiligheidsbeleving werd echter niet of in mindere mate verwacht bij inwoners van niet-kwetsbare wijken, omdat deze wijken over het algemeen beschikken over goede voorzieningen en een goed onderhouden publieke ruimte, waardoor er minder kans is op slachtofferschap en waardoor de veiligheidsbeleving beter is (Wilson, & Kelling, 1982).

Uit de resultaten is echter geen (positief of negatief) effect gevonden van het participeren op cultureel vlak op de veiligheidsbeleving voor inwoners van kwetsbare wijken. Er is dus sprake van een tegengesteld effect tussen theorie en empirie. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat inwoners van kwetsbare wijken wel degelijk participeren op cultureel vlak, maar dat zij in mindere mate in aanraking komen met mensen van verschillende sociale lagen, bijvoorbeeld omdat zij deelnemen aan andere culturele activiteiten dan inwoners van niet-kwetsbare wijken. Een onderliggend mechanisme van sociaaleconomische segregatie binnen wijken zou hieraan ten grondslag kunnen liggen; mensen ondernemen vooral culturele activiteiten met anderen die over dezelfde kenmerken beschikken als zichzelf (*homophily*), voornamelijk omdat zij binnen bepaalde activiteiten niet in de minderheid willen zijn (Schelling, 1969). Het gevolg hiervan is dat inwoners van kwetsbare en niet-kwetsbare wijken nauwelijks met elkaar in contact komen bij het participeren op cultureel vlak, waardoor er minder ruimte is voor het ontstaan van onderling begrip, vertrouwen en uiteindelijk sociale cohesie.

Een andere mogelijkheid is dat inwoners van kwetsbare wijken beduidend minder participeren op cultureel vlak, simpelweg omdat zij daar de financiële middelen niet voor hebben. Wanneer inwoners van kwetsbare wijken amper participeren op cultureel vlak, komen zij uiteraard in mindere mate in aanraking met mensen van verschillende sociale lagen, waardoor de sociale cohesie en uiteindelijk de sociale controle tegen ongewenst gedrag minder tot stand komt. Hierdoor blijven inwoners van kwetsbare wijken zich onveilig voelen.

Tot slot is het mogelijk dat de theorieën, zoals gepresenteerd in hoofdstuk 2, niet op gaan in kleine steden of dorpen, zoals Drachten. Deze theorieën zijn veelal gebaseerd op grote steden, waardoor er een mogelijkheid is dat de uitkomsten van deze theorieën niet werken op dezelfde manier in kleine steden of dorpen.

5.3 Hypothese 3: maatschappelijke participatie

Ten derde laten de resultaten tevens geen bewijs zien voor de derde hypothese; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op maatschappelijk vlak voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak. Ook dit blijkt tevens te gelden voor inwoners van niet-kwetsbare wijken. Omdat er geen bewijs is gevonden voor de hypothese kan niet worden bewezen dat inwoners die participeren op maatschappelijk vlak meer integreren in de maatschappij middels opleiding, begeleiding en veerkracht (Murray, 1984; Corra, & Bosselaar, 2013). Volgens onderzoekers zouden zij hierdoor beter om kunnen gaan met ingrijpende gebeurtenissen in hun buurt of wijk (Wildavsky, 1988). Ook dit kan helaas niet bewezen worden. De resultaten in combinatie met de onderzoeksvraag laten dus geen rol zien voor maatschappelijke participatie bij het verbeteren van de veiligheidsbeleving.

In hoofdstuk 2 zijn verschillende analyses beschreven waarom het participeren op maatschappelijk vlak wél een effect heeft op de veiligheidsbeleving voor inwoners van kwetsbare wijken. Maatschappelijke participatie zou volgens onderzoek namelijk het vermogen hebben om mensen meer te integreren in de maatschappij middels begeleiding, opleiding en eventueel gesubsidieerde werkervaring (Corra, & Bosselaar, 2013). Daarnaast zou maatschappelijke participatie als aanvulling op een uitkering zorgen voor meer veerkracht (Murray, 1984), waardoor men beter in staat zou zijn om zelfstandig om te kunnen gaan met bedreigende en ingrijpende gebeurtenissen (Wildavsky, 1988). Deze effecten werden in mindere mate verwacht bij inwoners van niet-kwetsbare wijken, aangezien zij door middel van opleiding en sociaaleconomische status over meer veerkracht beschikken.

Uit de resultaten is echter geen (positief of negatief) effect gevonden van het participeren op maatschappelijk vlak op de veiligheidsbeleving voor inwoners van kwetsbare wijken. Er is wederom sprake van een tegengesteld effect tussen theorie en empirie. Een eerste verklaring hiervoor richt zich op de kritiek op de theorie van Nicaise (2001): volgens deze theorie heeft het aanbieden van sociale vangnetten zonder tegenprestatie (zoals vrijwilligerswerk) een tegengesteld effect, aangezien mensen hierdoor minder veerkrachtig worden in bedreigende omstandigheden. In het theoretisch kader is reeds de tegenstand op deze theorie besproken: uit onderzoek is gebleken dat juist het verstrekken van sociale vangnetten zonder tegenprestatie zorgt voor meer veerkracht en autonomie en minder stress (Bregman, 2019; Henley, 2020). Deze theorie lijkt te stroken met de gevonden resultaten, aangezien inwoners van kwetsbare wijken zich niet significant veiliger voelen naarmate zij participeren op maatschappelijk vlak. Dit zou betekenen dat uitkeringsgerechtigden in kwetsbare wijken (welke vaak oververtegenwoordigd zijn in deze wijken) over minder veerkracht beschikken om bedreigende omstandigheden te indexeren naarmate zij participeren op maatschappelijk vlak.

Een andere mogelijkheid is dat inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op maatschappelijk vlak, dit vooral doen in hun eigen kringen of wijk, bijvoorbeeld bij het lokale buurthuis of verzorgingstehuis. Hierdoor vindt geen brede integratie in de maatschappij plaats, waardoor mensen van verschillende sociale lagen alsnog niet met elkaar in contact komen middels maatschappelijke participatie.

5.4 Hypothese 4: wijkparticipatie

Tot slot is uit de resultaten gebleken dat er geen bewijs is gevonden voor de vierde en laatste hypothese; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren in de wijk voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren in de wijk. Dit blijkt tevens te gelden voor inwoners van niet-kwetsbare wijken. Wederom kan daarom niet bewezen worden dat wijkparticipatie volgens de gevonden literatuur zorgt voor een afname van residentiële instabiliteit (Shaw, & McKay, 1943), nauwer contact met hulpverleners (Te Brake et al., 2008) en een betere sociale cohesie in de wijk (Dekker, 2007). Deze resultaten laten wederom zien dat er geen rol is weggelegd voor wijkparticipatie bij het verbeteren van de veiligheidsbeleving.

Het theoretisch kader heeft zich gericht op de mate van residentiële instabiliteit in kwetsbare wijken, waardoor er in mindere mate sprake is van onderling begrip, vertrouwen in

elkaar en het delen van normen of waarden (Hampshire, & Matthijsse, 2010). Participatie in de wijk zou de residentiële instabiliteit echter kunnen verminderen, aangezien dit zou kunnen zorgen voor het verbeteren van voorzieningen en de openbare ruimte. Daarnaast zou wijkparticipatie zorgen voor beter contact tussen wijkgenoten, waardoor zij door deze contacten ook nauwer in contact kunnen komen met professionals in de wijk (Dekker, 2007). Tenslotte zorgen contacten met wijkgenoten wederom voor een groot sociaal netwerk en dus een groter sociaal kapitaal, wat uiteindelijk ten goede komt aan de veiligheidsbeleving (Putnam, 2000). Deze positieve effecten van wijkparticipatie werden in mindere mate verwacht bij inwoners van niet-kwetsbare wijken, aangezien er in deze wijken minder residentiële instabiliteit aanwezig is en door minder problematiek ook minder noodzaak om in nauwer contact te staan met hulpverleners of professionals.

Uit de resultaten is wederom geen (positief of negatief) effect gevonden van het participeren in de wijk op de veiligheidsbeleving voor inwoners van kwetsbare wijken. Er is, ook bij de laatste hypothese, sprake van een tegengesteld effect tussen theorie en empirie. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat meer participatie in de wijk en nauwer contact met buurtgenoten ervoor zorgt dat inwoners meer te weten komen over hun buurtgenoten, wat wellicht tot een onveilig gevoel kan leiden. Wanneer inwoners niet weten wat zich achter de voordeur afspeelt, zullen zij zich daar minder zorgen om maken en dit beïnvloedt hun veiligheidsgevoel dus niet. Wanneer inwoners echter wel weten dat er bepaalde problematiek heerst bij wijkgenoten (verslaving, geweld, misbruik), zal het gevoel van angst om zelf slachtoffer te worden wellicht toenemen. Dit zou zowel voor inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken kunnen gelden.

Daarnaast is het mogelijk dat juist het nauwe contact met hulpverleners zorgt voor een groter onveiligheidsgevoel, zowel voor inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken. Wanneer inwoners dagelijks worden geconfronteerd met bijvoorbeeld politie, ambulance of andere instanties in hun wijk, kan dit ervoor zorgen dat zij een onbehaaglijk gevoel krijgen in hun eigen wijk. Dit zou vervolgens de residentiële instabiliteit in de hand kunnen werken, waardoor er alsnog veel verloop in een wijk is en inwoners weinig energie in elkaar steken.

5.5 Beperkingen van het onderzoek

Naast de verschillende discrepanties tussen literatuur en empirie heeft het onderzoek een aantal beperkingen met zich meegebracht, wat reflectie behoeft. Allereerst is er sprake van een oververtegenwoordiging van bepaalde groepen op meerdere vlakken. Het aantal hoogopgeleiden in de uiteindelijke steekproef is vrij fors in vergelijking met het aantal laag of middelbaar opgeleide respondenten. Dit kan de resultaten vertekend hebben, aangezien hoogopgeleiden over het algemeen in niet-kwetsbare wijken wonen. Hierdoor zou het kunnen zijn dat de groep respondenten die in niet-kwetsbare wijken wonen, tevens was oververtegenwoordigd in de steekproef. Dit is ook gebleken uit het responspercentage op de Wijkatlas 2020; vooral in kwetsbare wijken was het responspercentage laag. Deze oververtegenwoordiging zou de resultaten beïnvloed kunnen hebben.

Daarnaast zijn respondenten die niet participeren op alle vlakken oververtegenwoordigd in de steekproef. Gemiddeld geeft 75% van de respondenten aan niet te

participeren op één of meerdere vlakken. Hierdoor is het percentage wat wel participeert klein, waardoor het lastig is gebleken om significante resultaten te vinden.

Verder is het noodzakelijk om te reflecteren op de gekozen statistische analyses in het onderzoek. Voor het uitvoeren van het onderzoek is gekozen voor een multi-pele hiërarchische regressieanalyse met dummies voor wijken als controlevariabelen om op deze manier om te kunnen gaan met de ruimtelijke clustering en statistische (on)afhankelijkheid van respondenten. Het nadeel van deze analyse is echter dat in het statistische model nog steeds de indruk wordt gewekt dat alle kwetsbare wijken gelijk zijn aan elkaar, terwijl dit in de praktijk uiteraard niet het geval is. Een model wat dit zou kunnen ondervangen is een multi-level model; hiermee kan worden bekeken hoeveel variantie er is tussen kwetsbare en niet-kwetsbare wijken. Het model meet verschillende clusters en neemt aan dat er een gelaagdheid in de data zit. In het model wordt aangenomen dat de verschillende variabelen onafhankelijk van elkaar zijn (dus bijvoorbeeld het verschil in participatie en het verschil in wijk), maar het effect van de ene variabele op de andere variabele hoeft niet op alle niveaus gelijk te zijn, waardoor dit voor elk niveau opnieuw wordt gemeten. Een alternatief voor deze analyse is het clusteren van de standaardfout van de onafhankelijke variabele om onderscheid te kunnen maken tussen groepen. Deze geclusterde standaardfout draait dan op de achtergrond bij een multi-pele hiërarchische regressieanalyse.

Bovenstaande analyses waren dus geschikter om uit te voeren in dit onderzoek, maar door de moeilijkheidsgraad van de analyses is ervoor gekozen om dit niet te doen; multi-level modellen kunnen vrij lastig zijn om te gebruiken en te interpreteren. Daarnaast was de kennis over deze modellen niet aanwezig bij de onderzoeker. Door echter niet voor dit model te kiezen is tot op zekere hoogte rekening gehouden met de ruimtelijke clustering van respondenten, maar dit had nog scherper kunnen zijn. Dit zou de resultaten beïnvloed kunnen hebben, omdat niet alle kwetsbare wijken identiek aan elkaar zijn. Dit zou er toe kunnen leiden dat bepaalde resultaten niet gelden voor alle kwetsbare wijken die zijn meegenomen in het onderzoek.

Tenslotte is het van belang om bij twee laatste aspecten stil te staan. Allereerst is er, zoals reeds besproken in hoofdstuk 2, mogelijk sprake van een causaliteitsprobleem: inwoners die zich niet veilig voelen, participeren ‘automatisch’ minder in de samenleving, waardoor een modererend effect uitblijft. Wanneer iemand zich niet veilig voelt kan dat zorgen voor een barrière voor de deelname aan bepaalde activiteiten. Mede hierom zou het verstandig zijn geweest om niet enkel de relatie tussen kwetsbaarheid en participatie te onderzoeken, maar ook van veiligheidsbeleving naar participatie. Dit is om verschillende redenen echter niet gebeurd, waardoor de resultaten vertekend kunnen zijn. Om het causaliteitsprobleem te ondervangen, wordt geadviseerd om deze relatie in vervolgonderzoek wel te onderzoeken.

Tot slot is het verstandig om te vermelden dat de data in het onderzoek afkomstig is uit de Wijkatlas die is afgenomen in september 2020, het jaar waarin COVID-19 haar entree maakte en voor veel problemen wereldwijd zorgde. Deze situatie kan de respondenten hebben beïnvloed bij het invullen van de vragenlijst, voornamelijk waar het de participatie op cultureel vlak betreft. Daarnaast is het mogelijk dat respondenten zich door de onvoorspelbare

situatie minder veilig voelden. Wanneer het onderzoek was uitgevoerd buiten het COVID-19 tijdperk om, zouden de resultaten wellicht anders zijn geweest.

5.6 Beleidsaanbevelingen en vervolgonderzoek

De resultaten van het onderzoek lenen zich goed voor het doen van beleidsaanbevelingen. Een eerste aanbeveling is om te investeren in kwetsbare wijken, bijvoorbeeld op gemeentelijk niveau. Er is onder andere gekozen voor deze aanbeveling omdat uit het theoretisch kader is gebleken dat het situationele niveau van subjectieve veiligheid het beste kan worden beïnvloed middels beleid (Van der Aa, 2016). Uit de resultaten is gebleken dat inwoners van kwetsbare wijken zich onveiliger voelen dan inwoners van niet-kwetsbare wijken. Een gevoel van veiligheid is echter van groot belang; als mensen zich veilig voelen durven zij zich in vrijheid te bewegen, zaken met elkaar te doen, samen te werken en is er meer vertrouwen in de overheid en instanties. Uit het theoretisch kader is daarnaast gebleken dat meerdere tekortkomingen zich gelijktijdig voordoen in kwetsbare wijken, zoals werkloosheid, een gemiddeld laag opleidingsniveau, (huiselijk) geweld, criminaliteit, verslavingsproblematiek en medische problemen (Forsyth, 2012). De overheid heeft overigens meermaals geprobeerd om in te grijpen in kwetsbare wijken middels beleid, bijvoorbeeld door te investeren in nieuwbouw, samenwerking door professionals en het opzetten van inspirerende initiatieven in kwetsbare wijken (Van der Lans, 2019). Het beleid was succesvol in de zin dat overlast van prostitutie en drugsgebruik of –handel in bepaalde wijken erg is teruggedrongen.

Het investeren in kwetsbare wijken kan op meerdere manieren gebeuren, waarbij het vooral van belang is dat wordt gewerkt aan het oplossen van tekortkomingen in een wijk. Investerings kunnen daardoor bijvoorbeeld bestaan uit het opzetten van een banenmarkt in kwetsbare wijken om op die manier het werkloosheidspercentage te verminderen. Een andere mogelijkheid is het inzetten van een ‘wijkmoeder’, waar inwoners van kwetsbare wijken naar toe kunnen gaan wanneer er thuis problemen rondom geweld of verslaving spelen die zij niet aan een ander durven te vertellen.

Een laatste investering richt zich op de *culture of poverty*, een theorie die is besproken in het theoretisch kader. Deze theorie stelt dat het wonen en opgroeien in kwetsbare wijken de intergenerationele overdacht van onder andere armoede en onveiligheidsgevoelens stimuleert, waardoor armoede en bepaalde normen en waarden over de veiligheidsbeleving van ouder op kind wordt overgedragen. Hierdoor bestaat er een grote kans dat kinderen van ouders uit kwetsbare wijken ook later in deze wijken zullen wonen, wat het volhardende karakter onderstreept (Boterman et al., 2021). Om deze intergenerationele overdracht te doen stoppen, is het dus van belang om te investeren in een nieuwe generatie, de kinderen. Een voorbeeld van dergelijk beleid is gevonden in Amsterdam en Zaandam, waar sociaal ondernemer Abdelhamid Idrissi studiezalen heeft opgezet in kwetsbare wijken om jongeren te helpen bij hun huiswerk, bij het vinden van een stageplek of bij het voeren van een belangrijk gesprek. Met een aantal vrijwilligers probeert hij hierdoor de overdracht van armoede en onveiligheid van ouder op kind te bestrijden (Van Bommel, 2022). Wanneer kinderen door middel van assistentie een hoger opleidingsniveau kunnen behalen, hebben zij later een grotere kans om niet in de kwetsbare wijk te blijven wonen. Wanneer het opleidingsniveau in kwetsbare wijken wordt verbeterd, is er een grote kans dat ook de subjectieve veiligheid verbetert.

Verder is uit de literatuur gebleken dat het participeren op cultureel vlak goed is voor de veiligheidsbeleving, aangezien het een middel kan zijn om meer onderling begrip en vertrouwen tot stand te brengen tussen verschillende sociale bevolkingslagen (Hampshire, & Matthijsse, 2010). Hierdoor is er een mogelijkheid om de sociale samenhang en leefbaarheid van wijken te verbeteren, aangezien inwoners hun sociale kapitaal vergroten. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan de persoonlijke, sociale en creatieve ontwikkeling van individuen en de maatschappij (Merli, 2002). Uit de resultaten is echter gebleken dat het participeren op cultureel vlak door inwoners van kwetsbare wijken geen significant effect heeft op de veiligheidsbeleving. Er is toch voor gekozen om een beleidsaanbeveling te doen wat zich richt op culturele participatie, aangezien verwacht wordt dat COVID-19 de resultaten rondom culturele participatie heeft vertekend; respondenten hadden immers geen mogelijkheid om te participeren op cultureel vlak. Omdat de vertekening vooral wordt verwacht bij culturele participatie en de gevonden literatuur het belang van culturele participatie aantoont, wordt de focus gelegd op deze aanbeveling.

Deelname aan culturele participatie kan vrij prijzig zijn, bijvoorbeeld door het bezoeken van een concert, de bioscoop of het theater. Hierdoor is het voor sommige inkomensgroepen moeilijk om te participeren op cultureel vlak. Een investering op cultureel gebied zou kunnen zijn om bepaalde activiteiten gratis te maken, bijvoorbeeld het bezoeken van de bioscoop op bepaalde tijdstippen. Wanneer het niet mogelijk is om activiteiten gratis te maken, kan worden gedacht aan het verminderen van de kosten voor bepaalde inkomensgroepen. Een voorbeeld van dergelijk beleid is de Stadspas in Groningen: inwoners van de stad en omstreken met weinig inkomen kunnen de pas aanschaffen om op die manier korting te krijgen op bepaalde activiteiten. Veel organisaties bieden middels de pas extra's aan voor volwassenen en kinderen (Stadspas, 2022). Dergelijk beleid heeft aangetoond dat het de culturele participatie onder kwetsbare gezinnen in de maatschappij vergroot.

Daarnaast lenen de beperkingen van het onderzoek zich goed voor het doen van aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Een eerste aanbeveling wat betreft vervolgonderzoek richt zich op de analysemethode. Om de resultaten in het huidige onderzoek te controleren en wellicht te verwerpen, wordt aangeraden om het onderzoek nogmaals uit te voeren, maar middels een multi-level model of middels het clusteren van de standaardfout van het type wijk waarin respondenten wonen. Op deze manier kan beter worden gekeken naar het verschil in variantie op meerdere niveaus.

Een tweede aanbeveling richt zich op het herhalen van het onderzoek wanneer respondenten niet worden beïnvloed door COVID-19 perikelen. Er staat al een vervolgonderzoek gepland, namelijk in september 2022. Het is echter de vraag of COVID-19 dan volledig uit de wereld én uit de hoofden van respondenten verdwenen is. Mocht dit niet het geval zijn, wordt aangeraden om het onderzoek nogmaals te herhalen wanneer COVID-19 verdwenen is.

Ten derde wordt aanbevolen om het onderzoek op dezelfde schaal, maar in een andere gemeente uit te voeren. Het doen van onderzoek op kleine schaal draagt bij aan wetenschappelijke kennis, namelijk of grootstedelijke theorieën ook toepasbaar zijn op kleine steden of dorpen. Veel theorieën zijn gebaseerd op groot(rand)stedelijk onderzoek, waarbij

vooral de mentaliteit en denkwijze van inwoners van (rand)steden wordt meegenomen. Dit kan een gevaar zijn voor de toepasbaarheid van theorieën in kleine steden of dorpen, aangezien hier een andere mentaliteit of denkwijze kan bestaan. Aangezien er geen significante resultaten zijn gevonden in het huidige onderzoek, zou dit kunnen wijzen op een discrepantie in de toepasbaarheid van grootstedelijke theorieën in kleine steden of dorpen. In het huidige onderzoek zijn weinig tot geen significante resultaten gevonden, maar wellicht laat vergelijkbaar onderzoek op een kleine schaal in een andere gemeente een ander resultaat zien.

Tenslotte richt een laatste aanbeveling wat betreft vervolgonderzoek zich op de definitie van de veiligheidsbeleving. In het huidige onderzoek is de veiligheidsbeleving gedefinieerd op basis van een rapportcijfer van het veiligheidsgevoel overdag en 's avonds. In vervolgonderzoek zou de veiligheidsbeleving door meerdere variabelen gedefinieerd kunnen worden, bijvoorbeeld door te vragen of respondenten 's avonds de deur niet open doen uit angst, het eng vinden om alleen over straat te lopen of dat er een angst is om slachtoffer van bepaald gedrag te worden. Een bredere definitie van de veiligheidsbeleving kan ervoor zorgen dat de resultaten op meerdere niveaus inzetbaar zijn.

Kortom, inwoners van kwetsbare wijken voelen zich significant onveiliger dan inwoners van niet-kwetsbare wijken, aangezien er meerdere tekortkomingen zijn in deze wijken die zich gelijktijdig voordoen waardoor de kans op slachtofferschap groter wordt. Voor het verbeteren van de veiligheidsbeleving lijkt geen rol te zijn weggelegd voor culturele-, maatschappelijke en wijkparticipatie. Hoe de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken wel kan worden verbeterd zal verder onderzoek moeten uitwijzen, maar één ding is duidelijk: veiligheid bereikt men niet door muren te bouwen, maar door deuren te openen.

6. Referenties

- Aguilar-Palacio, I., Gil-Lacruz, M., & Gil-Lacruz, A. I. (2012). Vulnerable population and health status in a neighbourhood in Zaragoza (Spain). *Health & Social Care in the Community*, 20(6), 625–634.
- Agresti, A. (2018). *Statistical Methods for the Social Sciences*. Florida: Pearson.
- Boers, J., van Steden, R., & Boutellier, H. (2008). Het effect van positieve en negatieve factoren op veiligheidsbeleving. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 7(3), 34–52.
- Bohlmeijer, L. (2021). *Nederland is veiliger dan ooit, en toch voelt dat niet zo*. Geraadpleegd op maandag 11 april 2022 van <https://decorrespondent.nl/13011/nederland-is-veiliger-dan-ooit-en-toch-voelt-dat-niet-zo-deze-criminoloog-legt-uit-hoe-dat-komt/917181196272-50b3e41b>.
- Boterman, W. R., Musterd, S., & Manting, D. (2021). Multiple dimensions of residential segregation. The case of the metropolitan area of Amsterdam. *Urban Geography*, 42(4), 481–506.
- Bregman, R. (2019). *Gratis geld voor iedereen*. Amsterdam: de Correspondent.
- Broese van Groenou, M. (2022). *De canon van gerontologie*. Geraadpleegd op maandag 11 april 2022 van https://www.canongerontologie.nl/samenleving/sociale_participatie.
- Callanan, V. J. (2005). *Feeding the fear of crime: crime-related media and support for three strikes*. New York: LFB Scholarly.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). *Participatie op de kaart*. Geraadpleegd op maandag 28 maart 2022 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2018/38/participatie-op-de-kaart>.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2020). *(On)veiligheidsbeleving; persoonskenmerken*. Geraadpleegd op maandag 11 april 2022 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/81881NED#:~:text=Het%20gaat%20om%20onveiligheidsgevoelens%20van,slachtoffer%20te%20worden%20van%20criminaliteit>.
- Centrum voor Criminaliteit en Veiligheid (2022a). *Wat is veiligheidsbeleving?* Geraadpleegd op maandag 7 maart 2022 van <https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/wat-is-veiligheidsbeleving/>.
- Centrum voor Criminaliteit en Veiligheid (2022b). *Invloed fysieke omgeving op veiligheidsbeleving*. Geraadpleegd op woensdag 9 maart 2022 van <https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/beinvloedbare-factoren/fysieke-omgeving/>.

- Centrum voor Criminaliteit en Veiligheid (2022c). *Burgerparticipatie*. Geraadpleegd op zondag 10 april 2022 van <https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/wat-is-het-probleem/burgerparticipatie/>.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *The American Journal of Sociology*, 94(1), 95–120.
- Corra, A., & Bosselaar, H. (2013). De maatschappelijk nuttige tegenprestatie: schipperen tussen sociale integratie en repressie (Dissertatie). Faculteit Sociologie, Vrije Universiteit Amsterdam.
- Covington, J., & Taylor, R. B. (1991). Fear of crime in urban residential neighborhoods: implications of between- and within-neighborhood sources for current models. *Sociological Quarterly*, 32(2), 231–249.
- De Beer, P. (2007). Worden we wijzer van meer onderwijs. In De Gier, E., & Huijgen, F. (Eds). *Het arbeidsbestel binnenstebuiten*. Apeldoorn: Het Spinhuis.
- De Boer, N. (2010). *Veiligheid en actieve burgers in achterstandswijken*. Apeldoorn: Politieacademie/Lectoraat Gemeenschappelijke Veiligheidskunde.
- Dekker, K. (2007). Social capital, neighbourhood attachment and participation in distressed urban areas. A case study in The Hague and Utrecht, the Netherlands. *Housing Studies*, 22(3), 355–379.
- Di Maggio, P., & Seem, M. U. (1980). The arts in education and cultural participation: the social role of aesthetic education and the arts. *Journal of Aesthetic Education*, 14(1), 55–72.
- Elchardus, M., De Groof, S., & Smits, W. (2003). Onveiligheidsgevoel - een literatuurstudie (Dissertatie). Faculteit Sociologie, Vrije Universiteit Brussel.
- Eysink Smeets, M., & Foekens, P. (2018). The fear drop. In Lee, M., & Mythen, G. (Eds). *The Routledge international handbook on fear of crime*. New York: Routledge.
- Ferraro, K. (1995). *Fear of crime: interpreting victimization risk*. Albany: State University of New York Press.
- Forsyth, A. (2012). Defining suburbs. *Journal of Planning Literature*, 27(3), 270–281.
- Green, A., Preston, J., & Janmaat, J. G. (2007). *Education, equality and social cohesion : a comparative analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Goode, J., & Eames, E. (1996). An anthropological critique of the Culture of Poverty. In Gmelch, G., & Zenner, W. (Eds). *Urban Life*. Illionis: Waveland Press.
- Hampshire, K. R., & Matthijsse, M. (2010). Can arts projects improve young people's wellbeing? A social capital approach. *Social Science & Medicine*, 71(1), 708–716.

- Henley, J. (2020). *Finnish basic income pilot improved wellbeing, study finds*. Geraadpleegd op woensdag 13 juli 2022 van <https://www.theguardian.com/society/2020/may/07/finnish-basic-income-pilot-improved-wellbeing-study-finds-coronavirus>.
- Huygen, A., & de Meere, F. (2008). *De invloed en effecten van sociale samenhang*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Jennissen, R., Engbersen, G., Bokhorst, M., & Bovens, M. (2018). *De nieuwe verscheidenheid. Toenemende diversiteit naar herkomst in Nederland*. Den Haag: WRR.
- Kampen, T. G. (2014). *Verplicht vrijwilligerswerk: de ervaringen van bijstandsccliënten met een tegenprestatie voor hun uitkering (Dissertatie)*. Faculteit Sociologie, Universiteit van Amsterdam.
- Keizer, K., Lindenberg, S., & Steg, L. (2008). The spreading of disorder. *Science*, 322(5908), 1681–1685.
- Laumans, W., & Schrijver, M. (2014). *Mocro maffia*. Amsterdam: Lebowski.
- Liem, M., & Pridemore, W. A. (2014). Homicide in Europe. *European Journal of Criminology*, 11(5), 527–529.
- Merli, P. (2002). Evaluating the social impact of participation in arts activities. *International Journal of Cultural Policy*, 8(1), 107–118.
- Meusen, M. L. M. (2014). *Welke rol speelt de buurt bij de perceptie van wanorde? Een onderzoek naar invloed van de fysieke en sociale buurtkenmerken op de perceptie van wanorde in Rotterdam (Dissertatie)*. Faculteit Sociologie, Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Murray, C. A. (1984). *Losing ground. American social policy, 1950-1980*. New York: Basic Books.
- Nicaise, I. (2001). *De actieve welvaartsstaat en de werkers van het elfde uur. Arbeid als antwoord op sociale uitsluiting*. Antwerpen: HIVA.
- Onderwijsraad (2019). *Doorgesloten differentiatie in het onderwijsstelsel*. Geraadpleegd op vrijdag 8 juli 2022 van <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2019/02/22/doorgesloten-differentiatie-onderwijs>.
- Oppelaar, J., & Wittebrood, K. (2006). *Angstige burgers: De determinanten van gevoelens van onveiligheid onderzocht*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Osterling, K. L. (2007). Social capital and neighborhood poverty. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 16(2), 123–147.

- Otte, H. (2015). *Binden of overbruggen? Over de relatie tussen kunst, cultuurbeleid en sociale cohesie* (Dissertatie). Faculteit Sociologie, Rijksuniversiteit Groningen.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: the collapse and revival of american community*. New York: Simon & Schuster.
- Reehoorn, A. (2019). *Licht in de donkere stad. De invloed van kunstlicht op de ervaring van vrouwen in de openbare ruimte van de binnenstad van Alkmaar* (Dissertatie). Faculteit Geografie, Universiteit van Utrecht.
- Rijksoverheid (2017). *Vertrouwen in de toekomst: regeerakkoord 2017–2021*. Den Haag: Ministerie van Algemene Zaken.
- Sampson, R. J., & Groves, W. B. (1989). Community structure and crime: testing social disorganization theory. *American Journal of Sociology*, 94(4), 774–802.
- Small, M. L., Harding, D. J., & Lamont, M. (2010). Reconsidering culture and poverty. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 629(1), 6–27.
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1943). Juvenile delinquency and urban areas. *Harvard Law Review*, 56(4), 681–681.
- Schelling, T. C. (1969). Models of segregation. *The American Economic Review*, 59(2), 488–493.
- Schram, K., Eysink Smeets, M., & Hendrikse, T. (2021). *Veiligheidsbeleving in Schiedam: een studie in vijf buurten*. Amsterdam: Hogeschool Inholland.
- Sociaal Cultureel Planbureau (2020). *Neemt geweld tegen vrouwen af?* Geraadpleegd op maandag 11 april 2022 van <https://digitaal.scp.nl/emancipatiemonitor2020/neemt-geweld-tegen-vrouwen-af/#:~:text=Vrouwen%20minder%20vaak%20slachtoffer%20van%20geweld%20dan%20mannen&text=Dat%20is%20minder%20dan%20het,%25%20tegen%201%2C0%25>).
- Sociaal Cultureel Planbureau (2021). *Opgroeien in een kwetsbare wijk*. Geraadpleegd op maandag 18 april 2022 van <https://repository.scp.nl/handle/publications/21?show=full>.
- Spies, H., Tan, S., & Davelaar, M. (2016). *De jeugd maar geen toekomst? Naar een effectieve aanpak van sociale uitsluiting*. Amsterdam: SWP.
- Stadjerspas (2022). *Stadjerspas*. Geraadpleegd op donderdag 14 juli 2022 van <https://stadjerspas.gemeente.groningen.nl/>.
- Stadsindex (2022). *Informatie over Drachten*. Geraadpleegd op 7 juli 2022 van <https://www.stadsindex.nl/drachten>.

- Te Brake, H., van der Post, M., & de Ruijter, A. (2008). Veerkracht. Van concept naar praktijk. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 7(2), 54–68.
- Tonkens, E., & de Wilde, M. (2013). *Als meedoen pijn doet. Affectief burgerschap in de wijk*. Amsterdam: Van Genneep.
- Uitermark, J., Duyvendak, J. W., & Kleinmans, R. (2007). Gentrification as a governmental strategy: social control and social cohesion in Hoogvliet, Rotterdam. *Environmental and Planning*, 39(1), 125–141.
- Van Beuningen, F., Schmeets, H., Arts, K., & te Riele, S. (2013). *Samenhang tussen etnische diversiteit en criminaliteit: de rol van sociaal kapitaal*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Van Bommel, N. (2022). Oud-vakkenvuller Abdelhamid Idrissi begint gratis supermarkt voor kwetsbare gezinnen. Geraadpleegd op donderdag 14 juli 2022 van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/oud-vakkenvuller-abdelhamid-idrissi-begint-gratis-supermarkt-voor-kwetsbare-gezinnen~b2a8047d/?fbclid=IwAR0diEF-ZVdjWIqmwNGp17-zkuYyElKOFBMA2QRxkd16t0zbBdQvh2nxook&referrer=https%3A%2F%2Fm.facebook.com%2F>.
- Van der Aa, B. (2016). Rapportcijfer voor veiligheid in de buurt: bruikbaar voor beleid? *Beleidsonderzoek Online*, 1(3), 7–10.
- Van der Lans, J. (2019). *Het gelijk van Vogelaar*. Geraadpleegd op dinsdag 28 juni 2022 van <https://www.socialevraagstukken.nl/het-gelijk-van-vogelaar/>.
- Van Dijk, C., & Verheij, R. (2008). Contacten in achterstandswijken. *Huisarts en Wetenschap*, 51(12), 585–585.
- Van Marissingen, E. (2007). Buurtparticipatie als uiting van onvrede. *City Journal*, 1(9), 22–25.
- Van Noije, L. (2017). *Onveilige wijken blijven achter door gebrek aan participatie*. Geraadpleegd op maandag 18 april 2022 van <https://www.socialevraagstukken.nl/onveilige-wijken-blijven-achter-door-gebrek-aan-participatie>.
- Van Stokkom, B., & Toenders, N. (2010). *De sociale cohesie voorbij: actieve burgers in achterstandswijken*. Amsterdam: University Press.
- Van der Veen, G., Pleysier, S., & Rodenhuis, W. (2011). Meten van onveiligheid. In Stol, W., Tielenburg, C. W., Rodenhuis, S., Pleysier, S., & Timmer, J. (Eds.). *Basisboek integrale veiligheid*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Vermeij, L., & Den Ridder, J. (2016). Samenleven: veranderende verbanden en het risico van segregatie. In van den Broek, A., van Campen, C., de Haan, J., Roeters, A.,

- Turkenburg, M., & Vermeij, L. (Eds.) *De toekomst tegemoet*. Den Haag: SCP, 143–173.
- Wei, Y., Xie, T., & Hong, Y. (2016). Study of quantitative model for Maslow's view of humanity happiness. *Open Journal of Social Sciences*, 04(4), 108–113.
- Wesselingh, A. (1996). The Dutch sociology of education: its origins, significance and future. *British Journal of Sociology of Education*, 17(2), 213–226.
- Wijkatlas Smallerland (2020). *Wijkatlas Smallerland 2020*. Geraadpleegd op maandag 28 februari 2022 van <https://smallerland.buurtmonitor.nl/>.
- Wildavsky, A. (1988). Playing it safe is dangerous. *Regulatory Toxicology and Pharmacology*, 8(3), 283–287.
- Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken windows. *Atlantic Monthly*, 249(3), 29–38.
- Wilthagen, A. C. J. M., & Korver, A. J. H. (2001). *Het werkdadig verband tussen arbeidsparticipatie, sociale integratie en sociale cohesie: een conceptuele en evaluatieve studie*. Den Haag: NWO.

7. Bijlagen

Appendix I: bewerkte variabelen

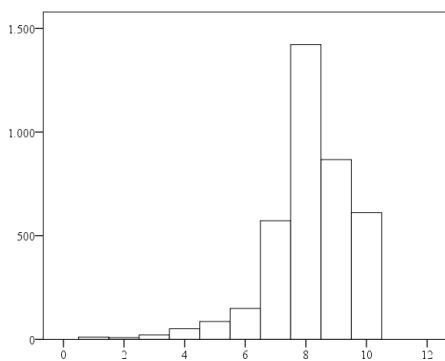
In deze bijlage volgt een beschrijving van de oorspronkelijke variabelen. Er wordt kort ingegaan op de beschrijvende statistieken en daarnaast worden de bewerkingen per variabele getoond.

Bewerkingen ‘veiligheidsbeleving’

Allereerst wordt ingegaan op de afhankelijke variabele ‘veiligheidsbeleving. Deze variabele bestaat uit twee variabelen uit de dataset. Onderstaand zullen de twee variabelen en hun oorspronkelijke verdeling worden getoond. Vervolgens wordt de bewerking op de variabele getoond.

De eerste variabele is het rapportcijfer van het veiligheidsgevoel overdag. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 10-puntsschaal, waarbij 1 = zeer onveilig en 10 = zeer veilig. De variabele heeft een gemiddelde score van 8,04 en een standaarddeviatie van 1,43. De variabele telt in totaal 145 missende waarden, wat betekent dat 3.798 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 6 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

Het veiligheidsgevoel overdag is meegenomen in de algemene veiligheidsbeleving van respondenten, omdat dit veel zegt over het gevoel van (on)behagen overdag. Wanneer respondenten zich overdag niet veilig voelen, is dit van invloed op de algehele veiligheidsbeleving.

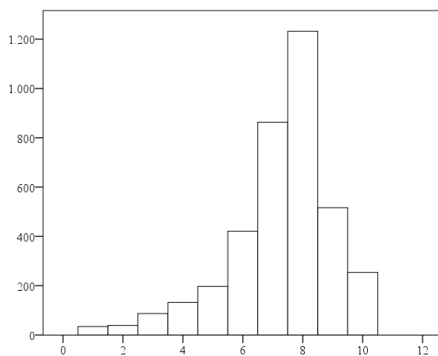

Figuur 6: verdeling veiligheidsgevoel overdag

De tweede en laatste variabele van de veiligheidsbeleving is het rapportcijfer van het veiligheidsgevoel ‘s avonds. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 10-puntsschaal, waarbij 1 = zeer onveilig en 10 = zeer veilig. De variabele heeft een gemiddelde score van 7,19 en een standaarddeviatie van 1,74. De variabele telt in totaal 168 missende waarden, wat betekent dat 3.775 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 7 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

Het veiligheidsgevoel ‘s avonds is meegenomen in de algemene veiligheidsbeleving van respondenten, omdat dit veel zegt over het gevoel van (on)behagen ‘s avonds. Wanneer

respondenten zich 's avonds niet veilig voelen, is dit van invloed op de algehele veiligheidsbeleving.

Figuur 7: verdeling veiligheidsgevoel 's avonds

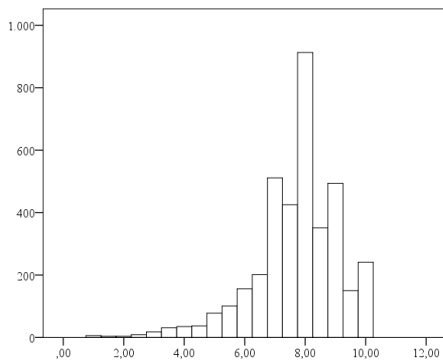
Bovenstaande variabelen zijn samengevoegd tot één variabele, namelijk 'veiligheidsbeleving'. Om te bekijken of deze variabelen bij elkaar zouden aansluiten is een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd, met als model Chronbach's Alpha. Uit deze analyse bleek dat de variabelen goed bij elkaar aansloten (Cronbach's Alpha = 0,78). De betrouwbaarheidsanalyse met het model Chronbach's Alpha is berekend via SPSS, aan de hand van onderstaande Syntax:

```
RELIABILITY
/VARIABLES=v1a_A v1b_A
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.
```

Na de positieve betrouwbaarheidsanalyse is ervoor gekozen om de twee variabelen samen te voegen. Het samenvoegen is gebeurd op basis van een gemiddelde score; respondenten die beide vragen hadden beantwoord zouden worden opgenomen in de steekproef met een gemiddelde score van de veiligheidsbeleving. Deze gemiddelde score is tot stand gekomen door de Mean.x functie te gebruiken in SPSS, aan de hand van onderstaande Syntax:

```
COMPUTE VHB=mean.2(v1a_A,v1b_A).
EXECUTE.
```

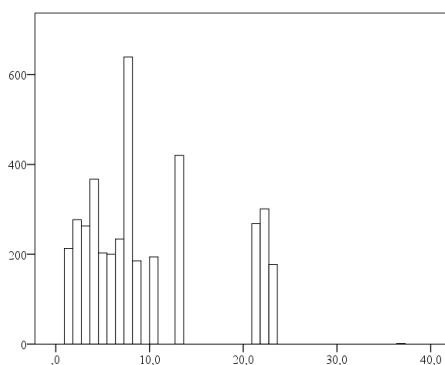
Na het uitvoeren van bovenstaande analyse is een nieuwe variabele tot stand gekomen, namelijk 'de veiligheidsbeleving'. De waarde van deze variabele is het gemiddelde van beide afzonderlijke variabelen. Na het uitvoeren van de analyse zijn de missende waarden verwijderd en bleven 3.765 respondenten in de dataset aanwezig. Deze bewerkte variabele heeft een gemiddelde waarde van 7,71 en een standaarddeviatie van 1,42. In figuur 8 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

Figuur 8: verdeling veiligheidsbeleving na bewerking

Bewerkingen ‘kwetsbaarheid van de wijk’

Na het bewerken van de afhankelijke variabele ‘veiligheidsbeleving’ is de onafhankelijke variabele, de kwetsbaarheid van een wijk, bewerkt. Zoals reeds aangegeven in paragraaf 3.2.1 is de kwetsbaarheid van een wijk gedefinieerd op basis van een aantal karakteristieken die naar voren zijn gekomen uit de literatuur. Deze karakteristieken zijn ingevuld in een *online tool* van de Wijkatlas 2020. Op deze manier kon per wijk worden bekeken of een wijk op bepaalde karakteristieken boven of onder het gemiddelde van Drachten scoorde, om op deze manier te bekijken welke wijken kwetsbaar en niet-kwetsbaar zijn. De bevindingen van deze werkwijze is te vinden in tabel 2. Figuur 9 laat zien hoe de verdeling van de wijken eruit zag voor de bewerking van deze variabele.

Figuur 9: verdeling wijken

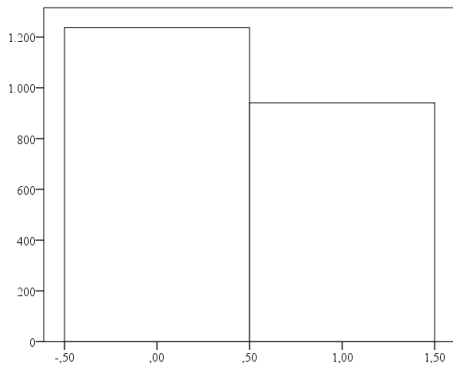
Na het bekijken van de gemiddelde karakteristieken per wijk zijn zes wijken gedefinieerd als ‘kwetsbaar’ en vier wijken als ‘niet-kwetsbaar’. Om dit ook in SPSS door te voeren, zijn wijken die niet kwetsbaar of niet-kwetsbaar zijn ingevoerd als missende waarde. Dit is gebeurd middels onderstaande Syntax in SPSS:

```
RECODE wijk (1.0=SYSMIS) (2.0=2.0) (3.0=SYSMIS) (4.0=SYSMIS) (4.7=4.7) (6.0=6.0) (7.0=SYSMIS)
(7.4=7.4) (7.5=SYSMIS) (8.0=8.0) (9.0=9.0) (10.0=10.0) (13.0=13.0) (13.5=13.5) (21.0=21.0)
(22.0=SYSMIS) (23.0=SYSMIS) (37.0=SYSMIS) INTO WIJK_Nieuw.
VARIABLE LABELS WIJK_Nieuw 'Wijken'.
EXECUTE.

RECODE WIJK_Nieuw (10.0=0.0) (9.0=0.0) (2.0=0.0) (13.0=0.0) (6.0=0.0) (8.0=0.0) (13.5=1.0)
(7.4=1.0) (4.7=1.0) (21.0=1.0) INTO WIJK_K_NK.
VARIABLE LABELS WIJK_K_NK 'Kwetsbaarheid'.
```

EXECUTE.

Na het uitvoeren van deze bewerking hadden 1.765 respondenten een missende waarde en bleven 2.178 respondenten in de dataset aanwezig. Na het verwijderen van de missende waarden en het bewerken van de variabele wonen 56,80% van de respondenten in een kwetsbare wijk en 43,20% van de respondenten in een niet-kwetsbare wijk. In figuur 10 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

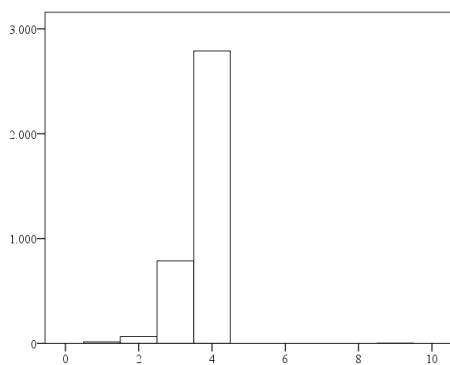
Figuur 10: verdeling wijken na bewerking

Bewerkingen ‘culturele participatie’

De eerste modererende variabele in de dataset is culturele participatie. Deze variabele bestaat uit vier variabelen uit de dataset. Onderstaand zullen de vier variabelen en hun oorspronkelijke verdeling worden getoond. Vervolgens wordt de bewerking op de variabele getoond.

De eerste variabele is het bezoeken van toneel- of dansvoorstellingen in een jaar tijd. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 4-puntsschaal, waarbij 1 = vaker dan 12 keer en 4 = niet. De variabele heeft een gemiddelde score van 3,74 en een standaarddeviatie van 0,51. De variabele telt in totaal 288 missende waarden, wat betekent dat 3.655 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 11 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

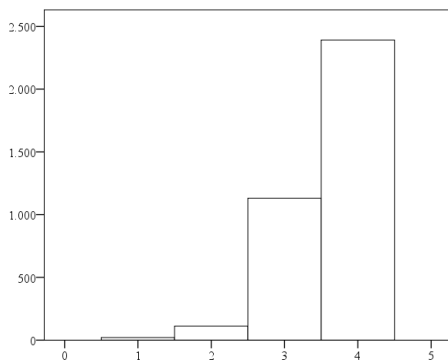
Het bezoeken van toneel- of dansvoorstellingen is meegenomen in de culturele participatie omdat dit een groot onderdeel kan zijn van participatie op cultureel vlak. Daarnaast omvat het meerdere aspecten, waardoor de kans groot is dan respondenten hier relatief vaak aan deelnemen.

Figuur 11: verdeling toneel- of dansvoorstelling

De tweede variabele is het bezoeken van een muzikoptreden, een concert of een festival in een jaar tijd. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 4-puntsschaal, waarbij 1 = vaker dan 12 keer en 4 = niet. De variabele heeft een gemiddelde score van 3,61 en een standaarddeviatie van 0,58. De variabele telt in totaal 288 missende waarden, wat betekent dat 3.655 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 12 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

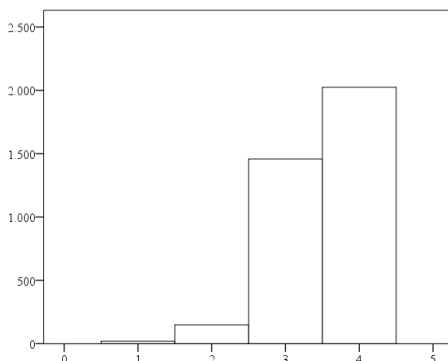
Het bezoeken van een muzikoptreden, concert of festival is meegenomen in de culturele participatie omdat deze variabele veel aspecten omvat en omdat hiermee ook jongere respondenten de mogelijkheid hebben om aan te geven dat zij participeren op cultureel vlak.

Figuur 12: verdeling muzikoptreden, concert of festival

De derde variabele is het bezoeken van een bioscoop of filmhuis in een jaar tijd. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 4-puntsschaal, waarbij 1 = vaker dan 12 keer en 4 = niet. De variabele heeft een gemiddelde score van 3,50 en een standaarddeviatie van 0,60. De variabele telt in totaal 292 missende waarden, wat betekent dat 3.651 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 13 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

Het bezoeken van een bioscoop of filmhuis is meegenomen in de culturele participatie omdat respondenten in bioscopen of filmhuizen veel met cultuur in aanraking komen. Enerzijds omdat ze in contact komen met anderen, anderzijds omdat zij door middel van het beeldmateriaal in contact komen met cultuur.

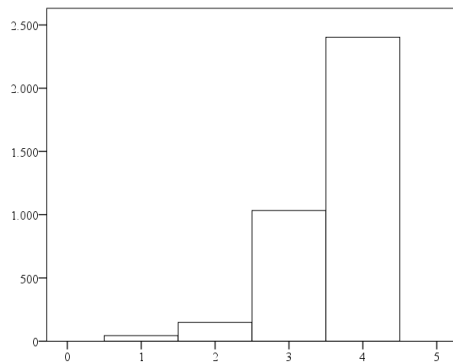

Figuur 13: verdeling bioscoop of filmhuis

De vierde en laatste variabele is het bezoeken van andere culturele activiteiten in een jaar tijd. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 4-puntsschaal, waarbij 1 =

vaker dan 12 keer en 4 = niet. De variabele heeft een gemiddelde score van 3,60 en een standaarddeviatie van 0,63. De variabele telt in totaal 315 missende waarden, wat betekent dat 3.628 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 14 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

Het bezoeken van andere culturele activiteiten is meegenomen in de culturele participatie omdat het een belangrijke variabele is die veel vormen van participatie onderschrijft. Wanneer respondenten zich niet konden vinden in bovenstaande onderscheidingen van culturele participatie, is er een grote kans dat zij bij deze variabele wel aangeven dat zij participeren.

Figuur 14: verdeling andere culturele activiteiten

Van bovenstaande variabelen zijn de waarden allereerst aangepast, zodat een hoger cijfer een hogere mate van participatie betekent. Dit is gedaan middels onderstaande Syntax:

```
RECODE cul1_A cul1_B cul1_C cul1_E (4=0) (3=1) (2=2) (1=3) (ELSE=SYSMIS) INTO CUL1 CUL2 CUL3 CUL4.
VARIABLE LABELS CUL1 'Toneel of dans' /CUL2 'Concert of festival' /CUL3 'Bioscoop' /CUL4 'Anders'.
EXECUTE.
```

Na het opnieuw coderen van de waarden, zijn de variabelen samengevoegd tot één variabele, namelijk 'culturele participatie'. Om te bekijken of deze variabelen bij elkaar zouden aansluiten is een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd, met als model Chronbach's Alpha. Uit deze analyse bleek dat de variabelen goed bij elkaar aansloten (Cronbach's Alpha = 0,66). De betrouwbaarheidsanalyse met het model Chronbach's Alpha is berekend via SPSS, aan de hand van onderstaande Syntax:

```
RELIABILITY
/VARIABLES=CUL1 CUL2 CUL3 CUL4
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.
```

Na de positieve betrouwbaarheidsanalyse is ervoor gekozen om de vier variabelen samen te voegen. Het samenvoegen is gebeurd op basis van een gemiddelde score; respondenten die minimaal twee van de vier vragen hadden beantwoord zouden worden opgenomen in de steekproef met een gemiddelde score van de culturele participatie. Deze gemiddelde score is tot stand gekomen door de Mean.x functie te gebruiken in SPSS, aan de hand van onderstaande Syntax:

```
COMPUTE Culturele_participatie=mean.2(CUL1,CUL2,CUL3,CUL4).
EXECUTE.
```

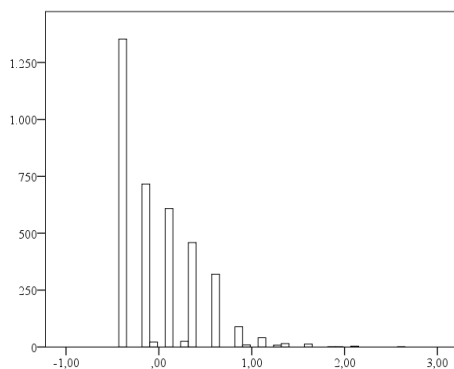
Na het uitvoeren van bovenstaande analyse is een nieuwe variabele tot stand gekomen, namelijk ‘culturele participatie’. De waarde van deze variabele is het gemiddelde van alle vier afzonderlijke variabelen. Na het uitvoeren van de analyse zijn de missende waarden verwijderd en bleven 3.685 respondenten in de dataset aanwezig.

Na het verwijderen van de missende waarden was het noodzakelijk om deze nieuwe variabele te centreren. Centreren is bij een moderatie-analyse namelijk nodig om multicollineariteit tegen te gaan. Bij een moderatie-analyse is het noodzakelijk om de modererende variabelen te centreren wanneer dit geen binaire variabelen zijn. Het centreren is gebeurd door eerst het gemiddelde van de nieuwe variabele ‘culturele participatie’ te berekenen, om dit vervolgens in mindering te brengen op de variabele. Dit is gebeurd middels onderstaande Syntax:

```
DESCRIPTIVES VARIABLES=Culturele_participatie
/STATISTICS=MEAN.
```

```
COMPUTE Culturele_participatie_C=Culturele_participatie - 0.39.
EXECUTE.
```

De bewerkte variabele heeft uiteindelijk een gemiddelde waarde van 0,00 en een standaarddeviatie van 0,42. In figuur 15 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

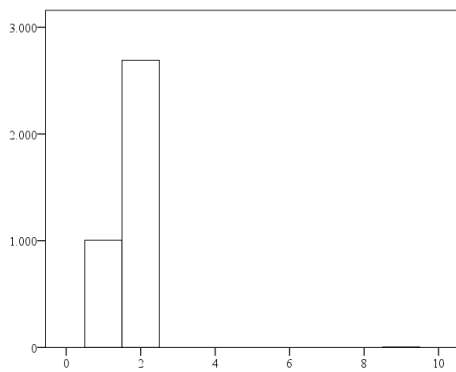
Figuur 15: verdeling culturele participatie

Bewerkingen ‘maatschappelijke participatie’

De tweede modererende variabele in de dataset is maatschappelijke participatie. Deze variabele bestaat uit één variabele uit de dataset. Onderstaand zal de oorspronkelijke verdeling van de variabele worden getoond. Vervolgens wordt de bewerking op de variabele getoond.

De modererende variabele omtrent maatschappelijke participatie vraagt of respondenten actief zijn als vrijwilliger. Respondenten konden bij de beantwoording van de vraag kiezen tussen 1 = ja en 2 = nee. 25,50% van de respondenten heeft aangegeven actief te zijn als vrijwilliger, tegenover 68,20% van de respondenten die niet actief zijn als vrijwilliger. De variabele telt in totaal 248 missende waarden, wat betekent dat 3.695 respondenten de

vraag hebben beantwoord. In figuur 16 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

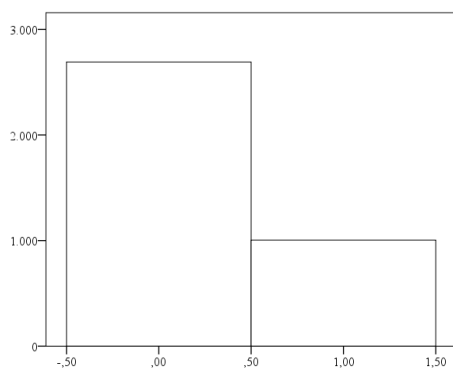

Figuur 16: verdeling vrijwilligerswerk

De oorspronkelijke variabele heeft weinig bewerking ondervonden; de variabele is enkel opnieuw gecodeerd tot een binaire variabele met de waarden 0 = nee en 1 = ja. Er is gekozen voor deze codering omdat het de interpretatie vergemakkelijkt en omdat een hoger cijfer hierbij meer maatschappelijke participatie impliceert. Het opnieuw coderen van de variabele is gebeurd aan de hand van onderstaande Syntax:

```
RECODE vr1 (1=1) (2=0) (ELSE=SYSMIS) INTO Maatschappelijke_participatie.
VARIABLE LABELS Maatschappelijke_participatie 'Maatschappelijke participatie'.
EXECUTE.
```

In de bewerkte variabele participeren 72,80% van de respondenten niet en 27,20% van de respondenten wel op maatschappelijke vlak. In figuur 17 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

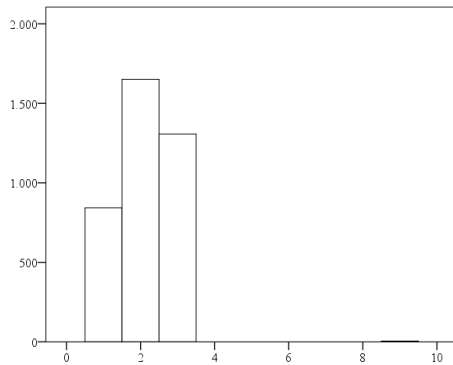
Figuur 17: verdeling maatschappelijke participatie

Bewerkingen 'wijkparticipatie'

De derde en laatste modererende variabele in de dataset is wijkparticipatie. Deze variabele bestaat uit één variabele uit de dataset. Onderstaand zal de oorspronkelijke verdeling van de variabele worden getoond. Vervolgens wordt de bewerking op de variabele getoond.

De modererende variabele omtrent wijkparticipatie vraagt of respondenten in het afgelopen jaar actief zijn geweest om hun buurt te verbeteren. Respondenten konden bij de beantwoording van de vraag kiezen tussen 1 = ja, 2 = nee, maar misschien in de toekomst wel en 3 = nee, en dat zal ik waarschijnlijk ook niet gaan doen. 21,40% van de respondenten heeft

aangegeven actief te zijn geweest om de eigen buurt te verbeteren, 41,90% van de respondenten heeft aangegeven niet actief te zijn geweest maar dat in de toekomst wel van plan te zijn. 33,10% van de respondenten is niet actief geweest om de eigen buurt te verbeteren en is dat ook niet van plan. De variabele telt in totaal 137 missende waarden, wat betekent dat 3.806 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 18 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

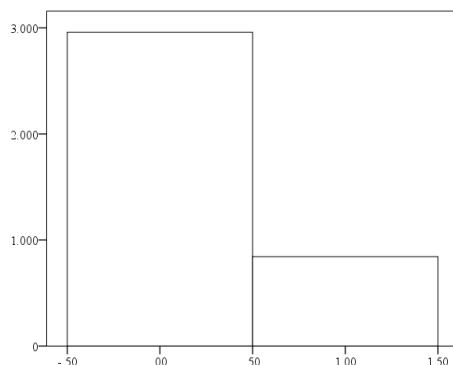

Figuur 18: actieve deelname in buurt

De oorspronkelijke modererende variabele heeft tevens weinig bewerking ondervonden; de variabele is enkel opnieuw gecodeerd tot een binaire variabele met de waarden 0 = nee en 1 = ja. Er is gekozen voor deze codering omdat het de interpretatie vergemakkelijkt en omdat een hoger cijfer hierbij meer wijkparticipatie impliceert. Het opnieuw coderen van de variabele is gebeurd aan de hand van onderstaande Syntax:

```
RECODE w9 (1=1) (2=0) (3=0) (ELSE=SYSMIS) INTO Wijkparticipatie.
VARIABLE LABELS Wijkparticipatie 'Wijkparticipatie'.
EXECUTE.
```

In de bewerkte variabele participeren 77,80% van de respondenten niet en 22,20% van de respondenten wel in de wijk. In figuur 19 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

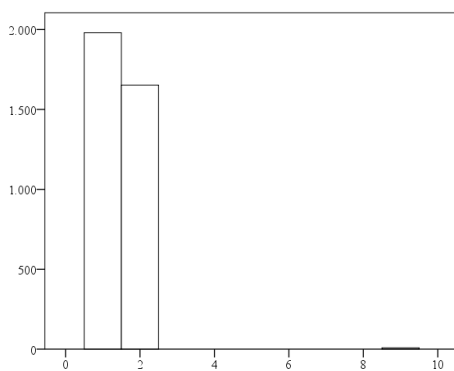

Figuur 19: verdeling wijkparticipatie

Bewerkingen 'geslacht'

De eerste controlevariabele in de dataset is het geslacht van respondenten. Deze variabele bestaat uit één variabele uit de dataset. Onderstaand zal de oorspronkelijke verdeling van de variabele worden getoond. Vervolgens wordt de bewerking op de variabele getoond.

De controlerende variabele omtrent het geslacht vraagt wat het geslacht is van de respondenten. Respondenten konden bij de beantwoording van de vraag kiezen tussen 1 = vrouw en 2 = man. 50,20% van de respondenten heeft aangegeven een vrouw te zijn, tegenover 41,90% van de respondenten die aangeeft een man te zijn. De variabele telt in totaal 303 missende waarden, wat betekent dat 3.640 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 20 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

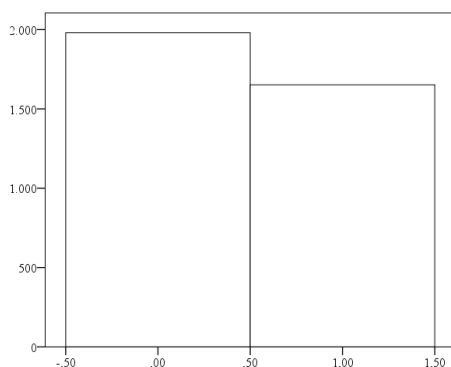

Figuur 20: verdeling geslacht

De oorspronkelijke controlerende variabele heeft weinig bewerking ondervonden; de variabele is enkel opnieuw gecodeerd tot een binaire variabele met de waarden 0 = vrouw en 1 = man. Er is gekozen voor deze codering omdat het de interpretatie vergemakkelijkt. Het opnieuw coderen van de variabele is gebeurd aan de hand van onderstaande Syntax:

```
RECODE a2 (1=0) (2=1) (9=SYSMIS) INTO Geslacht.
VARIABLE LABELS Geslacht 'Geslacht'.
EXECUTE.
```

In de bewerkte variabele zijn 54,50% van de respondenten een vrouw en 45,50% van de respondenten een man. In figuur 21 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

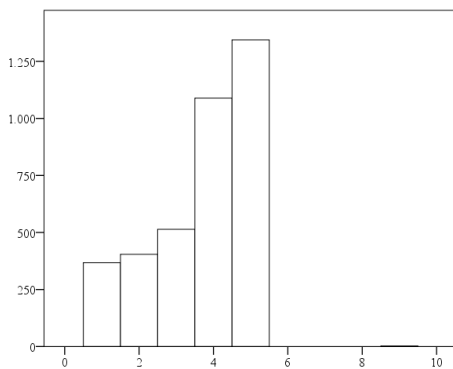

Figuur 21: verdeling geslacht

Bewerkingen 'leeftijd'

De tweede controlevariabele in de dataset is de leeftijd van respondenten. Deze variabele bestaat uit één variabele uit de dataset. Onderstaand zal de oorspronkelijke verdeling van de variabele worden getoond. Vervolgens wordt de bewerking op de variabele getoond.

De controlerende variabele omtrent de leeftijd vraagt wat de leeftijd is van de respondenten. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 5-puntsschaal, waarbij 1 = 16-29 jaar en 5 = 65 jaar of ouder. De variabele heeft een gemiddelde score van 3,71 en een standaarddeviatie van 1,32. De variabele telt in totaal 223 missende waarden, wat betekent dat 3.720 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 22 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

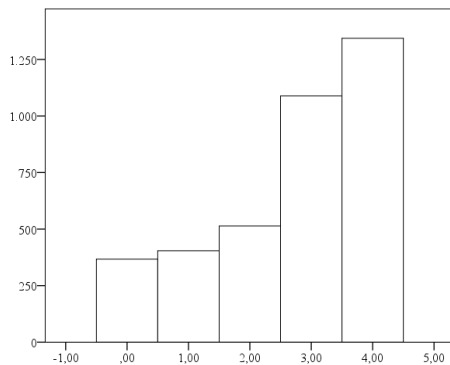

Figuur 22: verdeling leeftijd

De oorspronkelijke controlerende variabele heeft weinig bewerking ondervonden; de variabele is enkel opnieuw gecodeerd tot een discrete variabele met waarden die lopen van 0 = 16-29 jaar tot 4 = 65 jaar of ouder. Er is gekozen voor deze codering omdat het de interpretatie vergemakkelijkt. Het opnieuw coderen van de variabele is gebeurd aan de hand van onderstaande Syntax:

```
RECODE a1 (1=0) (2=1) (3=2) (4=3) (5=4) (9=SYSMIS) INTO Leeftijd.
VARIABLE LABELS Leeftijd 'Leeftijd'.
EXECUTE.
```

De bewerkte variabele heeft een gemiddelde score van 2,71 en een standaarddeviatie van 1,32. In figuur 23 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

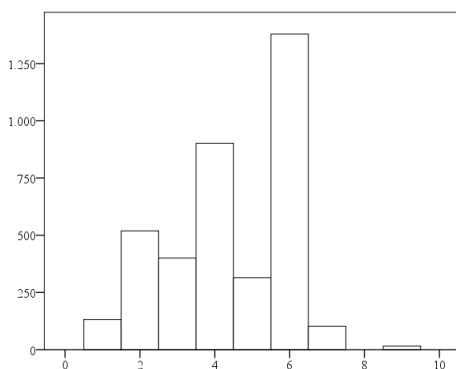

Figuur 23: verdeling leeftijd

Bewerkingen 'opleidingsniveau'

De derde en laatste controlevariabele in de dataset is het opleidingsniveau van respondenten. Deze variabele bestaat uit één variabele uit de dataset. Onderstaand zal de oorspronkelijke verdeling van de variabele worden getoond. Vervolgens wordt de bewerking op de variabele getoond.

De controlerende variabele omtrent het opleidingsniveau vraagt wat het opleidingsniveau van respondenten is. Respondenten konden deze vraag beantwoorden op basis van een 6-puntsschaal, waarbij 1 = lager onderwijs en 6 = HBO/WO. De variabele heeft een gemiddelde score van 4,43 en een standaarddeviatie van 1,64. De variabele telt in totaal 180 missende waarden, wat betekent dat 3.763 respondenten de vraag hebben beantwoord. In figuur 24 wordt de verdeling van deze variabele getoond. In tabel 7 worden de beschrijvende statistieken van de variabele getoond.

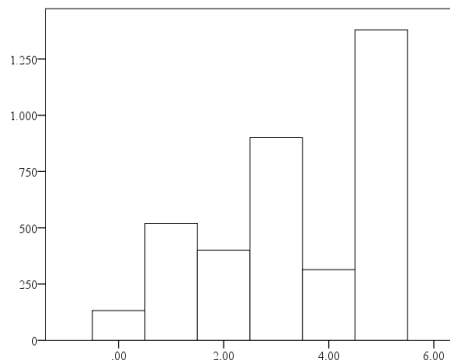

Figuur 24: verdeling opleidingsniveau

De oorspronkelijke controlerende variabele heeft weinig bewerking ondervonden; de variabele is enkel opnieuw gecodeerd tot een discrete variabele met waarden die lopen van 0 = lager onderwijs en 5 = HBO/WO. Er is gekozen voor deze codering omdat het de interpretatie vergemakkelijkt. Het opnieuw coderen van de variabele is gebeurd aan de hand van onderstaande Syntax:

```
RECODE a8 (1=0) (2=1) (3=2) (4=3) (5=4) (6=5) (7=SYSMIS) (9=SYSMIS) INTO Opleidingsniveau.
VARIABLE LABELS Opleidingsniveau 'Opleidingsniveau'.
EXECUTE.
```

De bewerkte variabele heeft een gemiddelde score van 3,34 en een standaarddeviatie van 1,58. In figuur 25 wordt de verdeling van deze bewerkte variabele getoond, na het verwijderen van de missende waarden.

Figuur 25: verdeling opleidingsniveau

Bewerkingen ‘dummies voor ruimtelijke clustering’

In de analyse is geprobeerd om door middel van dummies voor wijken als controlevariabelen om te kunnen gaan met de ruimtelijke clustering van respondenten, waarbij één buurt (Buitengebied Noord) fungeerde als referentiecategorie. Aangezien deze dummies slechts fungeerden als controlevariabelen op het complete model en omdat de verdeling van het aantal respondenten per wijk in tabel 7 te zien is, zal onderstaand enkel de gebruikte Syntax worden getoond om de dummies aan te maken.

```
RECODE WIJK_Nieuw (2=1) (ELSE=0) INTO D1_Wiken.
VARIABLE LABELS D1_Wiken 'De Wiken'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (6=1) (ELSE=0) INTO D2_Venen.
VARIABLE LABELS D2_Venen 'De Venen'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (8=1) (ELSE=0) INTO D3_Swetten.
VARIABLE LABELS D3_Swetten 'De Swetten'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (9=1) (ELSE=0) INTO D4_Bouwen.
VARIABLE LABELS D4_Bouwen 'De Bouwen'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (10=1) (ELSE=0) INTO D5_Noordoost.
VARIABLE LABELS D5_Noordoost 'Noord-Oost'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (13=1) (ELSE=0) INTO D6_Trisken.
VARIABLE LABELS D6_Trisken 'De Trisken'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (4.7=1) (ELSE=0) INTO D7_Drachtstervaart.
VARIABLE LABELS D7_Drachtstervaart 'Drachtstervaart'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (7.4=1) (ELSE=0) INTO D8_Fennepark.
VARIABLE LABELS D8_Fennepark 'Fennepark'.
EXECUTE.
```

```
RECODE WIJK_Nieuw (13.5=1) (ELSE=0) INTO D9_Himsterhout.
VARIABLE LABELS D9_Himsterhout 'Himsterhout'.
EXECUTE.
```

In onderstaande tabel is de verdeling van de onbewerkte variabelen te zien.

Tabel 7: univariate verdeling onbewerkte variabelen (N = 3.943)

Variabele	Gemiddelde / percentage	Standaard deviatie	Min.	Max.	1 ^e kwartiel	Mediaan	3 ^e kwartiel
Veiligheidsbeleving overdag	8,04	1,43	1,00	10,00	7,00	8,00	9,00
Veiligheidsbeleving 's avonds	7,19	1,74	1,00	10,00	6,00	8,00	8,00
Wijk							
1 = Centrum	5,40						
2 = De Wiken	7,00						
3 = De Singels	6,70						
4 = De Drait	9,30						
4,7 = Drachtstervaart	5,10						
6 = De Venen	5,10						
7 = De Folgeren	5,90						
7,4 = Fennepark	6,30						
7,5 = Burmaniapark	5,30						
8 = De Swetten	4,60						
9 = De Bouwen	4,70						
10 = Noord-Oost	4,90						
13 = De Trisken	5,00						
13,5 = Himsterhout	5,60						
21 = Buitengebied Noord	6,80						
22 = Buitengebied West	7,60						
23 = Buitengebied Oost	4,50						
Culturele participatie: toneel- of dansvoorstelling	3,74	0,51	1,00	4,00	4,00	4,00	4,00
Culturele participatie: muziekoptreden of festival	3,61	0,58	1,00	4,00	3,00	4,00	4,00
Culturele participatie: bioscoop	3,50	0,60	1,00	4,00	3,00	4,00	4,00
Culturele participatie: andere culturele activiteiten	3,60	0,63	1,00	4,00	3,00	4,00	4,00
Maatschappelijke participatie: vrijwilligerswerk							
1 = ja	25,50						
2 = nee	68,20						

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Wijkparticipatie: actief wijk
verbeteren

1 = ja	21,40
2 = nee, wel in de toekomst	41,90
3 = nee	33,10

Geslacht

1 = vrouw	50,20
2 = man	41,90

Leeftijd	3,71	1,32	1,00	5,00	3,00	4,00	5,00
----------	------	------	------	------	------	------	------

Opleidingsniveau	4,43	1,64	1,00	7,00	3,00	4,00	6,00
------------------	------	------	------	------	------	------	------

Appendix II: analyseresultaten (SPSS)

In deze bijlage worden de analyseresultaten getoond die als basis hebben gediend voor hoofdstuk 4. De resultaten zullen worden besproken, inclusief Syntax en een korte toelichting.

Analyseresultaten van beschrijvende statistieken

De eerste analyses zijn gedaan om de beschrijvende statistieken van de verschillende variabelen te beschrijven. De beschrijvende statistieken, zoals getoond in paragraaf 4.1, zijn opgevraagd via onderstaande Syntax in SPSS:

```
FREQUENCIES VARIABLES=WIIK_K_NK Veiligheidsbeleving Culturele_participatie_C
  Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau
  /NTILES=4
  /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Na het draaien van de Syntax werd de tabel met beschrijvende statistieken getoond in SPSS. Deze tabel is onderstaand te vinden in figuur 26.

		Kwetsbaarheid	Veiligheidsbeleving	Culturele_participatie_C	Maatschappelijke_participatie	Wijkparticipatie	Geslacht	Leeftijd	Opleidingsniveau
N	Valid	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		,4504	7,6845	,0031	,2670	,2155	,4792	2,6255	3,2853
Median		,0000	8,0000	-,1400	,0000	,0000	,0000	3,0000	3,0000
Std. Deviation		,49767	1,43147	,40626	,44253	,41129	,49971	1,31780	1,58150
Minimum		,00	1,00	-,39	,00	,00	,00	,00	,00
Maximum		1,00	10,00	2,61	1,00	1,00	1,00	4,00	5,00
Percentiles	25	,0000	7,0000	-,3900	,0000	,0000	,0000	2,0000	2,0000
	50	,0000	8,0000	-,1400	,0000	,0000	,0000	3,0000	3,0000
	75	1,0000	8,5000	,3600	1,0000	,0000	1,0000	4,0000	5,0000

Figuur 26: SPSS output beschrijvende statistieken

Analyseresultaten van de samenhang tussen variabelen

Om te bekijken hoe de verschillende variabelen zich verhouden tot elkaar, is in paragraaf 4.2 de samenhang tussen de verschillende variabelen getoond. Omdat de variabelen verschillende meetniveaus hebben zijn er drie verschillende toetsen uitgevoerd: correlatietoetsen, Phi-coëfficiënt en T-toetsen. Via onderstaande Syntax zijn de verschillende toetsen opgevraagd:

```
CORRELATIONS
  /VARIABLES=WIIK_K_NK Veiligheidsbeleving Culturele_participatie_C Maatschappelijke_participatie
  Wijkparticipatie Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau
  /PRINT=TWOTAIL NOSIG
  /MISSING=PAIRWISE.
```

```
T-TEST GROUPS=WIIK_K_NK(0 1)
  /MISSING=ANALYSIS
  /VARIABLES=Veiligheidsbeleving
  /CRITERIA=CI(.95).
```

```
T-TEST GROUPS=Maatschappelijke_participatie(0 1)
  /MISSING=ANALYSIS
```

```
/VARIABLES=Veiligheidsbeleving  
/CRITERIA=CI(.95).
```

```
T-TEST GROUPS=Geslacht(0 1)  
/MISSING=ANALYSIS  
/VARIABLES=Veiligheidsbeleving  
/CRITERIA=CI(.95).
```

```
T-TEST GROUPS=Wijk_K_NK(0 1)  
/MISSING=ANALYSIS  
/VARIABLES=Culturele_participatie_C  
/CRITERIA=CI(.95).
```

```
T-TEST GROUPS=Maatschappelijke_participatie(0 1)  
/MISSING=ANALYSIS  
/VARIABLES=Culturele_participatie_C  
/CRITERIA=CI(.95).
```

```
T-TEST GROUPS=Wijkparticipatie(0 1)  
/MISSING=ANALYSIS  
/VARIABLES=Culturele_participatie_C  
/CRITERIA=CI(.95).
```

```
T-TEST GROUPS=Maatschappelijke_participatie(0 1)  
/MISSING=ANALYSIS  
/VARIABLES=Leeftijd  
/CRITERIA=CI(.95).
```

```
CROSSTABS  
/TABLES=Wijk_K_NK BY Maatschappelijke_participatie  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

```
CROSSTABS  
/TABLES=Wijk_K_NK BY Wijkparticipatie  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

```
CROSSTABS  
/TABLES=Maatschappelijke_participatie BY Wijkparticipatie  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=PHI  
/CELLS=COUNT  
/COUNT ROUND CELL.
```

```
CROSSTABS  
/TABLES=Geslacht BY Maatschappelijke_participatie  
/FORMAT=AVALUE TABLES  
/STATISTICS=PHI  
/CELLS=COUNT
```


Invoeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

/COUNT ROUND CELL.

CROSSTABS

/TABLES=Geslacht BY Wijkparticipatie

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Na het draaien van de Syntax zijn veel verschillende tabellen gepresenteerd in SPSS. In onderstaande figuren worden de verschillende tabellen getoond die gebruikt zijn om de correlaties en samenhang te interpreteren.

		Veiligheidsbeleving	Kwetsbaarheid	Culturele_participatie_C	Maatschappelijke participatie	Wijkparticipatie	Geslacht	Leeftijd	Opleidingsniveau
Veiligheidsbeleving	Pearson Correlation	1	,293**	,080**	,092**	-,005	,064**	,020	,214**
	Sig. (2-tailed)		,000	,001	,000	,833	,006	,388	,000
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
Kwetsbaarheid	Pearson Correlation	,293**	1	,161**	,143**	,097**	,048**	,020	,309**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000	,043	,399	,000
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
Culturele_participatie_C	Pearson Correlation	,080**	,161**	1	,161**	,113**	,030	-,150**	,288**
	Sig. (2-tailed)	,001	,000		,000	,000	,208	,000	,000
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
Maatschappelijke participatie	Pearson Correlation	,092**	,143**	,161**	1	,134**	,065**	,110**	,193**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000		,000	,006	,000	,000
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
Wijkparticipatie	Pearson Correlation	-,005	,097**	,113**	,134**	1	,118**	-,021	,116**
	Sig. (2-tailed)	,833	,000	,000	,000		,000	,378	,000
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
Geslacht	Pearson Correlation	,064**	,048**	,030	,065**	,118**	1	,059**	,041
	Sig. (2-tailed)	,006	,043	,208	,006	,000		,012	,083
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
Leeftijd	Pearson Correlation	,020	,020	-,150**	,110**	-,021	,059**	1	-,251**
	Sig. (2-tailed)	,388	,399	,000	,000	,378	,012		,000
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805
Opleidingsniveau	Pearson Correlation	,214**	,309**	,288**	,193**	,116**	,041	-,251**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,083	,000	
	N	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805	1805

Figuur 27: correlaties tussen verschillende variabelen

	Kwetsbaarheid	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Veiligheidsbeleving	,00	992	7,3049	1,48810	,04725
	1,00	813	8,1476	1,20793	,04236

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
										Lower	Upper
Veiligheidsbeleving	Equal variances assumed	21,803	,000	-13,011	1803	,000	-,84266	,06477	-,96969	-,71564	
	Equal variances not assumed			-13,279	1802,840	,000	-,84266	,06346	-,96712	-,71820	

Figuur 28: T-test veiligheidsbeleving en kwetsbaarheid

	Maatschappelijke participatie	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Veiligheidsbeleving	,00	1323	7,6051	1,46979	,04041
	1,00	482	7,9025	1,29722	,05909

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Veiligheidsbeleving	Equal variances assumed	6,305	,012	-3,921	1803	,000	-,29743	,07586	-,44620	-,14865
	Equal variances not assumed			-4,155	959,761	,000	-,29743	,07158	-,43790	-,15695

Figuur 29: T-test veiligheidsbeleving en maatschappelijke participatie

	Geslacht	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Veiligheidsbeleving	,00	940	7,5963	1,42492	,04648
	1,00	865	7,7803	1,43322	,04873

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Veiligheidsbeleving	Equal variances assumed	,334	,563	-2,734	1803	,006	-,18407	,06732	-,31611	-,05203
	Equal variances not assumed			-2,733	1788,823	,006	-,18407	,06734	-,31614	-,05200

Figuur 30: T-test veiligheidsbeleving en geslacht

	Kwetsbaarheid	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Culturele_participatie_C	,00	992	-,0560	,39090	,01241
	1,00	813	,0753	,41318	,01449

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Culturele_participatie_C	Equal variances assumed	2,894	,089	-6,917	1803	,000	-,13125	,01897	-,16846	-,09403
	Equal variances not assumed			-6,879	1693,545	,000	-,13125	,01908	-,16867	-,09383

Figuur 31: T-test culturele participatie en kwetsbaarheid

	Maatschappelijke participatie	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Culturele_participatie_C	,00	1323	-,0363	,39043	,01073
	1,00	482	,1112	,42906	,01954

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Culturele_participatie_C	Equal variances assumed	1,336	,248	-6,911	1803	,000	-,14747	,02134	-,18932	-,10562
	Equal variances not assumed			-6,614	788,863	,000	-,14747	,02230	-,19124	-,10370

Figuur 32: T-test culturele participatie en maatschappelijke participatie

	Wijkparticipatie	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Culturele_participatie_C	,00	1416	-,0209	,38922	,01034
	1,00	389	,0907	,45288	,02296

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Culturele_participatie_C	Equal variances assumed	9,538	,002	-4,831	1803	,000	-,11166	,02311	-,15700	-,06633
	Equal variances not assumed			-4,434	555,175	,000	-,11166	,02518	-,16113	-,06220

Figuur 33: T-test culturele participatie en wijkparticipatie

Maatschappelijke participatie		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Leeftijd	,00	1323	2,5382	1,36157	,03743
	1,00	482	2,8651	1,15731	,05271

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower		Upper
Leeftijd	Equal variances assumed	46,947	,000	-4,691	1803	,000	-,32697	,06971	-,46369	-,19026
	Equal variances not assumed			-5,057	996,253	,000	-,32697	,06465	-,45385	-,20010

Figuur 34: T-test leeftijd en maatschappelijke participatie

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,143	,000
	Cramer's V	,143	,000
N of Valid Cases		1805	

Figuur 35: Phi-coëfficiënt kwetsbaarheid en maatschappelijke participatie

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,097	,000
	Cramer's V	,097	,000
N of Valid Cases		1805	

Figuur 36: Phi-coëfficiënt kwetsbaarheid en wijkparticipatie

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,134	,000
	Cramer's V	,134	,000
N of Valid Cases		1805	

Figuur 37: Phi-coëfficiënt maatschappelijke participatie en wijkparticipatie

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,118	,000
	Cramer's V	,118	,000
N of Valid Cases		1805	

Figuur 38: Phi-coëfficiënt geslacht en wijkparticipatie

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,065	,006
	Cramer's V	,065	,006
N of Valid Cases		1805	

Figuur 39: Phi-coëfficiënt geslacht en maatschappelijke participatie

Analyseresultaten van modelschattingen

Na het bekijken van de correlaties tussen de variabelen, zijn de verschillende modellen geschat waarmee de hypothesen zijn getoetst. Allereerst zijn drie interactietermen aangemaakt, aangezien deze interacties noodzakelijk waren vanaf het vierde model. De drie interactietermen zijn gemaakt via onderstaande Syntax in SPSS:

```
COMPUTE WijkxCulpar=WIJK_K_NK * Culturele_participatie_C.  
EXECUTE.
```

```
COMPUTE WijkxMatpar=WIJK_K_NK * Maatschappelijke_participatie.  
EXECUTE.
```

```
COMPUTE WijkxWijkpar=WIJK_K_NK * Wijkparticipatie.  
EXECUTE.
```

Na het toevoegen van de drie interactietermen aan de dataset is het complete model in zeven verschillende stappen geschat via verschillende modellen. Om het complete model (model 7) te controleren op ruimtelijke clustering van respondenten, zijn in het controlemodel (model 8) de verschillende dummies toegevoegd. Ook zijn de VIF-scores en overige scores in de analyse van het complete model opgevraagd om in een later stadium te controleren voor assumpties en uitbijters. De acht verschillende modellen zijn via onderstaande Syntax geschat in SPSS:

Model 1-4

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Veiligheidsbeleving  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie WijkxCulpar.
```

Model 5

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Veiligheidsbeleving  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie WijkxMatpar.
```

Model 6

REGRESSION

```
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Veiligheidsbeleving  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie WijkxWijkpar.
```

Model 7

REGRESSION

```
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Veiligheidsbeleving  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie WijkxCulpar WijkxMatpar WijkxWijkpar.
```

Model 8

REGRESSION

```
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Veiligheidsbeleving  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie WijkxCulpar WijkxMatpar WijkxWijkpar D1_Wiken  
D2_Venen D3_Swetten D4_Bouwen D5_Noordoost D6_Trisken D7_Drachtstervaart D8_Fennepark  
D9_Himsterhout.
```

De output die werd gegenereerd door SPSS na het uitvoeren van de verschillende stappen, is te zien in onderstaande figuren.

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,233 ^a	,054	,053	1,39332	,054	34,375	3	1801	,000
2	,327 ^b	,107	,105	1,35402	,053	107,058	1	1800	,000
3	,332 ^c	,111	,107	1,35266	,003	2,211	3	1797	,085
4	,333 ^d	,111	,107	1,35263	,001	1,082	1	1796	,298

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	6,715	,116		57,823	,000
	Geslacht	,144	,066	,050	2,192	,028
	Leeftijd	,082	,026	,075	3,169	,002
	Opleidingsniveau	,209	,021	,231	9,733	,000
2	(Constant)	6,720	,113		59,549	,000
	Geslacht	,125	,064	,044	1,948	,052
	Leeftijd	,055	,025	,050	2,176	,030
	Opleidingsniveau	,135	,022	,150	6,150	,000
	Kwetsbaarheid	,701	,068	,244	10,347	,000
3	(Constant)	6,747	,114		59,194	,000
	Geslacht	,139	,064	,048	2,150	,032
	Leeftijd	,050	,026	,046	1,966	,049
	Opleidingsniveau	,134	,023	,148	5,841	,000
	Kwetsbaarheid	,704	,068	,245	10,330	,000
	Culturele_participatie_C	,018	,083	,005	,221	,825
	Maatschappelijke participatie	,086	,076	,027	1,140	,254
	Wijkparticipatie	-,190	,079	-,055	-2,403	,016
4	(Constant)	6,753	,114		59,176	,000
	Geslacht	,138	,064	,048	2,138	,033
	Leeftijd	,052	,026	,048	2,013	,044
	Opleidingsniveau	,133	,023	,146	5,777	,000
	Kwetsbaarheid	,707	,068	,246	10,368	,000
	Culturele_participatie_C	,100	,114	,028	,874	,382
	Maatschappelijke participatie	,084	,076	,026	1,113	,266
	Wijkparticipatie	-,191	,079	-,055	-2,405	,016
	WijkxCulpar	-,166	,160	-,032	-1,040	,298

Figuur 40: modelschattingen model 1-4

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,233 ^a	,054	,053	1,39332	,054	34,375	3	1801	,000
2	,327 ^b	,107	,105	1,35402	,053	107,058	1	1800	,000
3	,332 ^c	,111	,107	1,35266	,003	2,211	3	1797	,085
4	,333 ^d	,111	,107	1,35270	,000	,908	1	1796	,341

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	6,715	,116		57,823	,000
	Geslacht	,144	,066	,050	2,192	,028
	Leeftijd	,082	,026	,075	3,169	,002
	Opleidingsniveau	,209	,021	,231	9,733	,000
2	(Constant)	6,720	,113		59,549	,000
	Geslacht	,125	,064	,044	1,948	,052
	Leeftijd	,055	,025	,050	2,176	,030
	Opleidingsniveau	,135	,022	,150	6,150	,000
	Kwetsbaarheid	,701	,068	,244	10,347	,000
3	(Constant)	6,747	,114		59,194	,000
	Geslacht	,139	,064	,048	2,150	,032
	Leeftijd	,050	,026	,046	1,966	,049
	Opleidingsniveau	,134	,023	,148	5,841	,000
	Kwetsbaarheid	,704	,068	,245	10,330	,000
	Culturele_participatie_C	,018	,083	,005	,221	,825
	Maatschappelijke participatie	,086	,076	,027	1,140	,254
	Wijkparticipatie	-,190	,079	-,055	-2,403	,016
4	(Constant)	6,739	,114		58,957	,000
	Geslacht	,137	,064	,048	2,132	,033
	Leeftijd	,049	,026	,045	1,922	,055
	Opleidingsniveau	,132	,023	,146	5,748	,000
	Kwetsbaarheid	,743	,080	,258	9,326	,000
	Culturele_participatie_C	,016	,083	,005	,191	,849
	Maatschappelijke participatie	,161	,109	,050	1,478	,140
	Wijkparticipatie	-,187	,079	-,054	-2,362	,018
	WijkxMatpar	-,139	,146	-,035	-,953	,341

Figuur 41: modelschattingen model 5 (laatste model)

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,233 ^a	,054	,053	1,39332	,054	34,375	3	1801	,000
2	,327 ^b	,107	,105	1,35402	,053	107,058	1	1800	,000
3	,332 ^c	,111	,107	1,35266	,003	2,211	3	1797	,085
4	,333 ^d	,111	,107	1,35257	,001	1,251	1	1796	,263

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	6,715	,116		57,823	,000
	Geslacht	,144	,066	,050	2,192	,028
	Leeftijd	,082	,026	,075	3,169	,002
	Opleidingsniveau	,209	,021	,231	9,733	,000
2	(Constant)	6,720	,113		59,549	,000
	Geslacht	,125	,064	,044	1,948	,052
	Leeftijd	,055	,025	,050	2,176	,030
	Opleidingsniveau	,135	,022	,150	6,150	,000
	Kwetsbaarheid	,701	,068	,244	10,347	,000
3	(Constant)	6,747	,114		59,194	,000
	Geslacht	,139	,064	,048	2,150	,032
	Leeftijd	,050	,026	,046	1,966	,049
	Opleidingsniveau	,134	,023	,148	5,841	,000
	Kwetsbaarheid	,704	,068	,245	10,330	,000
	Culturele_participatie_C	,018	,083	,005	,221	,825
	Maatschappelijke participatie	,086	,076	,027	1,140	,254
	Wijkparticipatie	-,190	,079	-,055	-2,403	,016
4	(Constant)	6,766	,115		58,713	,000
	Geslacht	,139	,064	,048	2,155	,031
	Leeftijd	,050	,026	,046	1,953	,051
	Opleidingsniveau	,133	,023	,147	5,817	,000
	Kwetsbaarheid	,667	,076	,232	8,778	,000
	Culturele_participatie_C	,021	,083	,006	,249	,803
	Maatschappelijke participatie	,084	,076	,026	1,104	,270
	Wijkparticipatie	-,280	,113	-,081	-2,484	,013
	WijkxWijkpar	,174	,156	,039	1,119	,263

Figuur 42: modelschattingen model 6 (laatste model)

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,233 ^a	,054	,053	1,39332	,054	34,375	3	1801	,000
2	,327 ^b	,107	,105	1,35402	,053	107,058	1	1800	,000
3	,332 ^c	,111	,107	1,35266	,003	2,211	3	1797	,085
4	,335 ^d	,112	,107	1,35247	,002	1,169	3	1794	,320

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	6,715	,116		57,823	,000
	Geslacht	,144	,066	,050	2,192	,028
	Leeftijd	,082	,026	,075	3,169	,002
	Opleidingsniveau	,209	,021	,231	9,733	,000
2	(Constant)	6,720	,113		59,549	,000
	Geslacht	,125	,064	,044	1,948	,052
	Leeftijd	,055	,025	,050	2,176	,030
	Opleidingsniveau	,135	,022	,150	6,150	,000
	Kwetsbaarheid	,701	,068	,244	10,347	,000
3	(Constant)	6,747	,114		59,194	,000
	Geslacht	,139	,064	,048	2,150	,032
	Leeftijd	,050	,026	,046	1,966	,049
	Opleidingsniveau	,134	,023	,148	5,841	,000
	Kwetsbaarheid	,704	,068	,245	10,330	,000
	Culturele_participatie_C	,018	,083	,005	,221	,825
	Maatschappelijke participatie	,086	,076	,027	1,140	,254
	Wijkparticipatie	-,190	,079	-,055	-2,403	,016
4	(Constant)	6,767	,116		58,488	,000
	Geslacht	,137	,064	,048	2,125	,034
	Leeftijd	,050	,026	,046	1,953	,051
	Opleidingsniveau	,130	,023	,144	5,655	,000
	Kwetsbaarheid	,703	,085	,244	8,278	,000
	Culturele_participatie_C	,100	,116	,028	,867	,386
	Maatschappelijke participatie	,157	,110	,048	1,429	,153
	Wijkparticipatie	-,295	,113	-,085	-2,606	,009
	WijkxCulpar	-,166	,162	-,032	-1,027	,305
	WijkxMatpar	-,142	,149	-,036	-,955	,340
	WijkxWijkpar	,209	,158	,047	1,327	,185

Figuur 43: modelschattingen + VIF scores model 7 (laatste model)

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,233 ^a	,054	,053	1,39332	,054	34,375	3	1801	,000
2	,327 ^b	,107	,105	1,35402	,053	107,058	1	1800	,000
3	,332 ^c	,111	,107	1,35266	,003	2,211	3	1797	,085
4	,355 ^d	,126	,117	1,34482	,016	2,912	11	1786	,001

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	6,715	,116		57,823	,000
	Geslacht	,144	,066	,050	2,192	,028
	Leeftijd	,082	,026	,075	3,169	,002
	Opleidingsniveau	,209	,021	,231	9,733	,000
2	(Constant)	6,720	,113		59,549	,000
	Geslacht	,125	,064	,044	1,948	,052
	Leeftijd	,055	,025	,050	2,176	,030
	Opleidingsniveau	,135	,022	,150	6,150	,000
	Kwetsbaarheid	,701	,068	,244	10,347	,000
3	(Constant)	6,747	,114		59,194	,000
	Geslacht	,139	,064	,048	2,150	,032
	Leeftijd	,050	,026	,046	1,966	,049
	Opleidingsniveau	,134	,023	,148	5,841	,000
	Kwetsbaarheid	,704	,068	,245	10,330	,000
	Culturele_participatie_C	,018	,083	,005	,221	,825
	Maatschappelijke participatie	,086	,076	,027	1,140	,254
	Wijkparticipatie	-,190	,079	-,055	-2,403	,016
4	(Constant)	6,641	,142		46,694	,000
	Geslacht	,138	,064	,048	2,149	,032
	Leeftijd	,049	,026	,045	1,905	,057
	Opleidingsniveau	,119	,023	,131	5,055	,000
	Kwetsbaarheid	,798	,144	,277	5,555	,000
	Culturele_participatie_C	,116	,115	,033	1,009	,313
	Maatschappelijke participatie	,157	,109	,048	1,434	,152
	Wijkparticipatie	-,268	,113	-,077	-2,374	,018
	WijkxCulpar	-,174	,161	-,034	-1,081	,280
	WijkxMatpar	-,145	,148	-,036	-,980	,327
	WijkxWijkpar	,244	,160	,055	1,530	,126
	De Venen	,256	,140	,051	1,830	,067
	De Swetten	,553	,142	,108	3,897	,000
	De Bouwen	,049	,150	,009	,326	,744
	Noord-Oost	-,088	,141	-,017	-,623	,533
	De Trisken	,223	,138	,046	1,615	,106
	Drachtstervaart	-,070	,135	-,015	-,520	,603
	Fennepark	,097	,132	,022	,736	,462
	Himsterhout	,233	,138	,049	1,692	,091

Figuur 44: modelschattingen controlemodel 8 (laatste model)

Om de resultaten vervolgens inzichtelijk te maken door middel van de verschillende histogrammen, is gebruik gemaakt van onderstaande Syntax:

* Chart Builder.

```
GGRAPH
/GRAPHDATASET NAME="graphdataset" VARIABLES=WIJK_K_NK
  MEAN(Veiligheidsbeleving)[name="MEAN_Veiligheidsbeleving"] Culturele_participatie_C
  MISSING=LISTWISE REPORTMISSING=NO
/GRAPHSPEC SOURCE=INLINE.
BEGIN GPL
SOURCE: s=userSource(id("graphdataset"))
DATA: WIJK_K_NK=col(source(s), name("WIJK_K_NK"), unit.category())
DATA: MEAN_Veiligheidsbeleving=col(source(s), name("MEAN_Veiligheidsbeleving"))
DATA: Culturele_participatie_C=col(source(s), name("Culturele_participatie_C"), unit.category())
COORD: rect(dim(1,2), cluster(3,0))
GUIDE: axis(dim(3), label("Kwetsbaarheid"))
GUIDE: axis(dim(2), label("Mean Veiligheidsbeleving"))
GUIDE: legend(aesthetic(aesthetic.color.interior), label("Culturele_participatie_C"))
SCALE: cat(dim(3), include("0", "1"))
SCALE: linear(dim(2), include(0))
SCALE: cat(aesthetic(aesthetic.color.interior), include("0", "1", "2", "3"))
SCALE: cat(dim(1), include("0", "1", "2", "3"))
ELEMENT: interval(position(Culturele_participatie_C*MEAN_Veiligheidsbeleving*WIJK_K_NK),
  color.interior(Culturele_participatie_C), shape.interior(shape.square))
END GPL.
```

* Chart Builder.

```
GGRAPH
/GRAPHDATASET NAME="graphdataset" VARIABLES=WIJK_K_NK
  MEAN(Veiligheidsbeleving)[name="MEAN_Veiligheidsbeleving"] Maatschappelijke_participatie
  MISSING=LISTWISE REPORTMISSING=NO
/GRAPHSPEC SOURCE=INLINE.
BEGIN GPL
SOURCE: s=userSource(id("graphdataset"))
DATA: WIJK_K_NK=col(source(s), name("WIJK_K_NK"), unit.category())
DATA: MEAN_Veiligheidsbeleving=col(source(s), name("MEAN_Veiligheidsbeleving"))
DATA: Maatschappelijke_participatie=col(source(s), name("Maatschappelijke_participatie"),
  unit.category())
COORD: rect(dim(1,2), cluster(3,0))
GUIDE: axis(dim(3), label("Kwetsbaarheid"))
GUIDE: axis(dim(2), label("Mean Veiligheidsbeleving"))
GUIDE: legend(aesthetic(aesthetic.color.interior), label("Maatschappelijke participatie"))
SCALE: cat(dim(3), include("0", "1"))
SCALE: linear(dim(2), include(0))
SCALE: cat(aesthetic(aesthetic.color.interior), include("0", "1"))
SCALE: cat(dim(1), include("0", "1"))
ELEMENT: interval(position(Maatschappelijke_participatie*MEAN_Veiligheidsbeleving*WIJK_K_NK),
  color.interior(Maatschappelijke_participatie), shape.interior(shape.square))
END GPL.
```

* Chart Builder.

```
GGRAPH
/GRAPHDATASET NAME="graphdataset" VARIABLES=WIJK_K_NK
  MEAN(Veiligheidsbeleving)[name="MEAN_Veiligheidsbeleving"] Wijkparticipatie MISSING=LISTWISE
  REPORTMISSING=NO
/GRAPHSPEC SOURCE=INLINE.
```

```
BEGIN GPL
SOURCE: s=userSource(id("graphdataset"))
DATA: WIJK_K_NK=col(source(s), name("WIJK_K_NK"), unit.category())
DATA: MEAN_Veiligheidsbeleving=col(source(s), name("MEAN_Veiligheidsbeleving"))
DATA: Wijkparticipatie=col(source(s), name("Wijkparticipatie"), unit.category())
COORD: rect(dim(1,2), cluster(3,0))
GUIDE: axis(dim(3), label("Kwetsbaarheid"))
GUIDE: axis(dim(2), label("Mean Veiligheidsbeleving"))
GUIDE: legend(aesthetic(aesthetic.color.interior), label("Wijkparticipatie"))
SCALE: cat(dim(3), include("0", "1"))
SCALE: linear(dim(2), include(0))
SCALE: cat(aesthetic(aesthetic.color.interior), include("0", "1"))
SCALE: cat(dim(1), include("0", "1"))
ELEMENT: interval(position(Wijkparticipatie*MEAN_Veiligheidsbeleving*WIJK_K_NK),
  color.interior(Wijkparticipatie), shape.interior(shape.square))
END GPL.
```

Analyseresultaten van de modelinspectie

Uit de geschatte modellen zijn geen significante resultaten gekomen en daarom is gekeken naar mogelijke invloedrijke punten en uitbijters. In eerste instantie is gekeken naar de assumpties. Dit is gedaan door te kijken naar de residuen, die reeds waren uitgedraaid bij de regressieanalyse. De eerste twee assumpties die zijn bekeken in SPSS, zijn de assumpties voor lineariteit en homoscedasticiteit. De twee assumpties zijn opgevraagd via onderstaande Syntax:

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT Veiligheidsbeleving
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C
  Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie WijkxCulpar WijkxMatpar WijkxWijkpar
/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)
/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)
/SAVE COOK LEVER ZRESID SRESID DFBETA DFFIT.
```

Na het controleren voor bovenstaande assumpties is gecontroleerd voor de laatste assumptie, normaliteit. Het controleren op normaliteit is gebeurd door het draaien van een PP-plot, welke is opgevraagd via onderstaande Syntax:

```
PLOT
/VARIABLES=ZRE_1 SRE_1
/NOLOG
/NOSTANDARDIZE
/TYPE=P-P
/FRACTION=BLOM
/TIES=MEAN
/DIST=NORMAL.
```

Na het controleren op de assumpties is gecontroleerd voor eventuele uitbijters en invloedrijke punten. De eerste controle was op multicollineariteit, welke reeds was opgevraagd bij het draaien van de modelschatting. Vervolgens is gekeken naar de residuen. Om te bekijken welke residuen werden aangemerkt als uitbijters, zijn de verschillende waarden gerangschikt van laag naar hoog via onderstaande Syntax:

```
SORT CASES BY ZRE_1(A).
```

```
SORT CASES BY SRE_1(A).
```

De volgende stap in de assumptiecontrole was het bekijken van de leverage waarden. Om te controleren welke cases zouden worden aangemerkt als uitbijter, zijn de verschillende waarden gerangschikt van laag naar hoog én is er een spreidingsdiagram gemaakt van de waarden. Dit is gebeurd via onderstaande Syntax:

```
SORT CASES BY LEV_1(A).
```

```
GRAPH  
/SCATTERPLOT(BIVAR)=LEV_1 WITH SRE_1  
/MISSING=LISTWISE.
```

De volgende stap in de assumptiecontrole was het bekijken van de DFFIT waarden. Om te controleren welke cases zouden worden aangemerkt als uitbijter, zijn de verschillende waarden gerangschikt van laag naar hoog én is er een spreidingsdiagram gemaakt van de waarden. Dit is gebeurd via onderstaande Syntax:

```
SORT CASES BY DFF_1(A).
```

```
GRAPH  
/SCATTERPLOT(BIVAR)=DFF_1 WITH SRE_1  
/MISSING=LISTWISE.
```

De laatste stap in de assumptiecontrole was het bekijken van de Cook's Distance waarden. Om te controleren welke cases zouden worden aangemerkt als uitbijter, zijn de verschillende waarden gerangschikt van laag naar hoog én is er een spreidingsdiagram gemaakt van de waarden. Dit is gebeurd via onderstaande Syntax:

```
SORT CASES BY COO_1(A).
```

```
GRAPH  
/SCATTERPLOT(BIVAR)=COO_1 WITH SRE_1  
/MISSING=LISTWISE.
```

De uitkomsten van de assumptiecontrole worden besproken in paragraaf 4.4. Voor een zeer gedetailleerde beschrijving wordt verwezen naar Appendix III: assumptiecontrole en uitbijters.

Na het uitvoeren van de verschillende inspecties op uitbijters zijn een aantal cases geselecteerd die opvallend hoog of laag scoorden op meerdere diagnostieken. Omdat deze cases de resultaten van de modelschattingen kunnen beïnvloeden, zijn deze cases verwijderd uit de dataset met behulp van onderstaande Syntax:

```
USE ALL.  
COMPUTE filter_$=((ID ~= 542 & ID ~= 743 & ID ~= 795 & ID ~= 820 & ID ~= 866 & ID ~= 893 & ID ~=  
1040 & ID ~= 1265 & ID ~= 1296 & ID ~= 1550 & ID ~= 1764)).  
VARIABLE LABELS filter_$ '(ID ~= 542 & ID ~= 743 & ID ~= 795 & ID ~= 820 & ID ~= 866 & ID ~= 893  
& ID ~= 1040 & ID ~= 1265 & ID ~= 1296 & ID ~= 1550 & ID ~= 1764) (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.  
EXECUTE.
```

Na het verwijderen van de uitbijters is het laatste (zevende) model opnieuw geschat en is opnieuw een spreidingsdiagram gemaakt van de relatie tussen de kwetsbaarheid van een wijk, de verschillende vormen van participatie en de veiligheidsbeleving. De resultaten hiervan zijn te vinden in Appendix III: assumptiecontrole en uitbijters. Het opnieuw schatten van de modellen is gebeurd middels onderstaande Syntax:

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Veiligheidsbeleving  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie  
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Opleidingsniveau WIJK_K_NK Culturele_participatie_C  
Maatschappelijke_participatie Wijkparticipatie WijkxCulpar WijkxMatpar WijkxWijkpar.
```

Na het draaien van de Syntax werd het nieuwe model in SPSS getoond. In onderstaand figuur is het nieuwe geschatte model te zien, inclusief de waarden voor R^2 en F-Change.

Invloeden op de veiligheidsbeleving – Vriezema

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,236 ^a	,056	,054	1,33470	,056	35,286	3	1790	,000
2	,336 ^b	,113	,111	1,29397	,057	115,473	1	1789	,000
3	,338 ^c	,114	,111	1,29423	,001	,758	3	1786	,518
4	,340 ^d	,116	,111	1,29431	,001	,929	3	1783	,426

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	6,807	,112		60,875	,000
	Geslacht	,152	,063	,055	2,403	,016
	Leeftijd	,063	,025	,061	2,552	,011
	Opleidingsniveau	,203	,021	,234	9,834	,000
2	(Constant)	6,812	,108		62,836	,000
	Geslacht	,132	,061	,048	2,153	,031
	Leeftijd	,036	,024	,035	1,508	,132
	Opleidingsniveau	,130	,021	,150	6,174	,000
3	(Constant)	6,832	,110		62,275	,000
	Geslacht	,137	,062	,050	2,222	,026
	Leeftijd	,034	,025	,033	1,377	,169
	Opleidingsniveau	,126	,022	,145	5,729	,000
	Kwetsbaarheid	,695	,065	,252	10,639	,000
4	(Constant)	6,839	,111		61,488	,000
	Geslacht	,135	,062	,049	2,185	,029
	Leeftijd	,034	,025	,033	1,374	,170
	Opleidingsniveau	,123	,022	,142	5,563	,000
	Kwetsbaarheid	,717	,081	,260	8,819	,000
	Culturele_participatie_C	,107	,111	,031	,966	,334
	Maatschappelijke participatie	,149	,105	,048	1,416	,157
Wijkparticipatie	-,150	,110	-,045	-1,369	,171	
WijkxCulpar	-,146	,157	-,029	-,930	,352	
WijkxMatpar	-,161	,143	-,042	-1,125	,261	
WijkxWijkpar	,123	,152	,029	,807	,420	

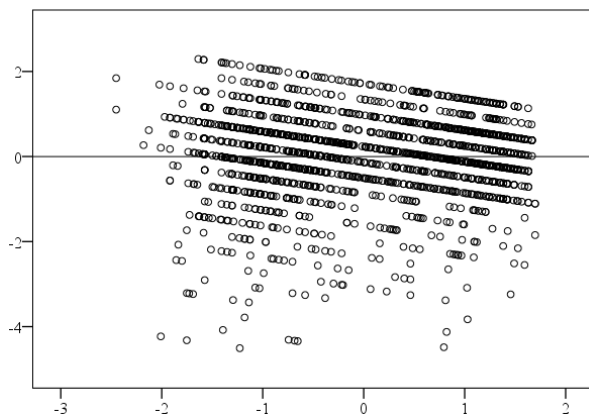
Figuur 45: nieuw geschatte complete model na verwijdering uitbijters

Appendix III: assumptiecontrole en uitbijters

In deze bijlage wordt de controle op assumpties en uitbijters uitvoerig besproken. Deze bijlage dient ter ondersteuning en verdieping van paragraaf 4.4: ruimtelijke clustering, modelinspectie en assumpties.

Een eerste onderdeel van het inspecteren van het model is het controleren van assumpties. Het controleren van assumpties is van belang om de voorwaarden na te gaan waaraan voldaan moet zijn om de gekozen analyses uit te voeren en te kunnen vertrouwen op de resultaten. De eerste assumptie die wordt gecontroleerd is de onafhankelijk van observaties. Tijdens het verzamelen van de data is sprake geweest van een aselechte steekproef en een onafhankelijkheid tussen de verschillende cases, aangezien er een beperkt aantal inwoners per wijk, buurt en huishouden werden uitgenodigd. Er wordt vanuit gegaan dat de randomisatie correct heeft plaatsgevonden en dat het selecteren van respondenten willekeurig is gebeurd, waardoor de onafhankelijkheid van observaties kan worden aangenomen. Hierdoor kan worden aangenomen dat observaties onafhankelijk van elkaar werden gemeten en daarmee is aan de eerste assumptie voldaan.

De tweede assumptie toetst vervolgens of er sprake is van een lineair verband wat betreft de residuen en of er een rechte lijn door het spreidingsdiagram te maken is (waarbij het gemiddelde dus 0 is). In onderstaand figuur 46 is te zien dat het gemiddelde van de residuen ongeveer 0 is voor elke set van waarden van de veiligheidsbeleving. Hierdoor kan worden geconcludeerd dat er sprake is van een lineair verband tussen de residuen en daarmee wordt aan de tweede assumptie voldaan.

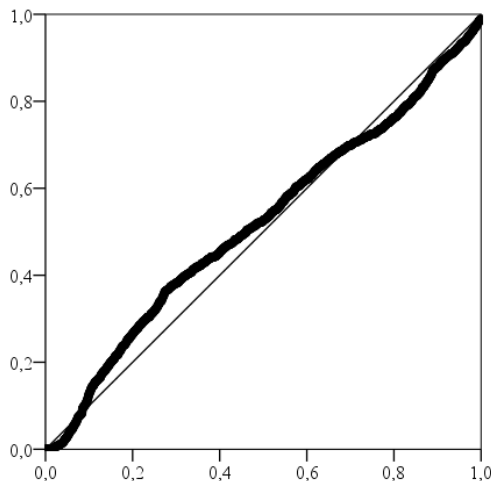
Figuur 46: controle lineair verband en homoscedasticiteit

Vervolgens richt de derde assumptie zich op homoscedasticiteit (de spreiding van de waarden). Figuur 46 laat zien dat de standaarddeviatie van de residuen constant is voor elke set van waarden van kwetsbaarheid. Er bevinden zich geen systematische afwijkingen in de spreiding rond het gemiddelde van 0. Op basis van deze bevindingen wordt ook voldaan aan de derde assumptie.

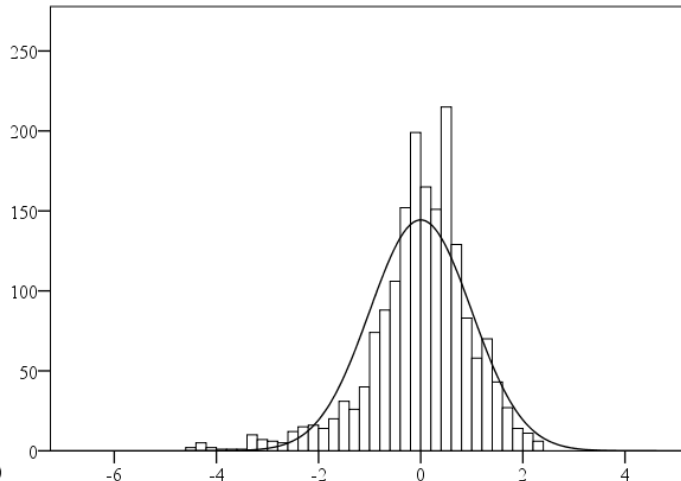
De vierde assumptie toetst tenslotte of er sprake is van normaliteit. Wanneer wordt gekeken naar figuur 47 is te zien dat het model niet normaal verdeeld is. De verschillende waarden liggen redelijk ver boven en onder de normale verdeling en de waarden volgen de regressielijn niet goed op; er is sprake van een S-curve. De verdeling lijkt in het histogram in

figuur 48 iets normaler dan in figuur 47, maar de verdeling is ook daar niet volledig normaal verdeeld en daarmee wordt de vierde assumptie geschonden. Het schenden van een assumptie zorgt ervoor dat de uitgevoerde toetsen enigszins onbetrouwbaar worden omdat de interpretatie van de toetsen wordt bemoeilijkt. De schending van normaliteit is echter de minst erge schending, aangezien de uitgevoerde toetsen en analyses redelijk robuust zijn tegen een schending van normaliteit (Agresti, 2018).

Op basis van bovenstaande assumptiecontrole wordt gesteld dat het lineaire regressiemodel kan worden gebruikt om geldige conclusies mee te trekken.

Figuur 47: controle normaliteit 1

Figuur 48: controle normaliteit 2

Een tweede onderdeel van de modelinspectie is het controleren van de samenhang tussen variabelen. Na het controleren van de assumpties is het van belang om te kijken naar de Variance Inflation Factor (VIF) score per variabele uit het zevende model in tabel 6. Deze scores zeggen iets over de (te sterke) samenhang tussen onafhankelijke variabelen, wat in statistische termen multicollineariteit wordt genoemd. Het gevolg van een te sterke samenhang tussen variabelen is dat het belang van afzonderlijke variabelen moeilijk te bepalen is en dat er sprake is van grote standaardfouten. Een te sterke samenhang van variabelen wordt aangeduid met een VIF score die groter is dan 4.

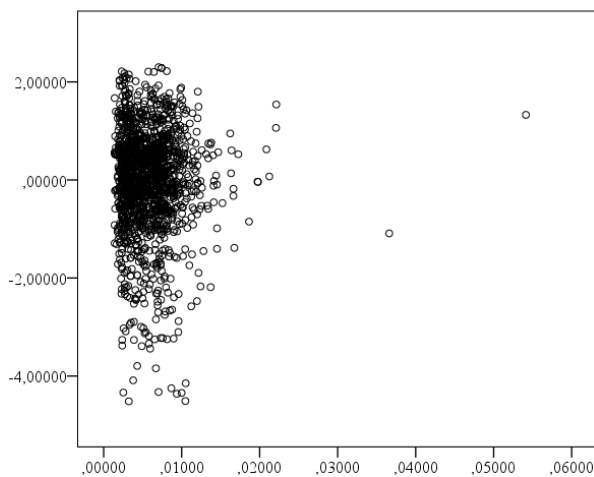
In tabel 6 is te zien dat de VIF scores zich bevinden tussen 1,02 en 2,81. Dit betekent dat voor alle variabelen geldt dat de onderlinge samenhang niet te sterk is en er dus geen sprake is van te sterke multicollineariteit.

In het derde en laatste onderdeel van de modelinspectie wordt gekeken of er sprake is van uitbijters en/of invloedrijke punten. Uitbijters kunnen resultaten in regressiemodellen sterk beïnvloeden, waardoor het van belang is om deze punten inzichtelijk te maken. Uitbijters en/of invloedrijke punten worden bepaald op basis van verschillende statistieken, namelijk de gestandaardiseerde en gestudentiseerde residuen, de leverage waarden, de DFFIT en de Cook's Distance.

Allereerst wordt gekeken naar de gestandaardiseerde en gestudentiseerde residuen. Hierbij is sprake van uitbijters wanneer een waarde groter is dan +3,00 of -3,00. De gestandaardiseerde residuen bevinden zich tussen -4,51 en +2,29. De gestudentiseerde residuen bevinden zich tussen -4,52 en +2,30. Zowel bij de gestandaardiseerde als de

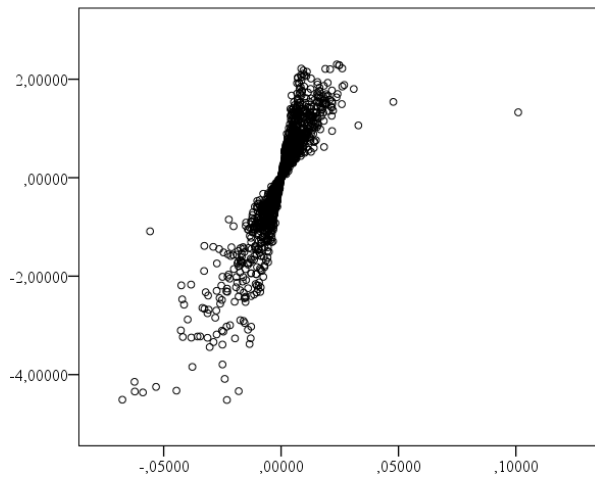
gestudentiseerde residuen is sprake van uitbijters in de onderste helft van de residuen. Een overzicht van de verschillende uitbijters en de bijpassende waarden zijn schematisch weergegeven in tabel 8.

Vervolgens wordt gekeken naar de leverage waarden, welke iets zeggen over de mate waarin een bepaalde waarde aan de regressielijn trekt. Des te verder een bepaalde waarde van de regressielijn af ligt, des te meer invloed deze waarde heeft op de geschatte helling. De leverage waarden lopen uiteen van 0,00 tot 0,05. Er is sprake van een hoge leverage waarde wanneer een case een grotere waarde heeft dan $((2 \cdot 11) / 1.805 =) 0,01$ of $((3 \cdot 11) / 1.805 =) 0,02$. Op basis van deze formule zijn er 17 uitbijters gevonden. Deze uitbijters hebben geen overlap met de uitbijters binnen de residuen. In onderstaand figuur 49 is te zien welke twee uitbijters voornamelijk van invloed zijn op de geschatte helling. De uitbijters en de bijpassende waarden zijn weergegeven in tabel 8.

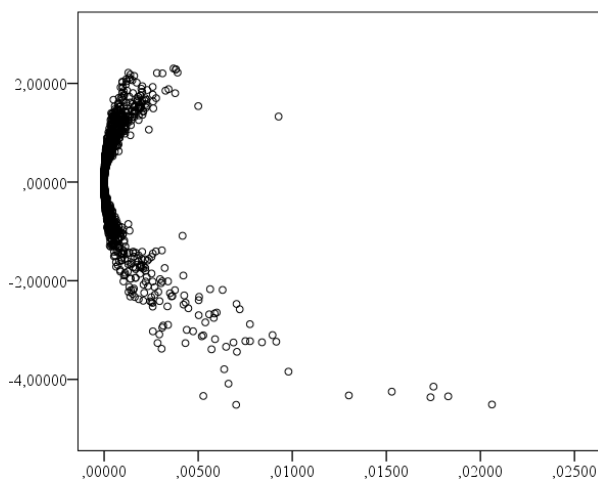
Figuur 49: uitbijters leverage waarden

Een volgende stap is het kijken naar DFFIT waarden voor alle cases, wat iets zegt over de voorspelde waarde wanneer een bepaalde case uit de dataset wordt verwijderd. Een relatief hoge waarde (zowel positief als negatief) betekent hierin dat een case het model sterk beïnvloedt. Dit is het geval voor acht cases, wat betekent dat er acht uitbijters in het model zitten waar het de DFFIT betreft. In figuur 50 is te zien hoe de verschillende uitbijters het model beïnvloeden. Daarnaast laat tabel 8 de waarden van de uitbijters zien. Alle uitbijters binnen de DFFIT hebben overlap met de uitbijters binnen de residuen of de leverage waarden.

Figuur 50: uitbijters DFFIT

Een laatste stap in het controleren van uitbijters is het bekijken van de Cook's Distance. Deze afstandsmaat zegt iets over uitbijters in zowel de richting van de kwetsbaarheid van een wijk als de richting van de veiligheidsbeleving. Wanneer een case een hoge Cook's Distance waarde heeft, betekent dit dat de specifieke case een grote invloed heeft op alle voorspellingen in het geschatte model. Wanneer de Cook's Distance groter is dan $(4/1.805)$ 0,002 is er sprake van een mogelijk probleem. Wanneer de Cook's Distance echter groter is dan 1,00 is er sprake van een probleem. Op basis van deze vuistregels zijn elf uitbijters geselecteerd. In figuur 51 is te zien welke uitbijters de grootste invloed hebben op de voorspellingen in het regressiemodel. Daarnaast is in tabel 8 wederom inzichtelijk gemaakt welke cases een uitbijter zijn waar het de Cook's Distance betreft.

Figuur 51: uitbijters Cook's Distance

Tabel 8: overzicht waarden van uitbijters (N = 1.805)

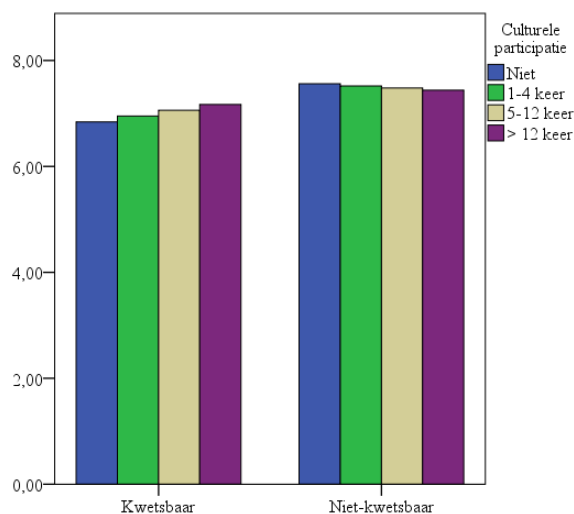
ID	Gestandaardiseerde residuen	Gestudentiseerde residuen	Leverage	DFFIT	Cook's Distance
13	-3,21	-3,22			
103	-3,08	-3,09			
172	-3,37	-3,38			
173	-3,10	-3,11			
249	-3,78	-3,79			
259			0,02		
278			0,02	0,03	
297	-3,43	-3,44			
380	-3,26	-3,26			
449			0,02		
494	-3,12	-3,13			
499	-4,51	-4,52			
542	-4,34	-4,36		-0,06	0,02
551			0,04	-0,06	
581	-4,33	-4,34			
668	-3,33	-3,34			
697			0,02		
717			0,02		
722	-3,17	-3,18			
734			0,02		
736			0,02		
743	-4,31	-4,33			0,01
766			0,02		
795	-4,32	-4,34		-0,06	0,02
820	-3,23	-3,25			0,01
865	-4,08	-4,09			
866	-4,23	-4,25			0,02
893	-3,22	-3,24			0,01
938	-3,21	-3,23			
969			0,02		
992			0,02		
994	-3,26	-3,27			
1040	-4,12	-4,15		-0,06	0,02
1046			0,02		
1083			0,02		
1265	-3,83	-3,84			0,01
1296	-4,48	-4,51		-0,07	0,02
1417			0,02	0,05	
1486	-3,38	-3,39			
1550	-3,09	-3,10			0,01
1566			0,02		
1683			0,02		
1764			0,05	0,10	0,01
1791	-3,24	-3,25			

Naar aanleiding van de modelinspectie wordt verwacht dat er elf uitbijters aanwezig zijn in de steekproef, aangezien deze elf punten opvallend hoog score op meerdere diagnostieken. Zoals reeds aangegeven, kunnen uitbijters resultaten in regressiemodellen sterk beïnvloeden. Om

deze reden en om het effect van de uitbijters op het complete model te bekijken, is de analyse zoals gepresenteerd in paragraaf 4.3 opnieuw geschat na verwijdering van de uitbijters.

Na verwijdering van de uitbijters is het nieuwe complete model $6,84 + 0,72_{\text{kwetsbaarheid}} + 0,11_{\text{culturele participatie}} + 0,15_{\text{maatschappelijke participatie}} - 0,15_{\text{wijkparticipatie}} - 0,15_{\text{kwetsbaarheid} \cdot \text{culturele participatie}} - 0,16_{\text{kwetsbaarheid} \cdot \text{maatschappelijke participatie}} + 0,12_{\text{kwetsbaarheid} \cdot \text{wijkparticipatie}} + 0,14_{\text{geslacht}} + 0,03_{\text{leeftijd}} + 0,12_{\text{opleidingsniveau}}$. Het nieuwe model kan 12% variantie in de veiligheidsbeleving verklaren; dit is 1% winst in termen van verklaarde variantie in vergelijking met het complete model inclusief de negen uitbijters. Het nieuwe complete model is echter niet significant, wat betekent dat dit model zonder uitbijters niet beter is in het verklaren van de variantie van de veiligheidsbeleving dan het oorspronkelijke complete model ($F(3,1783) = 0,93; p = 0,43$).

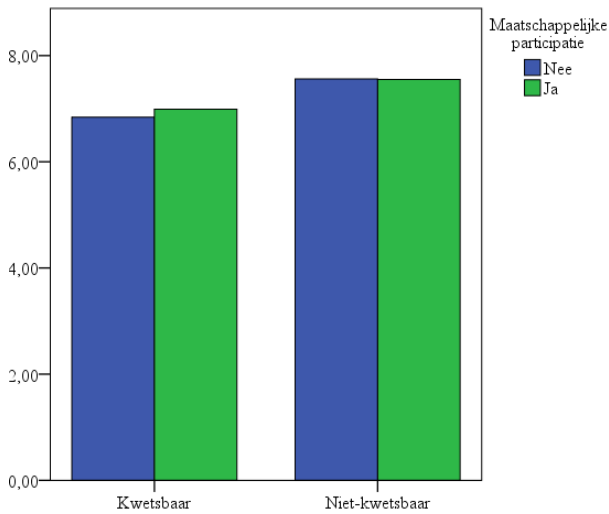
Na verwijdering van de uitbijters zijn de resultaten wat betreft culturele participatie hetzelfde gebleven; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op cultureel vlak voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op cultureel vlak ($b = -0,15; p = 0,35$). In figuur 52 wordt getoond dat de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken zeer licht maar niet significant stijgt naarmate de culturele participatie toeneemt. Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken geldt het tegenovergestelde; naarmate de culturele participatie toeneemt, neemt de veiligheidsbeleving af. Ook hier zijn de verschillen echter zeer klein en niet significant. Zowel inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken die participeren op cultureel vlak zijn dus niet significant minder bang om overdag of 's avonds slachtoffer te worden van bepaald gedrag.

Figuur 52: relatie tussen de veiligheidsbeleving (y-as) en de culturele participatie in verschillende wijken (x-as) na verwijdering uitbijters

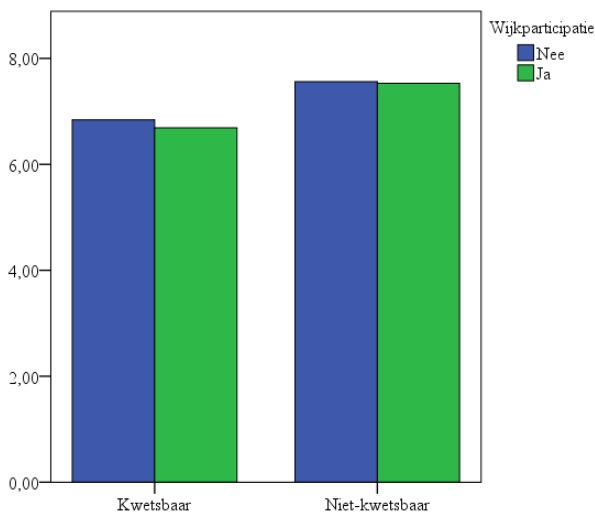
Ook de resultaten wat betreft maatschappelijke participatie zijn gelijk gebleven na verwijdering van de uitbijters; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren op maatschappelijk vlak voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak ($b = -0,16; p = 0,26$). In figuur 53 wordt getoond dat de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken weinig verschilt en niet significant stijgt naarmate de maatschappelijke participatie toeneemt. Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken geldt het tegenovergestelde; naarmate de maatschappelijke participatie toeneemt, neemt de veiligheidsbeleving af. Ook hier zijn de verschillen echter zeer klein en

niet significant. Zowel inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken die participeren op maatschappelijk vlak voelen zich dus overdag en 's avonds niet veiliger dan inwoners van de verschillende wijken die niet participeren op maatschappelijk vlak.

Figuur 53: relatie tussen de veiligheidsbeleving (y-as) en de maatschappelijke participatie in verschillende wijken (x-as) na verwijdering uitbijters

Tenslotte blijven ook de resultaten wat betreft de wijkparticipatie gelijk na het verwijderen van de uitbijters; inwoners van kwetsbare wijken die wel participeren in de wijk voelen zich niet significant veiliger dan inwoners van kwetsbare wijken die niet participeren in de wijk ($b = 0,12$; $p = 0,42$). In figuur 54 wordt getoond dat de veiligheidsbeleving van inwoners van kwetsbare wijken weinig verschilt en niet significant daalt naarmate de wijkparticipatie toeneemt. Voor inwoners van niet-kwetsbare wijken geldt hetzelfde; naarmate de wijkparticipatie toeneemt, neemt de veiligheidsbeleving af. Ook hier zijn de verschillen echter zeer klein en niet significant. Zowel inwoners van kwetsbare als niet-kwetsbare wijken die participeren in de wijk voelen zich dus overdag en 's avonds niet veiliger dan inwoners van de verschillende wijken die niet participeren in de wijk.

Figuur 54: relatie tussen de veiligheidsbeleving (y-as) en de wijkparticipatie in verschillende wijken (x-as) na verwijdering uitbijters